

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

IZVJEŠTAJ

O PROVOĐENJU ZAKONA

IZ NADLEŽNOSTI

CENTRALNE IZBORNE

KOMISIJE BiH

U 2014. GODINI

Sarajevo, april 2015. godine

IZVJEŠTAJ
O PROVOĐENJU ZAKONA
IZ NADLEŽNOSTI
CENTRALNE IZBORNE
KOMISIJE BiH
U 2014. GODINI

Sarajevo, april 2015. godine

© Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine 2015.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine dozvoljava reproduciranje ovog materijala uz navođenje vlasnika autorskih prava i u neizmijenjenom sadržaju. Zahtjevi u vezi s autorskim pravima se mogu poslati Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine putem e-maila kontakt@izbori.ba ili na adresu Danijela Ozme 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

Danijela Ozme br. 7

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

Tel. +387 (0) 33 / 251-300

Faks: +387 (0) 33 / 251-329

E-mail: kontakt@izbori.ba

Internet adresa: www.izbori.ba

SADRŽAJ

Uvod.....	9
O Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine.....	11

I. DIO - PROVOĐENJE IZBORNOG ZAKONA BIH

1.	Izborne aktivnosti	15
1.1.	Izveštaj o provođenju Općih izbora 2014. godine.....	15
1.2.	Aktivnosti na izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH.....	15
1.3.	Aktivnosti u vezi s izborom člana Centralne izborne komisije BiH.....	16
1.4.	Normativna djelatnost.....	17
1.5.	Ostali akti Centralne izborne komisije BiH.....	20
1.6.	Aktivnosti upisa birača u Centralni birački spisak za Opće izbore 2014. godine.....	21
1.6.1.	Objava Općih izbora 2014. godine	21
1.6.2.	Ažuriranje Centralnog biračkog spiska.....	22
1.6.3.	Upis birača u Centralni birački spisak koji svoje biračko pravo ostvaruju na redovnim biračkim mjestima (redovni birači)	23
1.6.4.	Upis izbjeglih osoba i osoba koje privremeno borave u inostranstvu u Centralni birački spisak	24
1.6.4.1.	Problemi u postupku upisa birača u Centralni birački spisak za glasanje izvan BiH.....	26
1.6.5.	Upis raseljenih osoba	27
1.6.6.	Određivanje biračke opcije glasanja u Brčko distriktu BiH	27
1.6.7.	Upis birača za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH	28
1.6.8.	Uklanjanje iz evidencije Centralnog biračkog spiska osoba osuđenih za ratne zločine.	29
1.6.9.	Dostava izvoda iz Centralnog biračkog spiska po zahtjevu političkih subjekata	29
1.6.10.	Aktivnosti na pripremi i provođenju postupka opoziva načelnika	29
1.6.11.	Aktivnosti na pripremi izbora za organe lokalne uprave i samouprave.....	30
1.6.12.	Redovne aktivnosti na vođenju Centralnog biračkog spiska	30
1.7.	Koordinacija rada općinskih/gradskih izbornih komisija (OIK/GIK)	30
1.8.	Ovjera prijava političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2014. godine	32
1.8.1.	Ovjera prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata	32
1.8.1.1.	Provjera potpisa podrške i obrada kandidatskih obrazaca	33
1.8.2.	Ovjera prijava koalicija i listi nezavisnih kandidata	34
1.8.3.	Ovjera i potvrđivanje kandidata i kandidatskih listi za učešće na izborima	34
1.8.4.	Ovjera i potvrđivanje kandidata i kandidatskih listi za učešće na izborima – kompenzacijski mandati	35
1.8.5.	Žrijebanje za utvrđivanje redoslijeda političkih subjekata na glasačkom listiću za Opće izbore 2014. godine	36
1.9.	Obuka i edukacija izborne administracije.....	36
1.10.	Edukativna i promotivno-informativna kampanja.....	37
1.11.	Sigurnosni aspekti Općih izbora 2014. godine	38
1.12.	Rad Glavnog centra za brojanje	40
1.12.1.	Mediji.....	47
1.13.	Nevažeći glasački listići.....	47
1.14.	Posmatrači izbornog procesa	49
1.14.1.	Koalicija udruženja „Pod lupom“	50
1.14.2.	Posmatrači u Glavnom centru za brojanje	50
1.14.3.	Ocjena međunarodnih posmatrača	51
1.15.	Dan održavanja Općih izbora 12. 10. 2014. godine	52
1.16.	Utvrđivanje izbornih rezultata	53

1.17.	Dostavljanje obrazaca Izjava o imovinskom stanju.....	54
1.18.	Posredni izbori za zakonodavne organe vlasti.....	55
1.18.1.	Dom naroda Parlamenta Federacije BiH.....	55
1.18.2.	Utvrđivanje i potvrđivanje rezultata, dodjela mandata.....	56
1.18.3.	Vijeće naroda Republike Srpske	58
1.18.4.	Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH	58
1.19.	Provođenje prijevremenih izbora i prvih izbora za Skupštinu općine Stanari i načelnika Općine Stanari	59
1.20.	Zaštita izbornog prava	61
2.	Ostale aktivnosti	70
2.1.	Finansijske aktivnosti	70
2.2.	Logističko-operativne aktivnosti	73
2.2.1.	Opće informacije i normativi	73
2.2.2.	Logističko-operativne aktivnosti.....	73
2.2.3.	Redovne operativne aktivnosti	75
2.3.	Informatičko-tehnička podrška radu Centralne izborne komisije BiH.....	76
2.3.1.	Održavanje Centralnog biračkog spiska (CBS)/Biračka mjesta (BM) i analitika.....	77
2.3.2.	Realizacija IV. faze JIISBiH	78
2.3.3.	Praćenje rada i funkcionisanje informatičke strukture CIKBiH	79
2.3.4.	Informatičko-tehnička podrška Općim izborima 2014. godine.....	79
2.3.5.	Održavanje internet portala Centralne izborne komisije BiH	80
2.3.6.	Grafička priprema dokumentacije	82
3.	Zaključna razmatranja	84

II. DIO - PROVOĐENJE ZAKONA O FINANSIRANJU POLITIČKIH STRANAKA

1.	Godišnji izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka ...	89
1.1.	Uvod.....	89
1.2.	Pravni okvir.....	89
1.3.	Aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u izvještajnom periodu	90
1.3.1.	Prijem finansijskih izvještaja političkih stranaka	90
1.3.2.	Revizija i kontrola finansijskih izvještaja	102
1.3.3.	Sankcioniranje političkih stranaka	109
1.3.4.	Ostale aktivnosti.....	110
2.	Zaključna razmatranja.....	112
P R I L O Ž I	113

III. DIO - PROVOĐENJE ZAKONA O VIJEĆU MINISTARA BIH

1.	Provođenje Zakona o Vijeću ministara BiH.....	125
2.	Zaključna razmatranja	125

IV. DIO - MEĐUNARODNA SARADNJA, SEMINARI I EDUKACIJE

1.	Međunarodna suradnja.....	129
1.1.	Učešće na posmatračkim misijama, međunarodnim konferencijama i seminarima.....	129
1.2.	Promocija inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora.....	133
1.3.	Međunarodno priznanje Centralnoj izbornoj komisiji BiH	134
1.4.	Saradnja s međunarodnim organizacijama i nevladinim sektorom	134
1.5.	Obuka i stručno usavršavanje zaposlenih	135
2.	Zaključna razmatranja	136

V. DIO - JAVNOST RADA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BIH

1.	Javnost rada Centralne izborne komisije BiH.....	139
2.	Zaključna razmatranja.....	140

VI. DIO - SINTEZA ZAKLJUČNIH RAZMATRANJA I PREPORUKE

1.	Sinteza zaključnih razmatranja	143
2.	Preporuke	146

POPIS TABELA

I. DIO – PROVOĐENJE IZBORNOG ZAKONA BiH		
Tabela 1	Broj upisanih birača na dan Općih izbora 12.10.2014. godine sa odzivom	str. 22
Tabela 2	Broj upisanih birača po kategorijama na dan Općih izbora 12.10.2014. godine sa odzivom	str. 22
Tabela 3	Prikaz općina s najmanjim i najvećim odzivom na Općim izborima 2014. godine	str. 22
Tabela 4	Pregled podnesenih prijava prema nivou vlasti	str. 33
Tabela 5	Pregled prijavljenih, ovjerenih i odbijenih prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata za Opće izbore 2014. godine	str. 34
Tabela 6	Broj ovjerenih kandidata za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH po izbornim jedinicama	str. 35
Tabela 7	Broj ovjerenih kandidata za Predstavnički dom Parlamenta FBiH po izbornim jedinicama	str. 35
Tabela 8	Broj ovjerenih kandidata za Narodnu skupštinu RS po izbornim jedinicama	str. 36
Tabela 9	Broj ovjerenih kandidata za Skupštinu kantona u FBiH po izbornim jedinicama	str. 36
Tabela 10	Broj podnesenih kandidatskih listi za dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2014. godine po nivoima organa vlasti	str. 36
Tabela 11	Ukupan broj prebrojanih glasačkih listića po kategorijama	str. 46
Tabela 12	Općine u Republici Srpskoj s više od 4% nevažećih glasačkih listića na nivou Predsjedništvo BiH (usporedni pregled procenata i za druge nivoe)	str. 48
Tabela 13	Općine u Federaciji BiH s više od 4% nevažećih glasačkih listića na nivou Predsjedništvo BiH (uporedni pregled procenata i za druge nivoe)	str. 49
Tabela 14	Broj podnesenih/ovjerenih kandidatskih listi za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH i datum ovjere	str. 56
Tabela 15	Odluke o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH iz skupština kantona	str. 57
Tabela 16	Pregled ovjerenih političkih subjekata i kandidata na prijevremenim izborima i prvim izborima za načelnika Općine Stanari i Skupštinu općine Stanari	str. 61
Tabela 17	Pregled broja postupaka vođenih pred Centralnom izbornom komisijom BiH i Apelacionim odjeljenjem Suda BiH za vrijeme izbora 2014. godine	str. 68
Tabela 18	Struktura naloga iz blagajne u toku 2014. godine	str. 70
Tabela 19	Zaposleni na određeno vrijeme	str. 75
II. DIO – PROVOĐENJE ZAKONA O FINANSIRANJU POLITIČKIH STRANAKA		
Tabela 1	Pregled izvora finansiranja političkih stranaka u 2012. godini (prema podacima koje su stranke iskazale u godišnjim finansijskim izvještajima)	str. 92
Tabela 2	Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta političkim strankama po nivoima vlasti u periodu 2004.-2013. god.	str.100
Tabela 3	Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta političkim strankama po nivoima vlasti (državni nivo, entitetski nivoi i Brčko distrikt BiH)	str. 101

POPIS GRAFIKONA

I. DIO – PROVOĐENJE IZBORNOG ZAKONA BiH		
Grafikon 1	Broj važećih, nevažećih i praznih glasačkih listića na Općim izborima 2014. godine	str. 47
II. DIO – PROVOĐENJE ZAKONA O FINANSIRANJU POLITIČKIH STRANAKA		
Grafikon 1	Prikaz prihoda koje su političke stranke ostvarile iz budžeta u periodu 2004. do 2013. godine	str. 101
Grafikon 2	Struktura troškova političkih subjekata u periodu od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora	str. 107
Grafikon 3	Uporedni pregled troškova izborne kampanje	str. 108
Grafikon 4	Trend troškova izborne kampanje u periodu od 2006. do 2014. godine	str. 108
Grafikon 5	Prikaz izvora finansiranja političkih stranaka	str. 109

POPIS SLIKA

Slika 1	Kartografski prikaz, broj nevažećih glasačkih listića po općinama	str. 48
Slika 2	Internet portal Centralne izborne komisije BiH	str. 80
Slika 3	Izgled maske za provjeru podataka Centralnog biračkog spiska	str. 81
Slika 4	Prikaz rezultata Općih izbora 2014. godine	str. 81
Slika 5	Modul za prikaz trenutnog datuma	str. 82
Slika 6	Prikaz broja posjeta internet portalu Centralne izborne komisije BiH (www.izbori.ba)	str. 82
Slika 7	Logo Općih izbora 2014. godine	str. 83
Slika 8	Reklama - "Upis birača u Centralni birački spisak – Biračko pravo"	str. 83
Slika 9	Reklama „Kako glasati“	str. 83
Slika 10	Priručnik za rad biračkih odbora u BiH - Opći izbori 2014.	str. 84
Slika 11	Brošura - Central Election Commission of Bosnia and Herzegovina	str. 84

POPIS FOTOGRAFIJA

Raspisivanje Općih izbora 2014. godine - Zgrada Parlamentarne skupštine BiH, 15. maj 2014. godine	str. 21
Obuka međunarodnih posmatrača - Sarajevo, Velika sala PSBiH, 10. oktobar 2014. godine	str. 52
Konferencija "Jačanje kredibiliteta u izbornim procesima" Jordan, 7-11. april 2014. godine	str. 129
23. Godišnja konferencija i Generalna skupština Udruženja evropskih izbornih zvaničnika (ACEEEO), Bukurešt, 4-6. septembar 2014. godine	str. 130
Konferencija "Provođenje i supervizija izbora" Ankara, 18-22. decembar 2014. godine	str. 131
Članovi Centralne izborne komisije BiH sa delegacijama izbornih komisija iz inostranstva Sarajevo, 12. oktobar 2014. godine.	str. 132
Promocija inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora, Sarajevo, 6. februar 2014. godine	str. 133

Uvod

1. Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine, član 2.9 stav (1) tačka 16¹ utvrđeno je da Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Centralna izborna komisija BiH) podnosi godišnji izvještaj Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini, provođenju Izbornog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Izborni zakon BiH) i inicira izmjene tog zakona dok je Zakonom o finansiranju političkih stranaka, član 17² propisano da je Centralna izborna komisija BiH obavezna svake godine Parlamentarnoj skupštini BiH podnijeti izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka.
2. Osim navedenih zakona, u nadležnosti Centralne izborne komisije BiH je i provođenje dijela Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine³, kojim je Centralna izborna komisija BiH nadležna da ocjenjuje, na osnovu dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije, da li kandidat za predsjedavajućeg, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH ispunjava uslove za imenovanje. Također, Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, član 13⁴, Centralna izborna komisija BiH vrši provjeru kandidata za direktora i zamjenika direktora Agencije.
3. Ovaj izvještaj obuhvata najznačajnije aktivnosti koje se odnose na provođenje zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH za period od 1. januara do 31. decembra 2014. godine.
4. U izvještajnom periodu na sjednicama Centralne izborne komisije BiH raspravljalo se i odlučivalo o nizu pitanja i zadataka koji su se odnosili na primjenu Izbornog zakona BiH, pripreme i provođenja Općih izbora 2014. godine kroz realizaciju sljedećih aktivnosti: organizaciju i provođenje Općih izbora 2014. godine, organizaciju i provođenje prijevremenih izbora za načelnike općina; provođenje izbora za organe lokalne samouprave; analizu rada članova biračkih odbora i provođenje postupaka zbog kršenja odredbi Izbornog zakona BiH; davanje saglasnosti na razrješenje i imenovanje općinskih/gradskih izbornih komisija; ovjeru političkih subjekata i kandidatskih listi za učešće na Općim izborima 2014. godine, ovjeru kandidatskih listi na prijevremenim izborima za načelnike općina; odlučivanje po zahtjevima i žalbama političkih subjekata; razmatranje finansijskih izvještaja političkih stranaka; utvrđivanje prestanka mandata izabраних званиčника i dodjelu mandata sljedećim kvalifikovanim kandidatima s listi političkih subjekata; plan i program edukacije izborne administracije (općinskih/gradskih izbornih komisija i osoblja zaposlenog u centrima za birački spisak); donošenje odluka o svim nabavkama za potrebe Programa posebne namjene – Opći izbori 2014. godine i prijevremeni izbori 2014. godine;

¹ Službeni glasnik BiH, broj: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14

² Službeni glasnik BiH, broj: 95/12

³ Službeni glasnik BiH, broj: 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 87/07, 94/07 i 24/08

⁴ Službeni glasnik BiH, broj: 103/09 i 58/13

provođenje tenderskih i drugih postupaka za nabavku i potpisivanje ugovora s izabranim ponuđačima i tako dalje.

5. Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u 2014. godini podijeljen je na 6 dijelova koji čine jednu cjelinu.
6. Od prvog do trećeg dijela izlaže se materijal koji se odnosi na dosljednu primjenu zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH.
7. Četvrti dio izvještaja odnosi se na međunarodnu saradnju, seminare i edukacije koje Centralna izborna komisija BiH redovno održava, nastojeći da kroz razmjenu iskustava s izbornim komisijama drugih zemalja radi na unapređenju svog rada.
8. Peti dio se odnosi na javnost rada Centralne izborne komisije BiH kao nezavisnog organa koji treba transparentno i na nepristrasan način provesti sve zakone iz svoje nadležnosti.
9. U šestom dijelu naglašena je sinteza zaključnih razmatranja s preporukama, čiju realizaciju Centralna izborna komisija BiH nastoji podstaći kod relevantnih institucija BiH, kako bi budući rad u provođenju izbornog procesa bio što kvalitetniji.
10. Centralna izborna komisija BiH je, na 29. sjednici održanoj 16. aprila 2015. godine, razmotrila i usvojila ovaj izvještaj koji se podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH.

O Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine

Vizija

Pozicioniranje Centralne izborne komisije BiH kao nezavisne, nepristrasne institucije sposobne za provođenje vjerodostojnih izbora i drugih zakona iz njene nadležnosti.

Misija

Centralna izborna komisija BiH je nezavisan organ posvećen promociji i jačanju demokratije u Bosni i Hercegovini kroz provođenje slobodnih i poštenih izbora na svim nivoima vlasti uz istovremeno osiguranje kredibiliteta među biračkim tijelom i političkim subjektima, te implementaciji drugih zakona iz svoje nadležnosti.

Naše vrijednosti

Vladavina zakona: U svojim aktivnostima izborna administracija postupa isključivo prema važećem zakonodavstvu.

Nezavisnost i nepristrasnost: Centralna izborna komisija BiH je nezavisan organ koji provodi svoje aktivnosti na nezavisan način bez bilo kakvih političkih uticaja ili miješanja, unutar zakonom propisanih nadležnosti. Kao nezavisan organ odgovoran za provođenje slobodnih i poštenih izbora, kao i drugih zakona iz svoje nadležnosti, Centralna izborna komisija BiH provodi svoje aktivnosti na nepristrasan način, ne učestvuje u političkim raspravama i ne demonstrira političku naklonost.

Transparentnost i javnost rada: Izborni procesi i aktivnosti CIK BiH su u potpunosti transparentni, a sve informacije su dostupne javnosti. Centralna izborna komisija BiH njeguje princip razmjene informacija sa svim ključnim akterima.

Odgovornost: Centralna izborna komisija BiH i njeno osoblje obavljaju svoje dužnosti na odgovoran način i redovno objavljuje izvještaje o radu.

Profesionalni integritet: Centralna izborna komisija BiH će održavati svoju profesionalnu kompetentnost kroz razvoj stručnih, efikasnih, motiviranih i profesionalnih ljudskih resursa.

Naši ciljevi

- ❖ Zadržati status nezavisne institucije koja doprinosi demokratizaciji društva u Bosni i Hercegovini;
- ❖ Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta Bosne i Hercegovine;
- ❖ Jačanje pluralističke demokratije, ljudskih prava i sloboda i vladavina zakona;
- ❖ Osiguranje tačnosti biračkih spiskova i identifikacije birača;
- ❖ Povećanje svjesnosti birača;
- ❖ Razvoj ljudskih resursa kroz ciljanu edukaciju;
- ❖ Korištenje savremenih informacionih tehnologija;
- ❖ Unapređenje saradnje sa svim ključnim akterima;
- ❖ Razvoj efikasnih mehanizama za monitoring i evaluaciju.

I. DIO

**PROVOĐENJE
IZBORNOG
ZAKONA BiH**

1. Izborne aktivnosti

1.1. Izvještaj o provođenju Općih izbora 2014. godine

11. Centralna izborna komisija BiH je u januaru 2015. godine pripremila Izvještaj o provođenju Općih izbora 2014. godine koji je dostavila Kolegiju oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH je, na svojoj 7. sjednici održanoj 26. februara 2015. godine, usvojio zaključke Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH kojim se prima k znanju Izvještaj o provođenju Općih izbora 2014. godine. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH pristupit će formiranju interresorne radne grupe za izmjenu izbornog zakonodavstva BiH i smatra da je potrebno pristupiti izmjenama izbornog zakonodavstva BiH u vezi s pitanjem popune klubova naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH te poziva Parlament Federacije BiH da usvoji odgovarajuće izmjene Ustava Federacije BiH ako to smatra potrebnim, a na osnovu kojih bi se moglo pristupiti izmjenama izbornog zakonodavstva BiH. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je u nastavku 3. sjednice, održane 30. marta 2015. godine, primio k znanju Izvještaj o provođenju Općih izbora 2014. godine i donio zaključak o formiranju Interresorne radne grupe za izmjene i dopune Izbornog zakona BiH⁵.

1.2. Aktivnosti na izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH

12. Interresorna radna grupa za izmjene i dopune Izbornog zakona BiH formirana je zaključkom Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH donesenog na 56. sjednici održanoj 5. novembra 2013. godine, i zaključkom Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, donesenog na 34. sjednici održanoj 16. decembra 2013. godine.
13. Iz Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH u Interresornu radnu grupu imenovani su poslanici: dr. Nermina Zaimović-Uzunović, dr. Milorad Živković i Niko Lozančić⁶. Nakon ostavke dr. Milorada Živkovića na članstvo u Interresornoj radnoj grupi za pripremu prijedloga izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH u ime Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH imenovan je Darko Babalj⁷. Iz Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH imenovani su: Borjana Krišto, dr. Halid Genjac i Krstan Simić⁸. Zaključkom predsjednika Centralne izborne komisije BiH, broj: 05-1-02-1-1223-2/13 od 14. novembra 2013. godine imenovani su članovi Interresorne radne grupe iz Centralne izborne komisije BiH: Stjepan Mikić, predsjednik Centralne izborne komisije BiH, Branko Petrić i dr. Suad Arnautović, članovi Centralne izborne komisije BiH. Iz Vijeća ministara Bosne i Hercegovine imenovani su: Bariša Čolak, Sredoje Nović i Zekerijah Osmić.

⁵ Akt Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH broj: 02-50-6-16-3.1/15

⁶ Zaključak sa 56. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH od 5. 11. 2013. godine objavljen je u Službenom glasniku BiH broj 88/13 od 12. 11. 2013. godine

⁷ Zaključak o izmjeni zaključka o osnivanju Interresorne radne grupe za pripremu prijedloga izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH objavljen je u Službenom glasniku BiH br. 97/13 od 11. 12. 2013. godine

⁸ Zaključak sa 34. sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH od 16. 12. 2013. godine, Službeni glasnik BiH, br. 100/13

14. Interresorna radna grupa dobila je zadatak da, najkasnije do 28. februara 2014. godine, pripremi prijedlog izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH, u smislu da predložene izmjene podrazumijevaju sveobuhvatnu reformu izbornog zakonodavstva uz potpuno otklanjanje svih neustavnih elemenata iz Izbornog zakona BiH i osigura da rezultati izbornog procesa u što većoj mjeri odražavaju izbornu volju svih naroda i građana u BiH.
15. Interresorna radna grupa konstituisana je na prvoj (1.) sjednici, održanoj 24. januara 2014. godine izborom rukovodstva: dr. Halid Genjac, predsjedavajući, Darko Babalj, prvi zamjenik i Stjepan Mikić, drugi zamjenik.
16. Nakon dva neuspješna pokušaja sazivanja druge sjednice (6. februara 2014. godine i 18. februara 2014. godine), sjednica Interresorne radne grupe zakazana je za 25. februar 2014. godine. S obzirom da je kvorum za rad osiguran na isteku roka do kojeg je trebalo završiti posao, predsjedavajući je predložio, a članovi jednoglasno podržali prijedlog, da Interresorna radna grupa obavijesti kolegije oba doma Parlamentarne skupštine BiH da posao zbog kojeg je Interresorna radna grupa formirana – nije bilo moguće uraditi u zadatom roku.
17. U 2014. godini usvojene su izmjene i dopune Izbornog zakona BiH⁹ u smislu njegovog usklađivanja s Odlukom Ustavnog suda BiH, broj: U - 4/11 od 27. maja 2011. godine i 16. januara 2013. godine koje se odnose na izbor članova iz izbornih jedinica za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH s teritorije Republike Srpske (RS). Ovim izmjenama u Izbornom zakonu BiH izvršeno je usklađivanje naziva općina u RS u skladu s njihovim nazivima utvrđenim pozitivnim entitetskim Zakonom o teritorijalnoj organizaciji RS, koji je donesen u okviru ustavne nadležnosti entiteta.
18. Centralna izborna komisija BiH je u svom godišnjem izvještaju o radu „Izvještaj o provedbi zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u 2013. godini“, koji je Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH usvojio na svojoj 67. sjednici održanoj 28. maja 2014. godine, a Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na 38. sjednici održanoj 6. juna 2014. godine, još jednom sumirala svoje preporuke Parlamentarnoj skupštini BiH i preporučila daljnja poboljšanja Izbornog zakona BiH.

1.3. Aktivnosti u vezi s izborom člana Centralne izborne komisije BiH

19. Način izbora i imenovanja članova Centralne izborne komisije BiH je regulisan Poslovníkom o proceduri i provođenju javne konkurencije i imenovanja članova Centralne izborne komisije BiH¹⁰ i Odluke o izmjenama i dopuni Poslovníka o proceduri i provođenju javne konkurencije i imenovanja članova Centralne izborne komisije BiH, broj: 05-1-34-2-567-38/11 od 26. augusta 2011. godine¹¹.
20. U skladu s odredbom člana 2.5 stav (3) i (4) Izbornog zakona BiH imenovana je Komisija za izbor i imenovanje koja ima sedam članova, od kojih dva imenuje predsjednik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća iz reda članova Vijeća, tri imenuje

⁹ Službeni glasnik BiH, broj 7/14

¹⁰ Službeni glasnik BiH, broj 49/07

¹¹ Službeni glasnik BiH, broj 49/07, 70/11, 37/12 i 73/12

Administrativna komisija Parlamentarne skupštine BiH iz reda članova Komisije iz Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH i dva imenuje predsjednik Centralne izborne komisije BiH iz reda članova Centralne izborne komisije BiH. U komisiji za izbor i imenovanje moraju biti zastupljeni konstitutivni narodi, dva Bošnjaka, dva Srbina i dva Hrvata i jedan iz reda ostalih.

21. U pogledu primjene odredbi za izbor i imenovanje članova Centralne izborne komisije BiH preispitati rješenje koje je trenutno na snazi da Visoko sudsko i tužilačko vijeće, koje je u toku 2014. godine jedino moglo dati predstavnika iz reda ostalih u Komisiju za izbor i imenovanje, zbog nemogućnosti koordiniranja, blokira rad Komisije za izbor i imenovanje članova Centralne izborne komisije BiH.

1.4. Normativna djelatnost

22. Priprema i usvajanje normativnih akata, kao kontinuirani zadatak Centralne izborne komisije BiH, ogleda se u izradi podzakonskih akata donesenih na osnovu zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH. Podzakonski akti koje je Centralna izborna komisija BiH donijela u 2014. godini su sljedeći:

- Pravilnik o vođenju i upotrebi Centralnog biračkog spiska („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Pravilnik o načinu provođenja izbora u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu provođenja izbora u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 38/14),
- Pravilnik o načinu provjere potpisa podrške i obrasci za ovjeru političkih subjekata za učešće na neposrednim izborima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Pravilnik o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 38/14),
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 71/14),
- Pravilnik o načinu provjere potpisa podrške i obrasci za ovjeru političkih subjekata za učešće na neposrednim izborima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Uputstvo o vrstama, načinu i rokovima za određivanje biračkih mjesta („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Uputstvo o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
-

- Uputstvo o dopuni Uputstva o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora („Službeni glasnik BiH“, broj 75/14),
- Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore u BiH koji će se održati u nedjelju, 12. 10. 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 38/14),
- Uputstvo o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim komisijama („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Uputstvo o dodjeli i prestanku mandata („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Uputstvo o izgledu i načinu ispunjavanja obrazaca izjave o imovinskom stanju („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Uputstvo o uslovima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Uputstvo o postupku provedbe posrednih izbora za organe vlasti u BiH obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 38/14),
- Instrukcija o provedbi člana 11. Uputstva o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora („Službeni glasnik BiH“, broj 50/14),
- Uputstvo za primjenu člana 1.8 stav (4) i člana 1.3a stav (3) Izbornog zakona BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 90/14),
- Odluka o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 6/14),
- Odluka o dopuni Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 87/14),
- Odluka o uspostavljanju Glavnog centra za brojanje za Opće izbore 2014. godine, broj: 05-1-07-11-627-1/14 od 19. 6. 2014. godine,
- Odluka o imenovanju direktora i zamjenika direktora Glavnog centra za brojanje, broj: 05-1-07-11-627-15/14 od 20. 8. 2014. godine,
- Odluka o zaključivanju i potvrđivanju Centralnog biračkog spiska sa stanjem na dan 14. 5. 2014. godine u 24.00 sata (objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 38/14),
- Odluka o zaključivanju i potvrđivanju Centralnog biračkog spiska sa stanjem na dan 28. 8. 2014. godine u 24.00 sata (objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 70/14),
- Odluka o zaključivanju i potvrđivanju Centralnog biračkog spiska sa stanjem na dan 12. 10. 2014. godine u 24.00 sata (objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 83/14),

- Odluka o visini naknade za rad članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u BiH – prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 38/14),
- Odluka o diplomatsko-konzularnim predstavništvima u inostranstvu u kojima se planira organizovanje glasanja za Opće izbore u BiH 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 38/14),
- Odluka o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 67/14),
- Odluka o utvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska za birače koji će glasati putem mobilnog tima za Opće izbore 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 80/14),
- Odluka o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 67/14),
- Odluka o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine („Službenom glasniku BiH“, broj 88/14),
- Ispravke Odluke o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 97/14),
- Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Vijeće Naroda Republike Srpske („Službeni glasnik BiH“, broj 100/14),
- Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske („Službeni glasnik BiH“, broj 100/14),
- Odluka o visini takse za ovjeru za učešće na Općim izborima 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 37/14),
- Odluka o dopuni Odluke o nazivima i oznakama osnovnih izbornih jedinica („Službeni glasnik BiH“, broj 87/14),
- Ovjerene kandidatske liste za učestvovanje na Općim izborima 2014. godine koji se održavaju 12. 10. 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 67/14),
- Odluka o dopuni Poslovnika Centralne izborne komisije BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 30/14),
- Rješenje o imenovanju generalnog sekretara Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 30/14),
- Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 06-1-07-1-27/15 od 18. 1. 2015. godine,

- Odluku o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 5/15. godine).

1.5. Ostali akti Centralne izborne komisije BiH

23. Na svojoj 80. sjednici, održanoj 4. decembra 2014. godine, Centralna izborna komisija BiH je usvojila Plan integriteta Centralne izborne komisije BiH (2014–2016.), interni dokument koji sadrži skup mjera pravne i praktične prirode kojima se sprječavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog ponašanja i korupcije.

Plan integriteta Centralne izborne komisije BiH je izrađen u skladu sa Smjernicama za izradu i provođenje plana integriteta, koje je pripremila Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, i Modelom plana integriteta. Izrada Plana integriteta Centralne izborne komisije BiH je tekla po fazama. Radna grupa je počela s radom u maju mjesecu 2014. godine i posao finalizirala početkom decembra 2014. godine.

Prilikom izrade Plana integriteta, pored članova Radne grupe i koordinatora, uključeni su i drugi zaposlenici. Detaljno je analizirana zakonska regulativa, izvršena procjena rizičnosti po oblastima, kako općim područjima djelatnosti institucije tako i specifičnim oblastima koje su vezane za provedbu zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH. Izvršena je analiza rizičnih radnih mjesta i rizičnih aktivnosti prema opisu radnih zadataka, zatim procjena rizika unutar osnovnih organizacionih jedinica i data je srednja ocjena rizika od korupcije na nivou institucije. Radna grupa je, također, identifikovala postojeće preventivne mehanizme institucije, pripremila analizu trenutnog stanja na osnovu upitnika, na temelju zakonodavnog okvira, poslovnih procesa i saradnje s drugim tijelima. Plan integriteta sadrži i preporuke za unapređenje sa spiskom preventivnih mjera za smanjenje mogućnosti nastanka koruptivnih pojava uključujući odgovorna lica i vremenski rok za realizaciju preporuka. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) je dala je pozitivno mišljenje na ovaj dokument i konstatovala da je usklađen s Općom metodologijom i Smjernicama za izradu i provođenje plana integriteta¹².

24. Na svojoj 82. sjednici, održanoj 9. decembra 2014. godine, Centralna izborna komisija BiH je usvojila Izvještaj o provedbi Revidiranog akcionog plana Centralne izborne komisije BiH za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije (2009–2014.) koji sumira stepen realizacije mjera zacrtanih u Akcionom planu za implementaciju Strategije za borbu protiv korupcije u Bosni i Hercegovini (2009–2014.). Od ukupno 11 specifičnih mjera iz Akcionog plana Strategije u potpunosti je realizovano njih 7 ili 63,6%, dok su preostale 4 specifične mjere realizovane u određenim procentima. Realizacija zadataka koji se odnose na analizu postojećih procedura za slobodu pristupa informacijama i pripremu godišnje analize o provedbi Zakona o slobodi pristupa informacijama je u toku; djelimično su realizovani zadaci na ažuriranju postojećih internih akata iz oblasti primanja i davanja poklona na radnom mjestu odnosno učešće osoblja u programima obuke u bori protiv korupcije. Zadaci koji nisu realizovani odnose se na učešće osoblja na obuci o pravu pristupa informacijama jer

¹² Akt Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, broj: 03-3-07-3-842-2/14 od 16. 12. 2014. godine

ista nije organizovana o strane nadležnih institucija i na početak izvještavanja Komisije za prijem, evidentiranje i postupanje s prijavama korupcije i nepravilnosti Centralne izborne komisije BiH.

1.6. Aktivnosti upisa birača u Centralni birački spisak za Opće izbore 2014. godine

1.6.1. Objava Općih izbora 2014. godine

25. Centralna izborna komisija BiH je 15. maja 2014. godine, u skladu s članom 1.14 i članom 2.9 stav (1) tačka 2.a Izbornog zakona BiH, donijela Odluku o raspisivanju i održavanju Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine¹³, kao i Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore u Bosni i Hercegovini koji će se održati u nedjelju 12. 10. 2014. godine (u daljnjem tekstu: Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti). Opći izbori se održavaju za sljedeće nivoe vlasti¹⁴:

- Predsjedništvo Bosne i Hercegovine,
- Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,
- Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine,
- Predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske,
- Narodnu skupštinu Republike Srpske i
- Skupštine kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Raspisivanje Općih izbora 2014. godine
Zgrada Parlamentarne skupštine BiH, 15. maj 2014. godine

¹³ Službeni glasnik BiH, broj 38/14

¹⁴ Odluka o raspisivanju i održavanju Općih izbora u BiH 2014. godine je objavljena u Službenom glasniku BiH, broj 38/14

1.6.2. Ažuriranje Centralnog biračkog spiska

26. Postupak vođenja Centralnog biračkog spiska i upisa birača u isti propisan je poglavljem 3. Izbornog zakona BiH – Birački spisak, te Pravilnikom o vođenju Centralnog biračkog spiska. Centralni birački spisak je evidencija o državljanima BiH koji imaju biračko pravo u skladu s Izbornim zakonom BiH i formira se, vodi i koristi za potrebe organizacije i provođenja izbora u skladu sa zakonom, za provođenje referenduma, za provođenje opoziva izabranog zvaničnika i izbore organa lokalne samouprave u skladu sa zakonom.
27. Centralni birački spisak je jedinstven, stalan i redovno se ažurira. U skladu s navedenim, aktivnosti u 2014. godini su uključivale kontinuirane poslove redovnog ažuriranja Centralnog biračkog spiska.
28. Odlukom o zaključivanju i potvrđivanju Centralnog biračkog spiska sa stanjem na dan 14. 5. 2014. godine u 24.00 sata utvrđeno je da je ukupan broj birača upisanih u Centralni birački spisak **3.231.031**, po izbornim jedinicama.
29. Presjek stanja Centralnog biračkog spiska za potrebe provođenja Općih izbora 2014. godine, na osnovu člana 3.6 stav (2) Izbornog zakona BiH, izvršen je 28. 8. 2014. godine, a Odluka o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska sa stanjem na dan 28. 8. 2014. godine donesena je 2. 9. 2014. godine prema kojoj je broj birača u BiH upisanih u izvode iz Centralnog biračkog spiska za Opće izbore 2014. godine **3.278.908**.
30. Navedeni podaci korišteni su za izradu Izvoda iz Centralnog biračkog spiska po biračkim mjestima koji su se koristili na dan održavanja Općih izbora 12. 10. 2014. godine.
31. Presjek stanja Centralnog biračkog spiska je izvršen sa stanjem na dan održavanja Općih izbora 12. 10. 2014. godine te je donesena odluka o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska u koji je upisano **3.282.581 birača**.

Tabela 1. Broj upisanih birača na dan Općih izbora 12. 10. 2014. godine sa odzivom

Izlaznost ukupno:	Pravo glasa (registrovano)	Glazalo	Odziv %
BiH	3.282.581	1.788.083	54,47%
FBiH	2.039.316	1.080.910	53,00%
RS	1.243.265	707.173	56,88%
<i>Prikaz za DB je informativan i već je uključen u entitete prema opcijama</i>			
Brčko distrikt BiH	46.489	20.543	44,19%

Tabela 2. Broj upisanih birača po kategorijama na dan Općih izbora 12. 10. 2014. godine sa odzivom

Kategorija	Broj birača	Odziv
Redovni birači	3.206.062	1.746.782
Birači koji glasaju lično	11.355	432
Birači koji glasaju u odsustvu	9.178	3.032
Birači registrovani za glasanje putem pošte	42.128	28.001
Birači registrovani za glasanje putem mobilnog tima	10.181	8.282
Birači registrovani za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH	245	138
Ukupan broj nepotvrđenih glasačkih listića	3.432	Potvrđeni glasački listići 1.416
UKUPNO	3.282.581	1.788.083

32. Najveći odziv birača u odnosu na broj upisanih birača zabilježen je u općini Trnovo (FBiH) u kojoj je od ukupno upisanih 2.482 birača na izbore izišlo 1.967 birača ili 79,25%, dok je najmanji odziv birača u odnosu na broj upisanih zabilježen u općini Dobretići u kojoj je od ukupno upisanih 2.010 birača na izbore izašlo 496 ili 24,68%.

Tabela 3. Prikaz općina s najmanjim i najvećim odzivom na Općim izborima 2014. godine

Kod IJ	Izborna jedinica	Glasalo	Registrovano	Odziv
Najmanji odziv				
067	DOBRETİĆI	2.010	496	24,68%
183	USORA	5.715	1.877	32,84%
Najveći odziv				
141	TRNOVO (FBiH)	2.482	1.967	79,25%
143	PALE (FBiH)	659	522	79,21%

1.6.3. Upis birača u Centralni birački spisak koji svoje biračko pravo ostvaruju na redovnim biračkim mjestima (redovni birači)

33. Upis birača koji glasaju na redovnom biračkom mjestu vrši se sistemom „pasivne registracije“, odnosno sve osobe kojima se izda važeća lična karta države BiH automatski su upisane u Centralni birački spisak. Na osnovu odredbi člana 3.5 Izbornog zakona BiH, nadležni organ koji vodi registar građana dostavlja podatke za ažuriranje Centralnog biračkog spiska u skladu sa Zakonom o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka.
34. Za potrebe preuzimanja podataka u okviru projekta „Pasivna registracija birača u BiH“ razvijen je aplikativni dio softvera, čija je osnovna svrha da olakša postupak prenosa podataka, određivanje biračkih mjesta i izradu Izvoda iz konačnog biračkog spiska.

35. Stanje Centralnog biračkog spiska i broj birača te svi ostali neophodni podaci utvrđuju se na osnovu podataka koji se, u skladu s Jedinstvenom metodologijom i programom obrade i vođenja evidencija Centralnog biračkog spiska, odnosno aktom kojim je utvrđena saradnja Centralne izborne komisije BiH i Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA), preuzimaju svakog prvog ponedjeljka u mjesecu ili u zavisnosti od potrebe.
36. Za potrebe provođenja Općih izbora 2014. godine izvršeno je ažuriranje podataka u četiri (4) termina te su urađena 4 presjeka Centralnog biračkog spiska i to:

Prvi presjek napravljen je na dan prije raspisivanja izbora 14. 5. 2014. godine i korišten je za izradu privremenih izvoda iz Centralnog biračkog spiska;

Drugi presjek napravljen je na dan 29. 7. 2014. godine i korišten je u svrhu određivanja biračkih mjesta i pravljenja specifikacija za štampanje glasačkih listića;

Treći presjek napravljen je na dan 28. 8. 2014. godine i korišten je za izradu Izvoda iz konačnog biračkog spiska koji je distribuiran na biračka mjesta;

Četvrti presjek napravljen je na dan 12. 10. 2014. godine, odnosno na dan izbora, s ciljem utvrđivanja biračkog prava glasača koji su glasali nepotvrđenim glasačkim listićima.

1.6.4. Upis izbjeglih osoba i osoba koje privremeno borave u inostranstvu u Centralni birački spisak

37. Upis izbjeglih osoba i osoba koje privremeno borave u inostranstvu u Centralni birački spisak vrši se sistemom aktivne registracije i isti je za Opće izbore 2014. godine počeo s danom objavljivanja izbora (15. 5. 2014.) i trajao je do 29. 7. 2014. godine. Dostava prijavnog obrasca PRP-1 s pratećom dokumentacijom Centralnoj izbornoj komisiji BiH mogla se vršiti putem pošte na poštanski pretinac 450 i 451, putem faksa, elektronski e-mailom ili lično na protokol Centralne izborne komisije BiH. Upis izbjeglih osoba iz BiH koje imaju biračko pravo je kontinuirani proces koji se vrši tokom cijele godine.
38. U svrhu dostupnosti obrazaca za prijavu kao i informisanja birača, danom raspisivanja Općih izbora 2014. godine, obrasci prijave, s pratećim Vodičem za prijavu birača za glasanje izvan BiH za Opće izbore u BiH 2014. godine i obavještenjima objavljeni su na internet stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba, a za pomoć biračima su bile dostupne i dvije infolinije.
39. S ciljem informisanja građana BiH koji borave u inostranstvu o načinu upisa birača i glasanja izvan BiH za Opće izbore 2014. godine, pripremljeno je i putem Ministarstva vanjskih poslova BiH prosljeđeno ambasadama i konzulatima BiH u inostranstvu 18.000 prijavnih obrazaca PRP-1 na tri jezičke verzije, 10.000 odluka o diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inostranstvu u kojima se planira glasanje za Opće izbore 2014. godine, te 9.000 Vodiča za glasanje izvan BiH s

obavještenjem o načinu i rokovima za registraciju za glasanja putem pošte, na službenim jezicima u BiH.

40. U periodu od 20. do 30. maja 2014. godine svim biračima koji su bili upisani u Centralni birački spisak za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2014. godine upućeno je **37.956 komada personaliziranih potvrdnih obrazaca PRP-2**, lično na adrese birača putem JP „BH POŠTA“ d.o.o. Sarajevo.
41. Nakon provedenog procesa upisa birača za glasanje izvan BiH, koji je okončan 29. 7. 2014. godine, Odlukom Centralne izborne komisije BiH od 18. 8. 2014. godine o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2014. godine utvrđeno je da će se na istom naći **42.008** birača.
42. Centralna izborna komisija BiH je ukupno primila 49.634 prijave/zahtjeva za registraciju za glasanje izvan BiH od čega 21.909 putem e-maila, 1.589 putem faksa, 17.342 putem poštanskog pretinca, a 8.794 prijave/zahtjeva su dostavljeni lično.
43. Odlukom Centralne izborne komisije BiH od 18. 8. 2014. godine utvrđeno je da od ukupnog broja podnesenih prijava za glasanje izvan BiH, **5.096** prijava ne ispunjava uslove za registraciju za glasanje izvan BiH iz razloga utvrđenih Izbornim zakonom BiH: nedostaje dokaz o identitetu (2.164 prijava), nedostaje dokaz o državljanstvu (189), nedostaje dokaz o prebivalištu (620), nedostaje obrazac (166), nepotpisan obrazac (238), nije identičan potpis (394), nečitka prijava (23), nema pravo glasa (77), više nedostataka (795), zakašnjela prijava (117) i prijava ne ispunjava uslove iz člana 3.15 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH (313).
44. Nakon isteka perioda za podnošenje žalbi, odlukom Centralne izborne komisije BiH od 26. 8. 2014. godine usvojene su žalbe 83 osobe koje su upisane u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH te je odluka o odbijanju upisa birača za glasanje izvan BiH izmijenjena. Ukupan broj odbijenih prijava za glasanje izvan BiH je iznosio **5.013**, a razlozi su sljedeći: nedostaje dokaz o identitetu (2.152 prijava), nedostaje dokaz o državljanstvu (186), nedostaje dokaz o prebivalištu (618), nedostaje obrazac (165), nepotpisan obrazac (225), nije identičan potpis (347), nečitka prijava (22), nema pravo glasa (77), više nedostataka (791), zakašnjela prijava (117) i prijava ne ispunjava uslove iz člana 3.15 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH (313).
45. Birači zainteresovani za glasanje putem pošte imali su mogućnost da se informišu o statusu svojih prijava putem internet stranice Centralne izborne komisije BiH. Na infolinijama koje su uspostavljene u svrhu pomoći biračima, evidentirano je ukupno 1.280 poziva, a sa e-mail adrese info@izbori.ba upućeno je 1.270 odgovora na upite u vezi s registracijom birača. Ukupno 756 e-mail obavještenja o uočenim nedostacima u prijavama za registraciju birača izvan BiH je dostavljeno biračima izvan zemlje zaključno sa 27. 7. 2014. godine.
46. Prilikom slanja prijavnih obrazaca putem e-maila građani su se susretali s problemima oko dostave istih kao i osiguranja validne dokumentacije. Dio građana, i pored date upute o načinu popunjavanja i slanja obrazaca prijava putem e-maila, nije adekvatno popunio i dostavio prijavne obrasce s priložima (nepotpisani obrasci,

stari dokumenti, nevažeći dokumenti, nepotpune adrese, adrese u BiH, adrese bez naziva države i sl.) što je također bio jedan od uzroka zbog kojeg jedan broj građana nije upisan u Centralni birački spisak za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2014. godine, već su upisani u Centralni birački spisak za glasanje na redovnom biračkom mjestu prema mjestu prebivališta. To je bio i jedan od razloga što su podnosioci prijava prigovarali jer im nije dostavljen glasački materijal.

1.6.4.1. Problemi u postupku upisa birača u Centralni birački spisak za glasanje izvan BiH

47. Na proteklim Općim izborima 2014. godine Centralna izborna komisija BiH je primila određen broj prijava građana koji su tvrdili da ih je nepoznata osoba, zloupotrebom njihovih ličnih dokumenata, prijavila za glasanje putem pošte. S tim u vezi, Centralna izborna komisija BiH je Tužilaštvu BiH dana 2. 10. 2014. godine uputila prijavu u kojoj se navodi da su 5 osoba iz Orašja, 3 osobe iz Doboja, 1 osoba iz Domaljevac-Šamca, te 4 osobe iz općine Pelagićevo, bez njihovog znanja, prijavljene za glasanje izvan BiH.
48. Nadalje, 19. 12. 2014. godine, po naredbi Općinskog suda Tomislavgrad, iz Centralne izborne komisije BiH je izuzeto 7 prijava zbog sumnje da ih je jedna osoba prevarom prijavila za glasanje izvan BiH (radi se o osobi koja je 29. 7. 2014. godine lično, na protokol Centralne izborne komisije BiH dostavila prijave 27 osoba za glasanje izvan BiH).
49. Centralna izborna komisija BiH također je uputila obavještenje Tužilaštvu BiH da je podneseno 611 prijava podnesenih od strane istog podnosioca na više adresa.
50. Na Općim izborima 2014. godine pojavila se specifičnost u vezi s grupnom dostavom glasačkih paketa na adrese u inostranstvu. Naime, od strane lica koja borave u inostranstvu (Sjedinjenje Američke Države – SAD) stigle su prijave da su paketi koji sadrže individualne pošiljke s glasačkim materijalom, poslani na više lokacija u Atlanti, Džordžiji, Sent Luisu, Hartfordu itd. (paketi su sadržavali više stotina koverata). Također, i u Švedsku su na adresu dvije osobe dopremljeni paketi sa oko 100 koverata koje sadrže glasački materijal. Pored toga, Džebrail Bajramović, kandidat na izborima za člana Predsjedništva BiH, lično je predao 54 glasačka paketa Državnoj agenciji za istragu i zaštitu (SIPA) koji su bili dostavljeni u Švedsku. S tim u vezi, Centralna izborna komisija BiH je 15. 9. 2014. godine Tužilaštvu BiH dostavila prijavu protiv imenovanog o povredama pravila izbornog procesa za koje postoji sumnja da imaju obilježja krivičnog djela *uskraćivanje biračkog prava* ili *lažno prijavljivanje*.
51. Centralna izborna komisija BiH je primila prijave na ime 37 birača za koje se u naknadnom postupku utvrdilo da nemaju pravo glasa jer su umrli. Upućen je zahtjev IDDEEA-i za dostavu podataka o datumu smrti tih lica, a izvršena je i analiza predmetnih prijava, tj. na koji način i s koje adrese je poslana prijava. Za samo dvije osobe postoji sumnja da su poslale svoje prijave s obzirom da su poslone nakon datuma smrti.

1.6.5. Upis raseljenih osoba

52. U skladu s članom 1.1 stav (1) tačka 9. Izbornog zakona BiH pod raseljenim osobama se podrazumijevaju državljani BiH čiji je status raseljene osobe utvrdio nadležni organ za pitanja raseljenih osoba u skladu sa zakonom.
53. Raseljene osobe koje imaju biračko pravo imale su mogućnost da se, popunjavanjem obrasca PBO-2, do 29. 7. 2014. godine izjasne da li žele da glasaju lično u općini prebivališta iz 1991. godine ili u odsustvu u općini u kojoj imaju boravište.
54. S ciljem ažuriranja podataka o raseljenim osobama u Centralnom biračkom spisku, Centralna izborna komisija BiH je 21. 4. 2014. godine Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice uputila zahtjev za dostavu evidencije o biračima koji imaju status raseljene osobe, za potrebe ažuriranja Centralnog biračkog spiska u elektronskom obliku, a isti su Centralnoj izbornoj komisiji BiH dostavljeni 22. 5. 2014. godine.
55. Analizom dostavljenih podataka utvrđeno je da su jedinstveni matični brojevi (JMB) određenog broja osoba neispravni što se ogleda u njihovoj nepotpunosti, te činjenici da određen broj JMB sadrži samo nule, neki su pogrešno uneseni, dok za određen broj osoba JMB nije uopće unesen. U vezi s navedenim, a u skladu s članom 3.6 stav (2) Izbornog zakona BiH, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH je dostavljen CD sa spiskom osoba za koje je potrebno izvršiti provjeru u smislu ispravnosti jedinstvenih matičnih brojeva te ispraviti uočene nedostatke.
56. Ukupan broj osoba sa statusom raseljenih osoba za koje je utvrđeno biračko pravo, odnosno koje se nalaze u Centralnom biračkom spisku je 84.207, dok 16.158 osoba nije pronađeno u Centralnom biračkom spisku zbog naprijed navedenih nedostataka u dostavljenim podacima.

1.6.6. Određivanje biračke opcije glasanja u Brčko distriktu BiH

57. Izbornim zakonom BiH je definisano da državljani BiH iz Brčko distrikta BiH, da bi ostvarili pravo glasa na općim izborima, moraju imati evidentirano entitetsko državljanstvo. Zakonom o državljanstvu BiH, kao i entitetskim zakonima o državljanstvu, definisan je način upisa i promjene entitetskog državljanstva. Građani Brčko distrikta BiH čije se matične knjige vode u Brčko distriktu BiH, imaju mogućnost da se izjasne o entitetskom državljanstvu te se to, nakon provedenog postupka kod nadležnih entitetskih organa, upisuje u matične knjige koje su u nadležnosti Brčko distrikta BiH. Za građane Brčko distrikta BiH čije se matične knjige vode kod lokalnog organa entiteta, odnosno koji su propisima o državljanstvu državljani jednog od entiteta, zakonom je definisan način evidentiranja i promjene entitetskog državljanstva.
58. Nakon izmjena Zakona o ličnoj karti državljanina BiH iz 2012. godine, stvorena je obaveza da se u periodu zamjene ličnih dokumenata građani Brčko distrikta BiH izjasne o entitetskom državljanstvu i da im se omogući da se nađu na biračkim spiskovima za opće izbore. Primjena Zakona o ličnoj karti je počela od 1. 3. 2012.

godine i od tada građani Brčko distrikta BiH dobijaju lične karte sa upisanim entitetskim državljanstvom.

59. Prema podacima od 7. 1. 2014. godine, u Centralni birački spisak za Brčko distrikt BiH bio je upisan ukupno 84.641 birač, od čega je 50.015 birača imalo određenu entitetsku biračku opciju (19.186 – FBiH i 30.829 – RS), dok 34.626 birača nije imalo određenu entitetsku biračku opciju zbog čega ne bi mogli ostvariti svoje biračko pravo na Općim izborima 2014. godine.
60. Kako bi svim građanima Brčko distrikta BiH bilo omogućeno biračko pravo, Centralna izborna komisija BiH je održala niz sastanaka sa Izbornom komisijom Brčko distrikta BiH, Agencijom IDDEEA, Javnim registrom Brčko distrikta BiH i svim drugim nadležnim državnim i entitetskim organima, a s ciljem određivanja dinamike aktivnosti vezanih za određivanje biračke opcije biračima kojima ista nije određena. U toku preduzetih aktivnosti osigurani su svi tehnički preduslovi za provedbu zakonskih odredaba i vođena je snažna motivacijska i informativna kampanja za građane Brčko distrikta BiH da se izjasne o entitetskom državljanstvu i ostvare mogućnost glasanja na Općim izborima 2014. godine.
61. Na dan 28. 8. 2014. godine broj birača upisanih u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za Brčko distrikt BiH je iznosio 85.297 birača, od čega je biračku opciju FBiH imalo 24.790 birača, a 20.529 birača opciju RS, dok za 39.978 građana Brčko distrikta BiH nije bila određena biračka opcija.
62. Na dan izbora 12. 10. 2014. godine u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za Brčko distrikt BiH bilo je upisano ukupno 85.367 birača, od čega biračku opciju FBiH ima 25.490 birača, a 20.999 birača ima opciju RS, dok za 38.878 građana Brčko distrikta BiH nije određena biračka opcija i oni nisu mogli ostvariti svoje biračko pravo na prošlim izborima.
63. Birači koji su entitetsko državljanstvo stekli nakon zaključivanja Centralnog biračkog spiska, odnosno 28. 8. 2014. godine, svoje biračko pravo mogli su ostvariti na jednom od tri biračka mjesta ovlaštena za izdavanje nepotvrđenih – kovertiranih glasačkih listića, a u skladu s odredbama člana 21. stav (2) Pravilnika o načinu provođenja izbora u BiH, kojim je propisano da će biraču s prebivalištem u Brčko distriktu BiH, čije se ime ne nalazi u Izvodu iz Centralnog biračkog spiska biti omogućeno da glasa nepotvrđenim – kovertiranim glasačkim listićem, ukoliko priloži dokaz o entitetskom državljanstvu.

1.6.7. Upis birača za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH

64. Na osnovu člana 1.5 Izbornog zakona BiH propisano je da državljani BiH koji privremeno žive u inostranstvu imaju pravo glasati lično dolaskom na odgovarajuće biračko mjesto u BiH ili u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH u inostranstvu ili poštom. Centralna izborna komisija BiH je, na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova BiH, 15. 5. 2014. godine donijela Odluku o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine u inostranstvu, u kojima se

planira organizovanje glasanja za Opće izbore u BiH 2014. godine, a istom je predviđeno da se glasanje planira u ukupno 24 države.

65. Podzakonskim aktima Centralne izborne komisije BiH je predviđeno određivanje biračkog mjesta za lično glasanje u DKP-u BiH ako je za glasanje na istom prijavljeno najmanje 50 birača, odnosno, izuzetno, i ukoliko za to postoje opravdani razlozi, Centralna izborna komisija BiH može donijeti odluku o glasanju u DKP-u BiH i s manjim brojem prijavljenih birača, pri čemu će se cijeliti finansijski aspekt i tehničke mogućnosti neophodne za određivanje biračkog mjesta u svakom DKP-u BiH.
66. Odlukom Centralne izborne komisije BiH od 18. 8. 2014. godine utvrđeno je da će se na Općim izborima 2014. godine organizovati glasanje na pet (5) biračkih mjesta u DKP BiH u inostranstvu, kako slijedi: Ambasada u Beču (27 birača), Ambasada u Berlinu (23 birača), Generalni konzulat u Minhenu (35 birača), Generalni konzulat u Štutgartu (105 birača) i Generalni konzulat u Frankfurtu (24 birača).
67. Svim biračima koji su se izjasnili za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH, a isto nije provedeno, prema odredbama Izbornog zakona BiH, glasački materijal je pravovremeno dostavljen na adrese koje su građani naveli u svojim prijavama kako bi im bilo omogućeno glasanje putem pošte i ostvarivanje biračkog prava.

1.6.8. Uklanjanje iz evidencije Centralnog biračkog spiska osoba osuđenih za ratne zločine

68. Tokom 2014. godine, obrađeno je ukupno 47 sudskih odluka za osobe koje su osuđene za ozbiljne povrede humanitarnog prava. Na osnovu člana 1.7. i člana 3.6 Izbornog zakona BiH, poslije izvršene provjere, iz evidencije Centralnog biračkog spiska uklonjeno je 30 osoba, dok je 17 osoba vraćeno u evidencije Centralnog biračkog spiska zbog odsluženja kazne.

1.6.9. Dostava izvoda iz Centralnog biračkog spiska po zahtjevu političkih subjekata

69. U skladu s članom 3.1 stav (4) Izbornog zakona BiH, političkim subjektima koji su ovjereni za učešće na izborima i kojima je ovjerena kandidatska lista za učešće na izborima u skladu s ovim zakonom osigurat će se, na njihov zahtjev, izvod iz Centralnog biračkog spiska za nivo vlasti odnosno izbornu jedinicu u kojoj učestvuju na izborima, u elektronskoj formi ili ispisu. S tim u vezi, postupljeno je po 40 zahtjeva političkih subjekata za dostavu izvoda iz preliminarnih i konačnih biračkih spiskova i izrađeni su i dostavljeni traženi izvodi u elektronskom obliku.

1.6.10. Aktivnosti na pripremi i provođenju postupka opoziva načelnika

70. Centralna izborna komisija BiH je za potrebe provođenja postupka opoziva u općinama Istočni Drvar, Jezero, Kneževo i Kotor-Varoš, po dostavljenim zahtjevima i relevantnoj dokumentaciji, pripremila i dostavila podatke o broju upisanih birača

za glasanje na prethodnim izborima, te utvrđeni izvod iz Centralnog biračkog spiska za potrebe provođenja predmetnih postupaka opoziva.

1.6.11. Aktivnosti na pripremi izbora za organe lokalne uprave i samouprave

71. Centralni birački spisak se formira, vodi i koristi, između ostalog, i za potrebe izbora organa lokalne uprave i samouprave pri čemu Centralna izborna komisija BiH utvrđuje izvod iz Centralnog biračkog spiska za provedbu ovih izbora. U 2014. godini provedeni su izbori za savjete mjesnih zajednica u općinama Doboje, Teslić, Ugljevik, Istočni Stari Grad, Visoko i Srebrenica. Za svake pojedinačne izbore Centralna izborna komisija BiH je svojom odlukom utvrdila vrstu, izgled i sadržaj izvoda iz Centralnog biračkog spiska, utvrđeni su izvodi iz Centralnog biračkog spiska po mjesnim zajednicama i isti su dostavljeni nadležnom organu, u svrhu provedbe predmetnih izbora.

1.6.12. Redovne aktivnosti na vođenju Centralnog biračkog spiska

72. U okviru redovnih aktivnosti u toku 2014. godine vršena je dostava presjeka Centralnog biračkog spiska od strane Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA). Od strane Odsjeka za informaciono-komunikacijske tehnologije (IKT) vršeno je generisanje biračkog spiska dostavljenih podataka kao i dostava izvještaja i statističkih podataka o broju upisanih birača u Centralni birački spisak.
73. Po osnovu pravosnažnih sudskih rješenja o oduzimanju odnosno vraćanju poslovne sposobnosti, vršeno je redovno ažuriranje predmetnih podataka u relevantnoj bazi podataka.
74. Redovne aktivnosti obuhvataju i evidentiranje podataka na osnovu rješenja o ispisu iz državljanstva BiH koji se redovno dostavljaju od strane Ministarstva civilnih poslova BiH – Sektora za državljanstva, kao i vođenje evidencija o osobama kojima je prestao status raseljenog lica na osnovu dostavljenih podataka.
75. Također, redovne aktivnosti obuhvataju i izdavanje uvjerenja po zahtjevu osoba da se nalaze upisani u Centralni birački spisak, usmena i pismena korespondencija sa strankama itd.

1.7. Koordinacija rada općinskih/gradskih izbornih komisija (OIK/GIK)

76. Izborne komisije osnovnih izbornih jedinica (u daljnjem tekstu: općinske/gradske izborne komisije) imenuju se u skladu s odredbama Poglavlja 2. Izbornog zakona BiH i Uputstvom o utvrđivanju kvalifikacija, broja i imenovanju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini¹⁵, a imenuju ih skupštine opština/općinska vijeća, uz saglasnost Centralne izborne komisije BiH.

¹⁵ Službeni glasnik BiH, broj 9/10, 37/10 i 74/11

Općinske/gradske izborne komisije u BiH imaju ukupno 552 člana od čega je 301 muškarac ili 54,5% i 251 žena ili 45,5%.

77. U 2014. godini aktivnosti na koordinaciji rada izbornih komisija uključivale su: vođenje evidencije članova općinskih/gradskih izbornih komisija u smislu praćenja rokova trajanja mandata članova općinskih izbornih komisija, prikupljanje dokumentacije i pripremu materijala za davanje saglasnosti na imenovanje i razrješenje članova općinskih izbornih komisija.
78. Početkom 2014. godine, u svrhu pripreme za Opće izbore 2014. godine, izvršena je analiza trenutnog broja članova općinskih/gradskih izbornih komisija u odnosu na broj koji je utvrđen kriterijima u Izbornom zakonu BiH i podzakonskim aktima (broj birača upisanih u Centralni birački spisak i broj biračkih mjesta) nakon čega je Centralna izborna komisija BiH i uz prethodne konsultacije s općinskim/gradskim izbornim komisijama, dana 16. 1. 2014. godine donijela Odluku o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.
79. U 2014. godini ukupno je podneseno 19 ostavki predsjednika i članova općinskih/ gradskih izbornih komisija u 14 općina.
80. U izvještajnom periodu po pitanju imenovanja/razrješenja članova izbornih komisija Centralna izborna komisija BiH je pripremila ukupno 94 materijala od čega se 85 odnosilo na razrješenja i imenovanja članova općinskih/gradskih izbornih komisija i 9 informacija i izvještaja. U predmetima razrješenja i imenovanja članova općinskih/gradskih izbornih komisija, Centralna izborna komisija BiH je dala saglasnost za:
- imenovanje Privremene općinske izborne komisije Stanari u novoformiranoj Općini Stanari od tri člana iz sastava Gradske izborne komisije Doboj,
 - imenovanje 158 članova OIK/GIK u 66 općina/gradova,
 - imenovanje 38 predsjednika OIK/GIK u 28 općina/gradova, imenovanje 29 zamjenskih članova (23 člana¹⁶ i 6 predsjednika¹⁷) OIK/GIK u 20 općina/gradova,
 - razrješenje 117 članova OIK/GIK u 52 općine/grada,
 - razrješenje 2 zamjenska člana OIK/GIK u 2 općine/grada.
81. Centralna izborna komisija BiH nije dala saglasnost za imenovanje 11 članova općinskih izbornih komisija u 10 općina: zbog kandidature na izborima (7 slučajeva)¹⁸, zbog neposjedovanja izbornog iskustva ili odgovarajuće stručne spreme

¹⁶ Cazin, Bosanska Dubica/Kozarska Dubica, Srbac, Modriča, Bijeljina, Sanski Most, Srebrenik, Drvar/ Istočni Drvar, Jajce, Jajce /Jezero, Sapna, Zvornik, Bratunac, Livno, Kupres (RS), Široki Brijeg, Trebinje

¹⁷ Bosanska Krupa/ Krupa na Uni, Bosanska Dubica/ Kozarska Dubica, Srbac, Čelić, Jajce/Jezero, Bosansko Grahovo/Grahovo

¹⁸ OIK Ilidža, Srebrenik (2 člana), Sapna, Kakanj, Livno i Rogatica

(2 slučaja)¹⁹, zbog nespojivosti funkcija (1 slučaj)²⁰ i zbog toga što kandidat nije imao prijavljeno prebivalište u općini za koju se imenuje (1 slučaj)²¹.

82. Korespondencija po pitanju imenovanja/razrješenja članova općinskih/gradskih izbornih komisija obuhvatila je i dostavu sljedećih akata:
- 30 zahtjeva za dostavu potrebne dokumentacije za davanje saglasnosti na imenovanje, zaključaka i urgencija za imenovanje nedostajućih članova općinskih izbornih komisija,
 - 157 rješenja Centralne izborne komisije BiH o datoj saglasnosti na razrješenje, odnosno imenovanje članova općinskih izbornih komisija,
 - 11 izjašnjenja na žalbe na rješenja kojima se ne daje saglasnosti na imenovanje.
83. Redovna korespondencija u ovom segmentu je uključivala 64 odgovora na upite općinskih/gradskih izbornih komisija, političkih subjekata, skupština općina/općinskih vijeća i fizičkih lica, te ostalih akata.
84. S ciljem rješavanja tekućih pitanja i problema na terenu te analize rada, praćenje i pomoć općinskim/gradskim izbornim komisijama i centrima za birački spisak osoblje Centralne izborne komisije BiH je obavljalo i redovne poslove koji uključuju stalnu komunikaciju putem telefona i putem e-mail-a s općinskim/gradskim izbornim komisijama i centrima za birački spisak.

1.8. Ovjera prijava političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2014. godine

85. U skladu s članom 2.9 i Poglavljem 4. Izbornog zakona BiH – Ovjera i kandidovanje za izbore, Centralna izborna komisija BiH ovjerava političke subjekte za učešće na svim nivoima neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini te potvrđuje i ovjerava kandidatske liste. Na osnovu navedenog zakonskog okvira proces ovjere političkih subjekata i kandidatskih listi odvijao se u četiri (4) međusobno uslovljene vremenske aktivnosti²².

1.8.1. Ovjera prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata

86. U skladu s odredbama Poglavlja 4. Izbornog zakona BiH, Pravilnika o načinu provjere potpisa podrške i obrasci za ovjeru političkih subjekata za učešće na

¹⁹ OIK Srbac i Milići

²⁰ OIK Zvornik

²¹ OIK Sokolac

²² Ovjera prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata (od 16. 5. 2014. do 30. 5. 2014. godine; ovjera koalicija i listi nezavisnih kandidata (od 14. 6. 2014. do 24. 6. 2014. godine; ovjera i potvrđivanje kandidata i kandidatskih listi za učešće na izborima (od 2. 7. 2014. do 14. 7. 2014. godine), ovjera i potvrđivanje kandidata i kandidatskih listi (kompenzacijski mandati) za učešće na izborima (od 2. 7. 2014. do 14. 7. 2014. godine)

neposrednim izborima u BiH²³ i člana 2. stav (1) tačka 1. Uputstva o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore u BiH koji će se održati u nedjelju 12. oktobra 2014. godine²⁴ rok za podnošenje prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata istekao je 30. 5. 2014. godine u 16.00 sati. Centralnoj izbornoj komisiji BiH podneseno je ukupno **69** prijava političkih stranaka i **24** prijave nezavisnih kandidata.

Tabela 4. Pregled podnesenih prijava prema nivou vlasti

Red. br.	Organ vlasti	Broj prijavljenih političkih stranaka	Broj prijavljenih nezavisnih kandidata
1.	Predsjedništvo Bosne i Hercegovine	19	4
2.	Predsjednik i potpredsjednik Republike Srpske	31	5
3.	Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH	39	1
4.	Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH	46	1
5.	Narodna skupština Republike Srpske	36	4
6.	Skupštine kantona	43	9

Tabela 5. Pregled prijavljenih, ovjerenih i odbijenih prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata za Opće izbore 2014. godine

Red. br.	Politički subjekti	Prijavljeno	Ovjereni	Odbijeno	Razlog odbijanja
1.	Političke stranke	69	65	4	Jedna (1) politička stranka nije upisana u registar kod nadležnog suda prije isteka roka za podnošenje prijava, jedna (1) politička stranka nije dostavila kompletnu dokumentaciju (potpise podrške birača, dokaz o uplaćenom novčanom iznosu takse za ovjeru, fotokopija rješenja o upisu u sudski registar političkih organizacija i fotokopija izvoda iz sudskog registra nisu izdani od istog suda), jedna (1) politička stranka nije dostavila dokaz o uplaćenom novčanom iznosu takse za ovjeru, a jedna (1) politička stranka je povukla prijavu za ovjeru.
2.	Nezavisni kandidati	24	24	0	

1.8.1.1. Provjera potpisa podrške i obrada kandidatskih obrazaca

87. Provjera dostavljenih potpisa podrške uz prijavu za ovjeru političkih subjekata, u skladu s odredbama poglavlja 4. Izbornog zakona BiH i Pravilnika o načinu provjere

²³ Službeni glasnik BiH, broj 37/14

²⁴ Službeni glasnik BiH, broj 38/14

potpisa podrške i obrasci za ovjeru političkih subjekata za učešće na neposrednim izborima u BiH, vršila se na osnovu statističkog uzorka od 10% od ukupnog broja podnesenih potpisa podrške birača upisanih u Centralni birački spisak, odnosno ukoliko nakon provjere uzorka nije utvrđen i validiran dovoljan broj potpisa, provjeravani su svi dostavljeni potpisi. Prilikom provedbe navedenog postupka obrađeno je ukupno 38.577 podataka birača (da li je birač upisan u CBS u izbornoj jedinici za koju je podnesena kandidatura, da li je birač već dao potpis podrške drugom političkom subjektu...itd) na propisanim obrascima za potpise podrške, a od ukupno dostavljenih 237.548 podnesenih potpisa podrške. U prvom krugu postupka ovjere provjereno je 86 političkih subjekata sa ukupno 35.670 potpisa podrške. Nakon dostavljanja dopune potpisa podrške provjereno je 8 političkih subjekata sa ukupno 2.907 potpisa podrške.

1.8.2. Ovjera prijava koalicija i listi nezavisnih kandidata

88. U skladu s članom 4.12 Izbornog zakona BiH, do isteka roka za podnošenje prijave za ovjeru koalicija 24. 6. 2014. godine, utvrđenog Uputstvom o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti za Opće izbore u Bosni i Hercegovini koji će se održati u nedjelju, 12. oktobra 2014. godine, podnesene su i ovjerene **24** prijave za ovjeru koalicija za učešće na Općim izborima 2014. godine. Prijava za ovjeru listi nezavisnih kandidata nije bilo.

1.8.3. Ovjera i potvrđivanje kandidata i kandidatskih listi za učešće na izborima

89. U skladu s odredbama člana 4.21 Izbornog zakona BiH i člana 2. stav (2) Uputstva o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti za Opće izbore u Bosni i Hercegovini koji će se održati u nedjelju, 12. oktobra 2014. godine, rok za podnošenje kandidatskih listi političkih stranaka i koalicija istekao je 14. 7. 2014. godine u 16.00 sati.
90. Od ukupno podnesene 753 kandidatske liste sa 7.892 kandidata Centralna izborna komisija BiH je za Opće izbore 2014. godine ovjerala **732** kandidatske liste sa **7.748** kandidata i to za:
- Predsjedništvo BiH – 17 kandidata
 - Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske – 19 kandidata
 - Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH – 739 kandidata
 - Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH – 1.345 kandidata
 - Narodna skupština Republike Srpske – 1.394 kandidata
 - Skupštine kantona u Federaciji BiH – 4.234 kandidata.

Od ukupno 7.748 ovjerenih kandidata njih 3.276 ili 42,28% su bile žene, a 4.472 ili 57,72% muškarci.

Tabela 6.

Broj ovjerenih kandidata za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH po izbornim jedinicama

Izborna jedinica	Ovjereno kandidata
511	80
512	87
513	116
514	112
515	113
521	77
522	82
523	72
UKUPNO	739

Tabela 8.

Broj ovjerenih kandidata za Narodnu skupštinu RS po izbornim jedinicama

Izborna jedinica	Ovjereno kandidata
301	143
302	146
303	265
304	119
305	148
306	211
307	145
308	96
309	121
UKUPNO	1.394

Tabela 7.

Broj ovjerenih kandidata za Predstavnički dom Parlamenta FBiH po izbornim jedinicama

Izborna jedinica	Ovjereno kandidata
401	120
402	108
403	160
404	88
405	124
406	73
407	139
408	142
409	130
410	48
411	155
412	58
UKUPNO	1.345

Tabela 9.

Broj ovjerenih kandidata za Skupštinu kantona u FBiH po izbornim jedinicama

Izborna jedinica	Ovjereno kandidata
201	420
202	214
203	585
204	520
205	349
206	440
207	485
208	224
209	660
210	337
UKUPNO	4.234

1.8.4. Ovjera i potvrđivanje kandidata i kandidatskih listi za učešće na izborima – kompenzacijski mandati

91. U skladu s odredbama člana 4.24 stav (1) Izbornog zakona BiH i člana 2. stav (2) tačka 3. Uputstva o rokovima i redosljedju izbornih aktivnosti za Opće izbore u Bosni i Hercegovini, koji će se održati u nedjelju, 12. oktobra 2014. godine, rok za podnošenje kandidatskih listi političkih stranaka i koalicija za dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2014. godine istekao je 13. 8. 2014. godine u 16.00 sati.
92. Do isteka predviđenog roka 74 ovjerena politička subjekta (političke stranke i koalicije) podnijela su Centralnoj izbornoj komisiji BiH **80** kandidatskih listi za

dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2014. godine sa ukupno **952** kandidata na istim. Sve podnesene kandidatske liste su validne, odnosno ispunjavaju uslove za ovjeru.

Tabela 10. Broj podnesenih kandidatskih listi za dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2014. godine po nivoima organa vlasti

Naziv organa vlasti	Broj podnesenih kandidatskih listi za dodjelu kompenzacijskih mandata	Broj kandidata na listama
Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH	23	344
Narodna skupština Republike Srpske	23	371
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH iz Federacije BiH	21	138
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske	13	99

1.8.5. Žrijebanje za utvrđivanje redoslijeda političkih subjekata na glasačkom listiću za Opće izbore 2014. godine

93. Centralna izborna komisija BiH je, na osnovu člana 5.15 stav (2) Izbornog zakona BiH, 31. 7. 2014. godine u Velikoj sali Parlamentarne skupštine BiH održala žrijebanje kako bi se utvrdio redoslijed političkih subjekata na glasačkom listiću za Opće izbore 2014. godine. Žrijebano je ukupno 98 političkih subjekata, od kojih je 50 političkih stranaka, 24 nezavisna kandidata i 24 koalicije, odnosno 15 ovjerenih stranaka je odlučilo na izbore izaći u okviru jedne od koalicija. Ovaj proces je po prvi put uspješno obavljen elektronskim putem, pomoću softverskog rješenja, za razliku od ranijih izbornih ciklusa kada je žrijebanje rađeno manuelno, odnosno izvlačenjem kuglica s nazivima subjekata.

1.9. Obuka i edukacija izborne administracije

94. Na osnovu Plana i programa edukacije organa za provođenje izbora za 2014. godinu uspješno su realizovane sljedeće aktivnosti:
- a) U periodu od 12. 5. 2014 do 22. 5. 2014. godine pripremljena je i održana edukacija zaposlenika centara za birački spisak na kojoj je prisustvovao 61 zaposlenik centara za birački spisak iz 43 općine.
 - b) Obavezna edukacija za članove OIK/GIK u vezi s izmjenama podzakonskih akata Centralne izborne komisije BiH je realizovana regionalno u periodu od 24. 6. do 4. 7. 2014. godine u sljedećim gradovima: Bihać, Laktaši, Tuzla, Brčko, Sarajevo, Trebinje, Mostar i Livno. Od ukupno do tada imenovanog 541 člana izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u BiH, obaveznoj edukaciji je prisustvovalo 485 članova, odnosno 89,6%.

- c) Edukacija OIK/GIK na temu „Rad biračkih odbora na dan izbora” provedena je u periodu od 5. do 12. septembra 2014. godine, u Bihaću, Banjoj Luci, Tesliću, Gradačcu, Bijeljini, Fojnici, Mostaru i Sarajevu. Obuku je pohađao 481 član OIK/GIK. Cilj obuke je bio upoznavanje članova izbornih komisija sa procedurama glasanja i brojanja na biračkim mjestima, kao i s ostalim aktivnostima neposredno pred i nakon održavanja izbora (prijem materijala, potpisivanje primopredajnih obrazaca; korištenje JIS aplikacija „Unos i obrada izbornih rezultata“, Evidencija prigovora i žalbi“ i „Evidencija birača koji glasaju putem mobilnog tima“). Za ovu obuku je pripremljen edukativni materijal za obuku članova biračkih odbora za rad na biračkom mjestu u formi 8 videospotova u kojima su detaljno objašnjene i opisane procedure rada biračkog odbora na dan izbora. Isti su prezentirani na navedenim obukama, a dostupni su i na internet stranici Centralne izborne komisije BiH (www.izbori.ba).
- d) U skladu s Memorandumom o razumijevanju između Centralne izborne komisije BiH i Ureda Vijeća Evrope u Sarajevu za 2014. godinu, u periodu od 24. 6. do 4. 7. 2014. godine organizovano je 10 edukativnih seminara za predstavnike političkih stranaka, potencijalnih predsjednika biračkih odbora, pod nazivom „Povrede izbornog procesa – prekršajna i krivična odgovornost i praksa“. Cilj seminara je bio da se potencijalni predsjednici biračkih odbora, kroz praktične primjere, upoznaju s odredbama krivičnih zakona koji su na snazi u BiH, kao i prekršajnom odgovornošću, a u vezi s izbornim procesom. Seminari su održani na 8 lokacija u BiH: Bihać, Laktaši, Tuzla, Brčko, Sarajevo, Trebinje, Mostar i Livno uz učešće 638 predstavnika političkih stranaka i 485 članova OIK/GIK-a. Učesnicima seminara je podijeljeno i 8.500 praktikuma za izborne posmatrače. Od ukupno pozvanih 2.000 predstavnika političkih stranaka (200 predstavnika po jednom terminu), odazvalo se njih 638 ili 31,9%. Edukacije su realizovane uz finansijsku podršku Ureda Vijeća Evrope u Sarajevu.
- e) Obuka članova biračkih odbora u DKP-ima BiH provedena je u periodu od 16. do 18. septembra 2014. godine, a u skladu s Planom i programom edukacije organa za provođenje izbora za 2014. godinu i Odlukom o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine koju je Centralna izborna komisija BiH donijela na 40. sjednici, održanoj 18. 8. 2014. godine. Obuke su održane u ambasadama BiH u Beču i Berlinu te generalnim konzulatima BiH u Minhenu, Štuttgartu i Frankfurtu. Cilj edukacije je bio upoznavanje zaposlenih u DKPBih, a koji su obavljali ulogu članova biračkih odbora na dan izbora, s procedurama glasanja, pakovanja izbornog materijala i načina izvještavanja prema Centralnoj izornoj komisiji BiH. Edukaciju su proveli članovi Centralne izborne komisije BiH.

1.10. Edukativna i promotivno-informativna kampanja

95. U skladu sa zakonskom obavezom, utvrđenom članom 2.9 stav (1) tačka 12. Izbornog zakona BiH, Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godini provela edukativnu i motivacijsku kampanju za birače u BiH s ciljem njihovog pravovremenog informisanja o svim relevantnim segmentima izbornog procesa, kao i s ciljem što veće izlaznosti birača na predstojećim izborima.

Kampanja – Izbor biračke opcije – S ciljem informiranja birača i omogućavanja pravovremenog izbora biračke opcije, pripremljena su dva TV-Telopa, koji su se emitovali na javnim i privatnim TV-medijima u BiH: TV-Telop – birači koji žive izvan BiH, i TV-Telop – birači koji imaju status raseljene osobe. Ova kampanja trajala je od dana objave izbora do 29. 7. 2014. godine kada je istekao rok za registraciju birača putem pošte i izbora biračke opcije za raseljene osobe. Štampani oglas “Izbor biračke opcije” objavljivan je 3 puta u 6 dnevnih novina na pola stranice u crno-bijeloj verziji na području BiH u terminima najvećeg tiraža dnevnih novina.

Kampanja „Kako glasati“ – Cilj edukativne kampanje “Kako glasati” bio je upoznavanje birača sa svim nivoima vlasti za koje se provode Opći izbori 2014. godine te o načinu ispravnog popunjavanja glasačkih listića. Ova kampanja je trajala od 15. 9. do 12. 10. 2014. godine. Štampani oglas „Kako glasati“ objavljivan je 4 puta u 6 dnevnih novina na pola stranice u crno-bijeloj verziji na području BiH u terminima najvećeg tiraža dnevnih novina.

Motivacijska kampanja – Cilj motivacijske kampanje je bio da se birači animiraju da u što većem broju izađu na biračka mjesta i ostvare svoje biračko pravo. Pripremljena su četiri (4) TV-spotova i radio-džingla koji su emitovani na svim javnim TV-stanicama i većini privatnih TV-stanica. Svi motivacijski TV-spotovi i radio-džinglovi rađeni su pod sloganom Centralne izborne komisije BiH za Opće izbore 2014. godine „GLASAJ“. Motivacijski spotovi, koji su emitovani od 15. 9. do 12. 10. 2014. godine, bili su namijenjeni apstinentima, mladim i invalidnim osobama. Opći motivacijski spot “Pomakni se s mjesta” emitovan je od 1. do 12. oktobra 2014. godine. Kao i ranijih godina, strategija edukativne i motivacijske kampanje za potrebe izbora provedena je putem elektronskih medija, štampanih medija te produkcijom plakata za isticanje na biračkim mjestima.

Informisanje birača “SMS CENTAR” – Svaki birač je slanjem svog JMB putem SMS poruke na broj 091 12 12 12 mogao provjeriti lokaciju svog biračkog mjesta. Broj je bio jedinstven za korisnike svih mobilnih mreža u BiH. Telop sa brojem SMS centra prosljeđen je svim javnim TV i radio stanicama u BiH i emitovan je od 20. 9. do 12. 10. 2014. godine do 19.00 sati. Ukupno 121.623 SMS poruka za provjeru lokacije biračkog mjesta je zaprimljeno putem “SMS Centra”.

96. Zbog pravovremene informisanosti birača i svih aktera u izbornom procesu, internet stranica Centralne izborne komisije BiH je kontinuirano i pravovremeno ažurirana. Sve informacije značajne za izborni proces, odluke, saopćenja, statistike, podzakonski akti i normativi na taj način bili su na raspolaganju javnosti.

1.11. Sigurnosni aspekti Općih izbora 2014. godine

97. S ciljem osiguranja integriteta izbornog procesa neophodno je uspostaviti različite sigurnosne mjere tokom svih njegovih faza. Međunarodni standardi koji se odnose na sigurnosni aspekt izbora ne postoje, već svaka država primjenjuje one sigurnosne mjere koje su adekvatne za njeno društveno i političko okruženje. U mnogim zemljama koordinacija sigurnosti izbornih operacija se provodi putem Zajedničkog operativnog centra koji se obično osniva nekoliko mjeseci prije izbora i uključuje

predstavnik iz niza institucija koji razmjenjuju informacije, planiraju, održavaju brifinge i vrše monitoring izbornog procesa.

98. Centralna izborna komisija BiH je u drugoj polovini maja mjeseca 2014. godine obavijestila Ministarstvo sigurnosti BiH, relevantna ministarstva unutrašnjih poslova i sigurnosne agencije da je 15. 5. 2014. godine donijela Odluku o raspisivanju i održavanju Općih izbora.
99. U skladu s odredbama člana 2.1. stav 3. Izbornog zakona BiH, koji propisuje da su „svi organi vlasti na svim nivoima i zvaničnici u Bosni i Hercegovini i diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH obavezni pomagati organima nadležnim za provedbu izbora”, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je 18. 6. 2014. godine ustanovilo Odbor za sigurnost Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine s ciljem obavljanja poslova saradnje u vezi sa sigurnošću izbora, koordiniranjem poslova praćenja i analize sigurnosnog ambijenta za vrijeme održavanja izbora te poduzimanjem radnji s ciljem postizanja zadovoljavajućeg sigurnosnog ambijenta izbornog procesa²⁵. Odbor za sigurnost Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine činili su predstavnici Centralne izborne komisije BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela, Državne agencije za istrage i zaštitu, Granične policije Bosne i Hercegovine, Obavještajno-sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine, Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bosne i Hercegovine, Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, i Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.²⁶
100. Policijski službenici navedenih ministarstava i sigurnosnih agencija su u periodu od septembra do kraja novembra 2014. godine obavljali poslove fizičkog osiguranja zgrade Centralne izborne komisije BiH, skladišta Centralne izborne komisije BiH, Glavnog centra za brojanje te osiguranje distribucije i pratnje konvoja s izbornim materijalom i pratnje izbornog materijala do Glavnog centra za brojanje. Operacije na terenu je koordinirao Operativni štab za koordinaciju osiguranja objekata i distribucije izbornog materijala za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2014. godine (u daljnjem tekstu: Operativni štab) na čelu s Direkcijom za koordinaciju policijskih tijela, u čijem sastavu su bili predstavnici svih navedenih ministarstava i sigurnosnih agencija²⁷.

²⁵ Akt Ministarstva sigurnosti BiH, broj: 12-01-04-7-3248-15/14 od 18. 6. 2014. godine

²⁶ Imenovani članovi Odbora za sigurnost za Opće izbore 2014. godine bili su: Vedran Mulabdić, koordinator – Ministarstvo sigurnosti BiH, dr. Suad Arnautović – Centralna izborna komisija BiH, Sead Šarić – Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, Nebojša Pušara – Državna agencija za istragu i zaštitu, Saša Ćoršović – Granična policija BiH, Fehmija Sadiković – Obavještajno-sigurnosna agencija, Fahrudin Selimović – Policija Brčko distrikta BiH, Zijad Hodžić – Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova BiH, predstavnik Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, Halid Ganija i Nermin Lagumdžija – Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, i Slobodanka Keškić-Orlić, Ministarstvo sigurnosti BiH (akt Ministarstva sigurnosti BiH, broj: 12-01-04-7-3248-15/14 od 18. 6. 2014. godine)

²⁷ Dana, 9. 9. 2014. godine direktor Direkcije za koordinaciju policijskih tijela donio je odluku o formiranju Operativnog štaba za koordinaciju osiguranja objekata i distribucije izbornog materijala za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2014. godine (broj: 20-07/2-04-4-602-28/14 od 9. 9. 2014. godine). U Operativni štab su imenovani: Sead Šarić, rukovodilac štaba – Direkcija za koordinaciju policijskih tijela; Radenko Čvoro, zamjenik rukovodioca štaba – Direkcija za koordinaciju policijskih tijela; Vedran Mulabdić, član štaba – Ministarstvo sigurnosti BiH; Jasminka Joldić, član štaba – Centralna izborna komisija BiH; Nebojša Pušara, član štaba – Državna agencija za istrage i zaštitu; Saša Ćoršović, član štaba – Granična policija BiH; Samir Džebo, član štaba – Federalna uprava policije; Miroslav Delić, član štaba – Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike

101. Odbor za sigurnost Općih izbora 2014. godine i Operativni štab održali su niz sastanaka, na kojima su razmatrana sva pitanja u vezi sa sigurnošću izbora, kao i analiza stanja i propisa iz oblasti javnog reda i mira na cijeloj teritoriji BiH, mjesto i uloga policije u provođenju izbora, kao i poduzimanje pravovremenih koordinacionih aktivnosti putem organa za provedbu zakona u vezi sa stvaranjem sigurnosnih uslova za neometano održavanje izbora. Od početka izborne kampanje Centralna izborna komisija BiH je redovno dobijala izvještaje o stanju sigurnosti od Odbora za sigurnost Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine zahvaljujući čemu je bila informisana o svim sigurnosnim aspektima izbornog procesa.
102. Tokom distribucije glasačkih listića preduzete su sigurnosne mjere u pogledu koordinacije praćenja transporta papira za glasačke listiće od graničnog prelaza do kompanije za štampanje glasačkih listića, kao i samo osiguranje distribucije i pratnja kamiona s izbornim materijalom koja je bila usklađena s Vremenskim planom izbornih aktivnosti od skladišta Centralne izborne komisije BiH do sjedišta općinskih/gradskih izbornih komisija u svim općinama/gradovima i Izborne komisije Brčko distrikta BiH, kao i povrat glasačkog materijala od općinskih/gradskih izbornih komisija i Izborne komisije Brčko distrikta BiH do skladišta Centralne izborne komisije BiH.
103. Pratnja izbornog materijala za Glavni centar za brojanje obuhvatala je radnje osiguranja od skladišta Centralne izborne komisije BiH do Glavnog centra za brojanje i povrat materijala u skladište Centralne izborne komisije BiH, osiguranje glasačkog materijala od poštanskog pretinca (Centar pošta Sarajevo) do Glavnog centra za brojanje i osiguranje od sjedišta Centralne izborne komisije BiH do Glavnog centra za brojanje.
104. Nakon provedenih Općih izbora 2014. godine, opći je dojam svih relevantnih faktora da su Opći izbori 2014. godine protekli u dobroj atmosferi bez većih incidenata i cjelokupan posao je obavljen u skladu s najvišim standardima.
105. Za izuzetnu saradnju i doprinos u osiguranju i provedbi Općih izbora 2014. godine, Centralna izborna komisija BiH je 8. 12. 2014. godine dodijelila zahvalnice relevantnim ministarstvima unutrašnjih poslova i sigurnosnim agencijama u skladu s kriterijima iz člana 4. Pravilnika o vrsti i dodjeli priznanja Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine.

1.12. Rad Glavnog centra za brojanje

106. Postupajući prema odredbi člana 2.9 stav (1) tačka 2. i člana 5.22 stav (2) i (3) Izbornog zakona BiH, Centralna izborna komisija BiH je:
 - na 29. sjednici, održanoj 19. 6. 2014. godine, donijela Odluku o uspostavljanju Glavnog centra za brojanje za Opće izbore 2014. godine,
 - na 42. sjednici, održanoj 20. 8. 2014. godine, donijela Odluku o imenovanju direktora i zamjenika direktora Glavnog centra za brojanje,

Srpske, Fehmija Sadiković, član štaba – Obavještajno-sigurnosna agencija BiH; Indira Buljubašić, član štaba – MUP Kantona Sarajevo, Uprava policije i Fahrudin Selimović, član štaba – Policija Brčko distrikta BiH.

- na 22. sjednici, održanoj 14. 5. 2014. godine, donijela Pravilnik o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2014. godine²⁸,
- na 45. sjednici, održanoj 2. 9. 2014. godine, donijela Pravilnik o izmjeni Pravilnika o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2014. godine²⁹.

107. U skladu s Izbornim zakonom BiH, provedbenim aktima i Pravilnikom o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2014. godine i Pravilnikom o izmjeni Pravilnika o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2014. godine Glavni centar za brojanje (u daljnjem tekstu: Centar za brojanje) obavljao je poslove iz svoje nadležnosti:

- a) nadležnost, organizacija i mjere sigurnosti Glavnog centra za brojanje (član 5.22 Izbornog zakona BiH),
 - procedure i način brojanja glasačkih listića i utvrđivanje rezultata glasanja (član 5.22 stav (1) Izbornog zakona BiH): nepotvrđenim glasačkim listićima, u odsutnosti, zatvorenika ili birača koji su vezani za ustanove ili nisu u mogućnosti da dođu na biračko mjesto zbog starosti, bolesti ili invaliditeta (daljnjem tekstu: Mobilni tim),
 - poštom,
 - u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH u inostranstvu (daljnjem tekstu: DKPBiH);
- b) postupak ponovnog brojanja glasačkih listića (član 5.31. Izbornog zakona BiH);
- c) posmatranje rada Glavnog centra za brojanje (član 17.5 stav (2) Izbornog zakona BiH).

108. Centar za brojanje bio je smješten objektu „ZOI 84“ d.o.o. OC „Zetra“ u Sarajevu, i u njegovom radu, u vrijeme pune operativnosti Centra, osim zaposlenika Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH, učestvovali su i vanjski saradnici, njih ukupno 477 koji su bili raspoređeni u 3 (tri) smjene, na bazi 24-satnog radnog dana. Radilo se uglavnom o osobama sa stečenim iskustvom na istim poslovima, izabranim javnim pozivom.

109. Direktor Centra za brojanje i njegovi zamjenici, glavni kontrolor, kontrolor za transport, rukovanje i skladištenje glasačkih listića i drugog izbornog materijala i kontrolori, imenovani su iz reda lica koja su u stalnom radnom odnosu u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH. Na ovaj način rad Centra za brojanje, iako je on realizovan kao zaseban organizacioni projekt u sklopu pripreme i provođenja Općih izbora 2014. godine, potpuno je bio integrisan u postojeću strukturu Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH te je imao punu logističku podršku svih odsjeka i zaposlenika Sekretarijata, i tako na najbolji način činio jedinstvenu cjelinu s ostatkom izborne administracije, koja je bila uključena u ukupan izborni proces na nivou države.

²⁸ Službeni glasnik BiH, broj 38/14 od 15. 5. 2014. godine

²⁹ Službeni glasnik BiH, broj 71/14 od 8. 9. 2014. godine

a) Tehnički aspekti rada Centra za brojanje

110. Iako je Centar za brojanje za Opće izbore 2014. godine uspostavljen u junu mjesecu 2014. godine, pripreme za njegovo osnivanje i opremanje otpočele su znatno ranije. Organizacija i formiranje Glavnog centra za brojanje su projekt koji je iziskivao značajne logističke i operativne pripreme uz obiman angažman kadrovskih i materijalnih resursa. Sve aktivnosti provodile su se u okviru striktno zadatih vremenskih rokova, koji su bili definisani Vremenskim planom aktivnosti provedbe izbora 2014. godine.
111. Ključni aspekti u realizaciji aktivnosti koje su obavljane Centru za brojanje bili su, s jedne strane, zahtjev za što brži završetak svih poslova vezanih za brojanje kao i pratećih aktivnosti verifikacije, kompletiranja unosa podataka, kontrole rezultata i arhiviranja izbornog materijala i dokumentacije, kako bi se konačni rezultati Općih izbora 2014. godine objavili u predviđenim rokovima, a, s druge strane, jednako važan aspekt bio je poštovanje načela zakonitosti u radu i poštovanje ostalih načela koja se odnose na tačnost i sigurnost glasačkog materijala, kao i transparentnost u svim radnjama i operativnim procedurama u toku cijelog procesa koji je realizovan u sklopu Centra za brojanje.
112. Prve tehničke pripreme za uspostavljanje Centra za brojanje podrazumijevale su identifikaciju odgovarajuće lokacije na kojoj će on biti smješten, odnosno prostora koji bi funkcionalno ispunjavao tražene karakteristike s tehničkog stanovišta koje projekt ovog tipa podrazumijeva, a odnose se na ukupnu površinu prostora, potrebnu infrastrukturu, opremljenost i položajnu pogodnost u odnosu na sjedište Centralne izborne komisije BiH i skladište izbornog materijala u Istočnom Sarajevu.
113. Centralna izborna komisija BiH je izvršila analizu mogućih raspoloživih lokacija za prostor koji bi odgovarao ovoj namjeni te se odlučila za prostor koji se ranije koristio u sklopu kompleksa "ZOI 84" d.o.o. OC "Zetra" kao najprihvatljiviju opciju od svih lokacija koje su bile razmatrane. Limitirajući faktori u izboru odgovarajućeg prostora, osim onih finansijske prirode, bili su i zahtjevi za nezavisnu prostornu cjelinu odgovarajuće površine, prostornog rasporeda i osnovne infrastrukture, s mogućnošću da osigura nesmetanu komunikaciju potrebnu za smještaj približno 180 zaposlenih koji su radili u okviru jedne radne smjene, kao i preduslove za sigurnost i sigurnu dostavu izbornog materijala, s aspekta udaljenosti od skladišta Centralne izborne komisije BiH, i na kraju da postoje objektivni preduslovi za postavljanje vlastite službe osiguranja na ulazu/izlazu u prostor Centra za brojanje.
114. Po završetku faze izbora prostora pristupilo se njegovom opremanju i tehničkom osposobljavanju prema zahtjevima poslova koji su se obavljali u Centru za brojanje. Više različitih kompanija i dobavljača usluga bilo je uključeno u opremanje prostora, nabavku opreme i njegovo funkcionalno preuređivanje, kako bi se zadovoljili svi potrebni preduslovi za nesmetan rad:
 - U fazi opremanja prostora postavljene su sve neophodne instalacije za računarsku mrežu i aktivirane privremene telefonske linije. Uspostavljena je bežična računarska konekcija koja je povezivala računarski server s bazom podataka u sjedištu Centralne izborne komisije BiH sa serverom i opremom koja je bila smještena u prostoru Centra za brojanje i osiguran uređaj za neprekidno

napajanje električnom energijom svih računarskih resursa koji su bili smješteni u Centru za brojanje. Na taj način osigurani su svi tehnički preduslovi za sigurnu i ažurnu obradu izbornih rezultata i unos podataka.

- U završnoj fazi prostor je bio opremljen odgovarajućim namještajem i računarskom opremom, u skladu s realnim zahtjevima operativnog dijela procesa, gdje je trebalo osigurati radni prostor za smještaj gotovo 180 zaposlenih službenika (u jednoj smjeni) kao i posjetilaca i posmatrača rada Centra za brojanje. Namještaj je osigurao ponuđač prostora. Računarska oprema je iznajmljena, rukovodeći se pri tome načelima ekonomičnosti i efikasnosti u realizaciji svih nabavki. Računarska mreža u prostoru Centra za brojanje u svom sklopu imala je oko 100 računara, servere za pristup sigurnoj mreži, a osim ove opreme značajan broj ostalih kancelarijskih i mrežnih uređaja korišten je za aktivnosti i poslove koji su realizovani u Centru.
115. Ukupna radna površina Centra za brojanje iznosila je više od 1.400 m², a prostor je bio podijeljen u više cjelina potrebnih za pojedine radne odjele, spremišta glasačkog materijala, smještaj administracije i posmatrača. Prostorna organizacija radnih odjela omogućavala je nesmetano i funkcionalno kretanje glasačkog materijala u pojedinim fazama procesa verifikacije i brojanja glasova. Sav glasački materijal nakon završetka obrade i unosa rezultata brojanja odlagan je u arhivu, odakle je periodično bio transportovan do skladišta izbornog materijala Centralne izborne komisije BiH. Sva dokumentacija s rezultatima brojanja glasova po pojedinim izbornim jedinicama čuvana je odvojeno u sklopu arhive kontrole rezultata i ako su bile potrebne dodatne provjere i uvidi u rezultate brojanja, bila je neposredno dostupna u slučaju potrebe za dodatnom provjerom i uvidom u rezultate brojanja, što je bilo naročito važno u periodu obrade podnesenih prigovora shodno članu 5.30 Izbornog zakona BiH.
116. Jasno definisana spremišta i tačke na kojima se privremeno čuva i zadržava glasački materijal, vođenje i kontrola primopredajne dokumentacije kojom su evidentirane sve dostave i otpreme glasačkog materijala na relaciji Centar za brojanje – skladište, razgraničenja odgovornosti i poslova između pojedinih nosilaca posla, uz neposredno i tačno vođenje podataka o izvršenim aktivnostima, vremenu i izvršiocima, uređenom sistemu izvještavanja i komunikacije neki su od imperativa u tehničko-organizacionom smislu koji moraju biti ispoštovani u realizaciji projekta ovakve vrste. Na ovaj način, osiguravanjem tehničkih pretpostavki i poštujući sve specifičnosti i zahtjeve koje izborni proces nosi kao cjelina, mogu se osigurati i pretpostavke za uspješno funkcionisanje izborne administracije uz ispunjenje principa zakonitosti, osiguranja nepovredivosti tajnosti glasa i nepristranosti, te efikasnosti i tačnosti u radu s glasačkim materijalom.

b) Osiguranje i mjere sigurnosti u radu s glasačkim materijalom

117. Opći sigurnosni aspekt Glavnog centra za brojanje predstavlja važan segment u njegovom radu, a isti se odnosi na mjere osiguranja u samom prostoru kao i u procesu transporta, distribucije i primopredaje izbornog materijala između skladišta Centralne izborne komisije BiH i Centra za brojanje. Realizaciju ovog segmenta pratio je niz posebnih operativnih i praktičnih postupaka. Sve aktivnosti koje su provođene na ovom planu imale su za cilj da maksimalno osiguraju glasačke listiće,

dokumentaciju s izbornim rezultatima i ostali izborni materijal, tačnost i kvalitet operativnih aktivnosti koje su provođene u Centru za brojanje, te eliminišu sve eventualne rizike i neovlaštena djelovanja iz okruženja.

118. Sigurnosni aspekt u praktičnom smislu imao je dvije komponente:

- fizičko osiguranje prostora, zaposlenih, opreme i izbornog materijala,
- proceduralne i normativne mjere sigurnosti u radu s izbornim materijalom.

Fizičko osiguranje je realizovano angažovanjem:

- posebne organizacione jedinice sastavljene od zaposlenika na unutrašnjem osiguranju, koja je obavljala poslove unutrašnjeg osiguranja prostora, zaposlenih i opreme na lokaciji Centra za brojanje i skladište izbornog materijala,
- zaštitarske agencije Sword Security koja je kao vlasnik KDZ uređaja, a koji je sastavni dio ponude o iznajmljenom prostoru Zetra, pružala usluge KDZ pregleda uz nadzor Federalne uprave policije,
- pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo i Federalne uprave policije, koji su bili angažovani na poslovima vanjskog i unutrašnjeg osiguranja lokacija Centra za brojanje,
- Direkcije za koordinaciju policijskih tijela, angažovane na poslovima pratnje transporta i svih dostava glasačkog materijala.

Svi transporti glasačkog materijala odvijali su se prema unaprijed utvrđenom planu i vremenskoj shemi dostave koja je dogovorena s predstavnicima Direkcije za koordinaciju policijskih tijela. U toku cijelog perioda u kojem je vršena dostava izbornog materijala, oprema za kontradiverzionu zaštitu i osoblje Federalnog MUP-a zaduženo za rad na ovoj opremi bili su postavljeni na ulazu Centra za brojanje i vršili su stalnu kontrolu kretanja zaposlenih, posjetilaca i cjelokupnog materijala i opreme na ulazu i izlazu Centra za brojanje.

c) Aktivnosti u Glavnom centru za brojanje

119. Aktivnosti Centra za brojanje po fazama rada su uključivale:

- (a) ***Prve operativne aktivnosti*** koje su se u okviru Centra za brojanje realizovale, neposredno po završetku opremanja prostora, bile su postavljanje potrebne infrastrukture i testiranje opreme, što je uključivalo i testiranje aplikacije za unos rezultata. Paralelno s ovim aktivnostima, izvršen je opsežan niz radnji na selekciji i organizacionom strukturiranju osoblja koje je bilo angažovano na različitim poslovima, kao i na pripremi i organizaciji obuke za sve zaposleno osoblje. Sačinjen je plan i program obuke zaposlenog osoblja, koji je realizovan prema hijerarhijskoj ljestvici organizacione strukture Centra za brojanje s ciljem postizanja pune operativnosti i nesmetanog funkcionisanja Centra za brojanje od dana izbora. Ključni aspekti obuke bili su posebno posvećeni treninzima nadzornika radnih odjela, kako bi oni bili upoznati sa svim fazama rada, sistemom izvještavanja i dinamikom i redoslijedom aktivnosti brojanja i verifikacije.

(b) ***U drugoj fazi rada Centra za brojanje***, koja je započela od dana izbora 12. 10. 2014. godine, prema izmjeni pravilnika koje je Centralne izborne komisije BiH donijela nakon uspostave Centra za brojanje, a obzirom na saznanja o mogućim zloupotrebama prilikom registracije za glasanje putem pošte, prvo se pristupilo verifikaciji i brojanju nepotvrđenih glasačkih listića koji su u Centar za brojanje dopremljeni 15. 10. 2014. godine kada je i počelo njihovo verifikovanje i brojanje. Ovo je bio razlog što se u periodu od 12. 10. od 19 sati do 15. 10. 2014. godine u Centru za brojanje nisu brojali i verifikovali listići putem pošte. Iz razloga što je pravilnikom propisano da se kompletni zapisnici s biračkih mjesta dostavljaju u Centar za brojanje navedeni period je iskorišten za slaganje i pripremanje materijala s biračkih mjesta za obradu. Također, zbog prijevremenih izbora za načelnike općina Laktaši i Srebrenik, a koji su održani 28. 9. 2014. godine, pristupilo se obradi pošiljki glasačkih paketa pristiglih putem pošte u svrhu identifikovanja koverata koje su pristigle za prijevremene izbore, a ostale koverte koje su se odnosile na Opće izbore 2014. godine su odvajanje kako bi se mogle verifikovati nakon nepotvrđenih glasačkih listića.

Do zatvaranja Centra za brojanje, pored verifikacije i brojanja nepotvrđenih glasačkih listića, vršeno je brojanje:

- verifikovanih glasačkih listića pristiglih putem pošte (zaključno sa 14. 10. 2014. godine),
- glasačkih listića kojima su glasali birači koji glasaju u odsustvu,
- glasačkih listića kojima su glasali birači koji glasaju putem mobilnog tima.

(c) ***U trećoj fazi rada Centra za brojanje*** po nalogu Centralne izborne komisije BiH izvršena je kontrola i provjera dokumentacije i izbornog materijala za veći broj biračkih mjesta (birački spiskovi, zapisnici o radu biračkog odbora i slično), s ciljem provjere navoda iz prigovora koji su podneseni Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Nadalje, izvršeno je skeniranje biračkih spiskova svih kategorija birača (odziv birača).

d) Kontrola, validacija i verifikacija rezultata

120. Od dana izbora do završetka unosa i obrade podataka i objave potvrđenih rezultata, bilo je neophodno vršiti validaciju unesenih podataka. Podaci koji se kontrolišu i validiraju su:

- da li postoje razlike između prvog i drugog kontrolnog unosa;
- šta je u potpunosti uneseno i gdje unosi nedostaju;
- da li postoje logičke nesuglasice u okviru unosa.

Validaciju su vršili glavni kontrolor i zamjenik glavnog kontrolora, preko kontrolora koji su bili raspoređeni za rad u smjenama, i to na način:

- glavni kontrolor i zamjenik softverski pregledaju tabele koje služe za unos izbornih rezultata,

- sačinjavaju posebne upite kojima se otkriva dinamika unosa i utvrđuje koliko je potrebnih podataka uneseno i koliko nedostaje kao i koja se dinamika unosa ostvaruje,
- koliko ima razlika između unosa i na kojim lokacijama tačno,
- postoje li logičke greške prilikom unosa, o kojim greškama je riječ i gdje se nalaze.

121. U slučaju da glavni kontrolor uoči nelogičnosti u podacima koji su već vraćeni na provjeru, a na provjeri je utvrđeno da je operater identično prenio podatke sa ZR obrasca, glavni kontrolor je davao prijedlog da se to biračko mjesto ponovo prebroji u Centru za brojanje. Po završetku brojanja svih glasačkih listića koji su se brojali u Centru za brojanje, podaci s obrazaca sa rezultatima glasanja uneseni su u bazu podataka putem programa za obradu izbornih rezultata, izvršena je njihova validacija i kontrola tačnosti i konsolidirani podaci su objavljeni na internet stranici Centralne izborne komisije BiH 26. 10. 2014. godine.

122. U periodu od 12. 10. 2014. do 26. 10. 2014. godine u Glavnom centru za brojanje prebrojano je ukupno **40.974** glasačkih paketa, odnosno **163.896** glasačkih listića sljedećih kategorija:

- 28.159 glasačkih paketa glasača izvan BiH,
- 3.047 glasačkih paketa glasača koji su glasali u odsutnosti,
- 8.323 glasačkih paketa glasača koji su glasali putem mobilnog tima i
- 1.445 glasačkih paketa glasača koji su glasali nepotvrđenim glasačkim listićima.

Tabela 11. Ukupan broj prebrojanih glasačkih listića po kategorijama

	Ukupno	Važeći	Nevažeći
Pošta	111.742	109.796	1.946
Potvrđeni	5.382	4.967	415
Odsustvo	12.132	9.095	3.037
DKP	552	521	31
Mobilni tim	33.113	31.280	1.833
UKUPNO	162.921	155.659	7.262

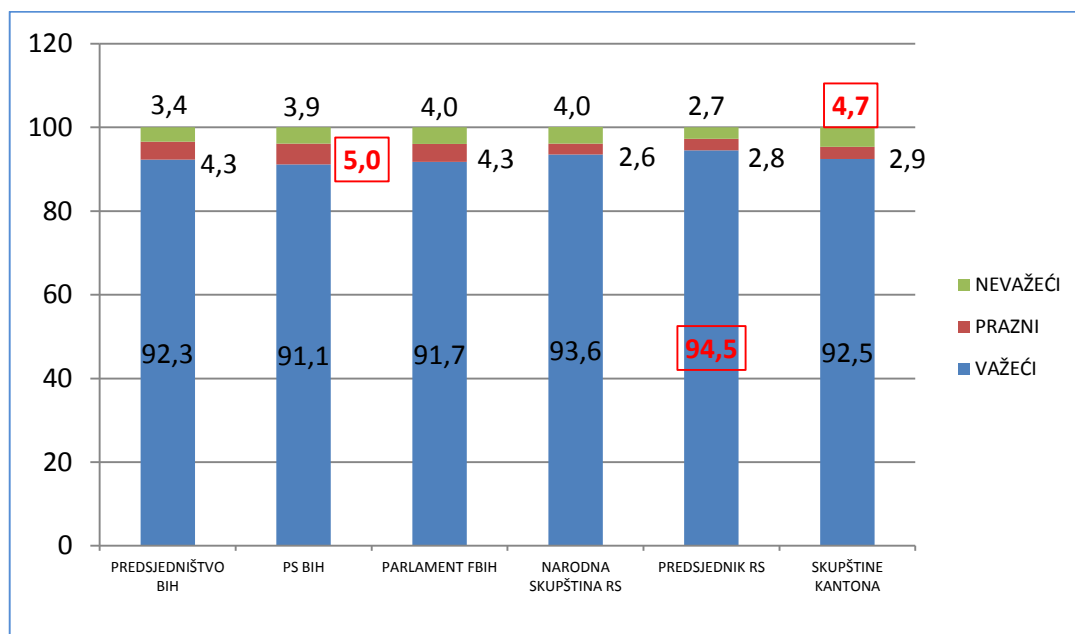
123. Od dana održavanja izbora Centralna izborna komisija BiH je naredila ponovno brojanje sa ukupno 198 biračkih mjesta za pojedine izborne nivoe, negdje po političkim subjektima, a negdje po kandidatima unutar istog političkog subjekta i to na 121 biračkom mjestu se ponovo brojalo prije utvrđivanja izbornih rezultata, a na 77 nakon utvrđivanja izbornih rezultata. Brojanje je izvršeno u Centru za brojanje.

1.12.1. Mediji

124. Glavni centar za brojanje svakodnevno su posjećivali predstavnici štampanih i elektronskih medija o čemu je vođenja posebna evidencija, a ukupno 21 medijska kuća izvještavala je o radu Glavnog centra za brojanje. Novinari su se direktno javljali u program i izvještavali iz Glavnog centra za brojanje ili su informacije tražili putem telefona ili prilikom posjeta. Svakoj medijskoj kući su date tražene informacije i profesionalan odnos prema medijima doprinijeli su transparentnosti i javnosti u radu Glavnog centra za brojanje.

1.13. Nevažeći glasački listići

125. Osnovna karakteristika svih do sada provedenih izbora u Bosni i Hercegovini je veći broj nevažećih glasačkih listića, koji se na Općim izborima 2014. godine kretao od 2,7 % za predsjednika i potpredsjednike RS do 4,7 % za skupštine kantona.

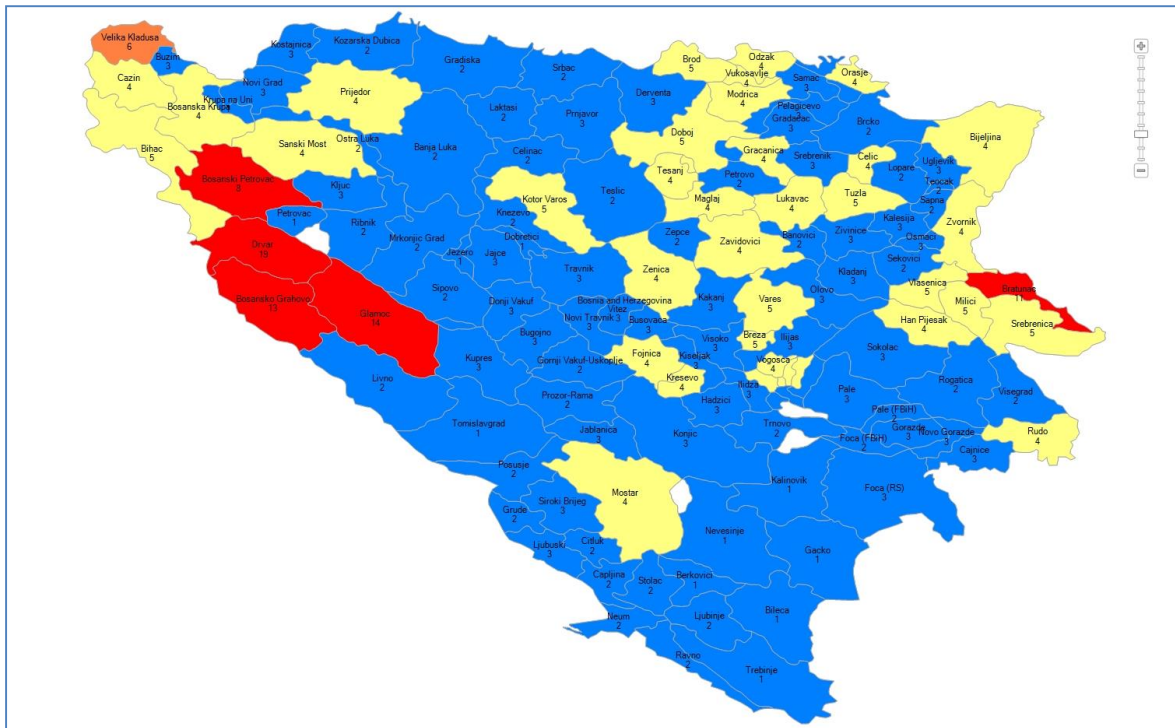

Grafikon 1. Broj važećih, nevažećih i praznih glasačkih listića na Općim izborima 2014. godine

126. Sagledavajući ukupan broj nevažećih glasačkih listića po izbornim nivoima na Općim izborima 2014. godine, može se konstatovati da nije tačna teza koja se plasira da je najveći broj nevažećih glasačkih listića evidentiran za najjednostavniji izborni nivo.

127. Procenat nevažećih glasačkih listića do 3 % evidentiran je u ukupno 94 općine; procenat 4 i 5 % je evidentiran u 38 općina; procenat 6 % u 1 općini, a više od 7 % u ukupno 5 općina.

128. Općine s najvećim brojem nevažećih glasačkih listića za izborni nivo Predsjedništvo BiH su: Drvar 19%, Glamoč 14%, Bosansko Grahovo 13%, Bratunac 11%, Bosanski Petrovac 8 %, i Velika Kladuša 6%.

Slika 1. Kartografski prikaz, broj nevažećih glasačkih listića po općinama

Tabela 12. Općine u Republici Srpskoj s više od 4% nevažećih glasačkih listića na nivou Predsjedništvo BiH (uporedni pregled procenata i za druge nivoe)

OPĆINA/OPŠTINA	PREDSJEDNIŠTVO BiH	ZASTUPNIČKI/ PREDSTAVNIČKI DOM PS BiH	NARODNA SKUPŠTINA RS	PREDSJEDNIK I POTPREDSJEDNICI RS
BRATUNAC	10,71	4,95	4,83	3,46
BROD	5,39	7,09	5,80	4,81
DOBOJ	5,48	5,80	5,13	4,60
PRIJEDOR	4,05	4,74	4,91	3,32
KOTOR-VAROŠ	4,98	4,76	5,23	3,21
VLASENICA	4,98	3,92	3,76	2,85
VUKOSAVLJE	4,38	4,19	5,34	2,80
ZVORNIK	4,32	3,53	2,37	2,74
SREBRENICA	5,21	2,73	3,09	2,33
MILIĆI	4,52	3,32	3,42	2,19

Tabela 13. Općine u Federaciji BiH s više od 4% nevažećih glasačkih listića na nivou Predsjedništvo BiH (uporedni pregled procenata i za druge nivoe)

OPĆINA/OPŠTINA	PREDSJEDNIŠTVO BiH	ZASTUPNIČKI/ PREDSTAVNIČKI DOM PSBiH	ZASTUPNIČKI/ PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA FBiH	SKUPŠTINE KANTONA U FBiH
DRVAR	19,03	10,69	8,83	4,94
BIHAĆ	5,36	6,50	6,54	7,55
BOSANSKI PETROVAC	8,27	7,03	6,07	6,15
VAREŠ	4,90	6,35	6,03	6,76
VELIKA KLADUŠA	6,01	5,68	5,90	6,49
ODŽAK	4,06	5,62	5,86	5,23
KREŠEVO	4,04	5,65	5,84	5,40
SANSKI MOST	4,23	4,82	5,03	5,69
BREZA	4,79	5,21	5,02	6,34
TEŠANJ	4,23	4,94	4,79	6,08
BOSANSKO GRAHOVO	12,71	7,75	4,76	5,95
ZENICA	4,08	4,38	4,66	5,68
ORAŠJE	4,12	5,03	4,60	4,60
TUZLA	4,75	4,77	4,53	5,31
GLAMOČ	14,06	10,36	4,49	3,99
STARI GRAD SARAJEVO	4,03	3,79	3,78	4,77
NOVO SARAJEVO	4,61	3,86	3,78	4,61
CENTAR SARAJEVO	4,20	3,61	3,42	4,44

1.14. Posmatrači izbornog procesa

129. Pitanje posmatranja izbornog procesa regulirano je odredbama članova 17.3, 17.4 i 17.5 stav (2) Izbornog zakona BiH i Uputstvom o uslovima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini³⁰.
130. U skladu s odredbama člana 2. stav (4) tačka 1. i 2. Uputstva o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore u Bosni i Hercegovini koji će se održati u nedjelju 12. oktobra 2014. godine, rok za podnošenje zahtjeva za akreditiranje međunarodnih posmatrača istekao je 5. 10. 2014. godine, a rok za podnošenje zahtjeva za akreditiranje udruženja i političkih subjekata istekao je 27. 9. 2014. godine u 16.00 sati.

³⁰ Službeni glasnik BiH, broj 37/14

131. Centralnoj izbornoj komisiji BiH podneseno je ukupno 13 zahtjeva za akreditiranje političkih subjekata za posmatranje rada Centralne izborne komisije BiH i Glavnog centra za brojanje, 29 zahtjeva za akreditiranje udruženja i 39 zahtjeva za akreditiranje međunarodnih organizacija.
132. Centralna izborna komisija BiH akreditirala je ukupno **5.766** posmatrača i to 130 posmatrača u ime 13 političkih subjekata, 5.073 posmatrača u ime 26 udruženja građana, 563 posmatrača u ime 39 međunarodnih organizacija, što predstavlja najveći broj akreditiranih izbornih posmatrača izbornog procesa u BiH u svim dosadašnjim izbornim ciklusima.
133. Centralna izborna komisija BiH odbila je 79 posmatrača predloženih od strane političkih subjekata i udruženja zbog neispunjavanja kriterija za akreditiranje, a u potpunosti je odbila zahtjeve za akreditiranje tri (3) udruženja – za dva (2) udruženja je u postupku utvrđeno da su uključena u aktivnosti u ime ovjerene političke stranke, a jedno (1) nije dostavilo propisanu dokumentaciju za predložene posmatrače.
134. Prema podacima dostavljenim Centralnoj izbornoj komisiji BiH, općinske/gradske izborne komisije (142) su akreditirale 64.160 posmatrača političkih subjekata za posmatranje rada izbornih komisija, centara za birački spisak i rada na biračkim mjestima.

1.14.1. Koalicija udruženja „Pod lupom“

135. Koalicija za slobodne i poštene izbore „Pod lupom“ okuplja šest nevladinih organizacija iz BiH: Centri civilnih inicijativa (CCI), Centar za građansku saradnju (CGS), Forum građana Tuzle (FGT), Udruženje građana „Demokratija-Organizovanje-Napredak“ (UG „DON“), Omladinska informativna agencija (OIA) BiH i Centar za razvoj mladih i zajednice „Perpetuum mobile“, a Centralna izborna komisija BiH akreditirala je preko 4.000 izbornih posmatrača u 140 općina/gradova, predloženih u ime navedene koalicije.
136. Centralna izborna komisija BiH je tokom izbornog perioda uložila maksimalne napore kroz kontinuirani kontakt s ovlaštenim predstavnicima koalicije, kako bi se udruženja adekvatno informisala o izbornom procesu te kako bi se pravovremeno rješavale uočene nepravilnosti na terenu tokom izbornog dana. Također, Centralna izborna komisija BiH je izradila i izdala sve akreditacije posmatračima u ime navedene koalicije, kako bi se umjesto izdavanja istih na terenu, odnosno od strane općina, a u skladu s dogovorenom saradnjom između ove dvije institucije, u što većoj mjeri postupak akreditiranja za posmatranje izbora u BiH učinio funkcionalnijim i efikasnijim.

1.14.2. Posmatrači u Glavnom centru za brojanje

137. U periodu rada Centra za brojanje posmatranje rada vršilo je 19 političkih subjekata sa 88 posmatrača i tri (3), nevladine organizacije sa 15 posmatrača, te četiri (4) međunarodne organizacije s ukupno 9 posmatrača.

138. Za rad s posmatračima u Centru za brojanje u svakoj radnoj smjeni bilo je zaduženo osoblje za rad s posmatračima, koji su pratili posmatrače te evidentirali sva pitanja i eventualne nejasnoće u vezi s radnim procesom i informisali o tome rukovodeće osoblje Centra. Ovlaštena lica u Centru za brojanje upoznala su akreditirane posmatrače s procedurama, počevši od prijema izbornog materijala, pripreme za početak brojanja glasova, unosa podataka o rezultatima glasanja i postupcima arhiviranja izbornog materijala. Voditelji timova za brojanje po završenom postupku brojanja glasova određene kategorije kopirali su posmatračima rezultate brojanja. Posebni postupci upoznavanja posmatrača s radnim procesom primjenjivani su u procesu ponovnog brojanja glasova po odlukama Centralne izborne komisije BiH, gdje im je omogućen neposredan uvid u glasačke listiće.
139. Opća je ocjena u pogledu posmatranja rada Glavnog centra za brojanje, data od strane posmatrača, da je ovaj proces karakterisao odličan nivo saradnje, neposredna komunikacija i otklanjanje svih nejasnoća u toku samog rada. Svi posmatrači imali su pozitivan odnos prema izvršenju obaveza i nisu zabilježeni slučajevi ometanja procesa rada nepropisnim zahtjevima posmatrača.

1.14.3. Ocjena međunarodnih posmatrača

140. Posmatračka misija Ureda OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (OSCE/ODIHR) je 3. 9. 2014. godine otvorila svoj ured u Sarajevu. Ukupno 294 posmatrača iz 38 zemalja OSCE-a, uključujući 222 dugoročna i kratkoročna posmatrača, raspoređeno je od strane OSCE/ODIHR-a, 41 parlamentarac i osoblje Parlamentarne skupštine OSCE-a i 31 posmatrač iz Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope. Proces glasanja je posmatran na 1.084 od ukupno 5.401 biračkog mjesta, a proces prebrojavanja i sabiranja u oko 100 općina/gradova³¹.
141. Međunarodna izborna posmatračka misija je zvanično zahvalila Centralnoj izbornoj komisiji BiH na pozivu da posmatra izbore, saradnji i osiguranju akreditacijskih dokumenata kao i Ministarstvu vanjskih poslova BiH i drugim organima vlasti na njihovoj pomoći i saradnji³².
142. Opća je ocjena međunarodnih posmatrača da Centralna izborna komisija BiH uživa povjerenje među zainteresovanim stranama u izbornom procesu i da su izbori provedeni na efikasan način³³. U konačnom izvještaju Međunarodne izborne posmatračke misije navedene su i odgovarajuće preporuke s ciljem unapređenja izbornog procesa u BiH kako bi on u potpunosti bio u skladu s uvjerenjima OSCE-a i drugim međunarodnim obavezama i standardima za demokratske izbore³⁴.
143. S ciljem što lakšeg praćenja izbornog procesa u BiH, Centralna izborna komisija BiH je 10. 10. 2014. godine organizovala trening za međunarodne posmatrače, na kojem su posmatrači upoznati s njihovim pravima i obavezama pri praćenju izbornog

³¹ GENERAL ELECTIONS 12 October 2014, OSCE/ODIHR Election Observation Mission Final Report, Warsaw, 7 January 2015, str. 3 <http://www.osce.org/odihr/elections/bih/133511?download=true>

³² *Ibid.*

³³ *Ibid. str.1*

³⁴ *Ibid. str. 24*

procesa, a prezentiran im je i video sastavljen od 8 modula o radu biračkog odbora na dan izbora.

Obuka međunarodnih posmatrača
Sarajevo, Velika sala PSBiH, 10. 10. 2014. godine

1.15. Dan održavanja Općih izbora 12. 10. 2014. godine

144. Na dan izbora birači su glasali na 5.400 biračkih mjesta: 5.254 redovnih, 132 za glasanje u odsustvu, 5 za glasanje lično, 5 u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine u inostranstvu i biračkim mjestima za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićem.
145. Na dan izbora sva biračka mjesta u DKP-ima BiH su otvorena na vrijeme dok je u BiH evidentirano kašnjenje na pojedinim biračkim mjestima iz sljedećih razloga: do 45 minuta zbog ponovnog prebrojavanja glasačkih listića (Velika Kladuša, Cazin, Kozarska Dubica, Srbac, Kalesija, Gradiška, Petrovo, Kladanj, Stari Grad Sarajevo, Gacko, Drvar, Ugljevik, Ljubuški, Orašje, Zvornik, itd.); zbog nestanka električne energije (Gradiška, Bosanska Krupa), kašnjenje članova biračkih odbora/nekompletan birački odbor (Lukavac, Novi Travnik, Bihać, Foča, Stari Grad Sarajevo), te ostali tehnički razlozi (Tuzla, Livno, Živinice, Brčko, Pelagićevo).
146. Nedostaci u broju glasačkih listića su uočeni na nekoliko biračkih mjesta u općinama Pelagićevo, Srebrenik, Novo Sarajevo, Ilidža i Široki Brijeg zbog čega su ova biračka mjesta otvorena sa zakašnjenjem. Naprimjer u općini Ilidža prilikom prebrojavanja listića za Skupštinu Kantona Sarajevo na biračkom mjestu 131A089 nađeno je 50 listića u originalnom pakovanju za Skupštinu Kantona 3, dok je u Pelagićevu prilikom utvrđivanja broja glasačkih listića ručnim brojanjem, utvrđeno da u pakovanju glasačkih listića za Narodnu skupštinu RS nedostaje 50 listića, a u pakovanju listića za Parlamentarnu skupštinu BiH je utvrđen višak od deset listića.

Ili na biračkom mjestu 150A024 u Širokom Brijegu je utvrđen nedostatak 101 glasačkog listića za nivo 208.

147. Na infoliniju primljeno je oko 140 poziva. Pozivi su se odnosili na provjere biračkih mjesta, pitanja u vezi s važećim dokumentima za glasanje (istekli dokumenti i glasanje s potvrdom o predaji zahtjeva za izdavanje dokumenata); pitanja u vezi sa glasanjem putem mobilnog tima (žalbe osoba koje su se razboljele i nisu mogle da glasaju iz svog doma jer nisu evidentirane putem mobilnog tima), ostali pozivi npr. pitanja u vezi s umrlim biračima na biračkom spisku, dvije osobe preregistrovane za glasanje putem pošte mimo njihove volje u Trebinju, način slanja glasačkih paketa iz inostranstva na dan izbora jer pošte u inostranstvu ne rade, itd. Najviše poziva bilo je iz Sarajeva, Tuzle, Maglaja, Zenice i Zavidovića.
148. Stručno osoblje Centralne izborne komisije BiH je kontinuirano pružalo informacije općinskim/gradskim izbornim komisijama, političkim subjektima i građanima koji su se obraćali putem telefona i e-maila kao i akreditiranim posmatračima u ime političkih subjekata i međunarodnih organizacija, za pružanje tehničkih pojašnjenja i statističkih podataka o provođenju izbora.

1.16. Utvrđivanje izbornih rezultata

149. Prvi preliminarni rezultati Općih izbora 2014. godine su objavljeni u ponoć na dan izbora 12. 10. 2014. godine i nakon toga su osvježavani na internet stranici Centralne izborne komisije BiH u skladu s članom 5.29a Izbornog zakona BiH – dva puta u toku naredna 24 sata; u narednih pet dana svaka 24 sata; narednih dana svakih 48 sati, sve do objavljivanja konačnih, službenih i kompletnih rezultata izbora.
150. Nakon objedinjavanja i kontrole rezultata Centralna izborna komisija BiH je na 74. sjednici, koja je održana 10. 11. 2014. godine, usvojila Odluku o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine³⁵. Zbog tehničke pogreške Centralna izborna komisija BiH je 10. 12. 2014. godine izvršila korekciju navedene odluke i Ispravka Odluke o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine je objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 97/14 od 16. 12. 2014. godine. Za razliku od prethodnih izbornih ciklusa (2010. i 2012. godine) svi rezultati izbora su potvrđeni i prije isteka zakonom predviđenog roka.
151. Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godini obradila oko 295 predmeta koji se odnose na implementaciju izbornih rezultata, od čega 234 predmeta koja se odnose na utvrđivanje prestanka mandata i dodjelu mandata sljedećim kvalifikovanim kandidatima, odbijanje mandata i dodjelu mandata sljedećim kvalifikovanim kandidatima, te utvrđivanje prestanka mandata načelnika općina. Imajući u vidu odgovore na upite, zahtjeve za mišljenje i ostale akte upućene Centralnoj izbornoj komisiji BiH, a koji se odnose na predmetnu oblast, obrađen je 61 akt.
152. Od ukupno 234 pokrenuta upravna postupka u 2014. godini njih 149 se odnose na utvrđivanja prestanka mandata u općinskim vijećima/skupštinama opština, u Gradskom vijeću Grada Sarajeva/Skupštini Grada Istočno Sarajevo (6), skupštinama

³⁵ Službeni glasnik BiH, broj 88/14 od 10. 11. 2014. godine

kantona (6), u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH (1), Domu naroda Parlamenta Federacije BiH (2), u Narodnoj skupštini RS (2), u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH (8), te 6 upravnih postupaka koji se tiču utvrđivanja prestanka mandata načelnika općina/opština. Od ukupno **234** pokrenuta upravna postupka, okončano je **180** postupka, dok su **54** u postupku rješavanja.

153. Na jednu odluku Centralne izborne komisije BiH o prestanku mandata i dodjeli mandata sljedećem kvalifikovanom kandidatu podnesena je žalba, koju je Apelaciono odjeljenje Suda Bosne i Hercegovine odbio kao nedozvoljenu.
154. Nakon provedenih Općih izbora 2014. godine i potvrđivanja rezultata izbora, 20 izabranih zvaničnika odbilo je osvojeni mandat od čega je njih 12 odbilo mandat u skupštini kantona, 2 u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH, 3 u Narodnoj skupštini RS i 2 u Vijeću naroda RS.
155. Nakon provedenih Općih izbora 2014. godine pripremljeno je 518 uvjerenja o dodjeli mandata za skupštine kantona, Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH, Narodnu skupštinu RS, Predstavnički dom PSBiH, te je s propratnim obavještenjima, izjavama o prihvatanju mandata, potvrđama o prijemu uvjerenja o dodijeljenim mandatima, kao i izjavama o imovinskom stanju, dostavljena navedenim organima vlasti u BiH, odnosno, organizovne su svečane primopredaje/prisustvo konstituirajućim sjednicama organima vlasti u BiH.

1.17. Dostavljanje obrazaca Izjava o imovinskom stanju

a) Nivo Bosne i Hercegovine i entiteta

156. Članom 15.7 stav (1) Izbornog zakona BiH propisano je da je svaki kandidat za izbornu funkciju na nivou BiH ili na nivou entiteta dužan u roku od 15 dana od dana prihvatanja kandidature za izbore podnijeti Centralnoj izbornoj komisiji BiH potpisanu izjavu o imovinskom stanju.
157. Ukupno 3.514 kandidata za izborne funkcije na nivou BiH ili na nivou entiteta su imali obavezu da dostave izjave o imovinskom stanju na obrascu propisanom u Uputstvu o izgledu i načinu popunjavanja obrazaca izjave o imovinskom stanju³⁶ što je ispoštovalo ukupno 3.438 kandidata, dok 76 kandidata nije zbog čega postoji mogućnost eventualnog sankcionisanja na osnovu člana 19.9 stav (4) Izbornog zakona BiH. Također, utvrđeno je da dvadeset (20) političkih subjekata podliježu sankcijama iz člana 19.9 stav (1) tačka r) Izbornog zakona BiH, budući da kandidati političkih subjekata nisu podnijeli izjavu o imovinskom stanju u skladu s Izbornim zakonom BiH.

³⁶ Službeni glasnik BiH, broj 37/14

158. Na osnovu navedenog Centralna izborna komisija BiH je na 88. sjednici, održanoj 23. 12. 2014. godine, donijela Zaključak kojim je utvrđeno da se svi politički subjekti i kandidati koji su bili ovjereni za učešće na Općim izborima 2014. godine, za izborne funkcije na nivou Bosne i Hercegovine ili na nivou entiteta, a bili su dužni da dostave obrazac izjave o imovinskom stanju kako je propisano članom 15.7 stav (1) Izbornog zakona BiH, obavijeste da isti dostave Centralnoj izbornoj komisiji BiH u roku od 7 dana od dana prijema ovog zaključka.

b) Izabrani zvaničnici na svim nivoima vlasti iz mandatnih perioda 2010–2014. i 2014–2018.

159. U skladu s članom 15.8 Izbornog zakona BiH, kandidati izabrani na svim nivoima vlasti, osim nivoa BiH i entiteta, dužni su u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata u Službenim glasniku BiH, na posebnom obrascu, predati Centralnoj izbornoj komisiji BiH potpisanu izjavu o imovinskom stanju. Nadalje, izabrani član organa vlasti na svim nivoima dužan je da Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnese izvještaj o imovinskom stanju u roku od 30 dana nakon isteka mandata na koji je izabran, kao i u slučaju prestanka mandata u smislu člana 1.10 stav (1) tačke 1), 4), 5), 6), 7) i 8) ovog zakona u roku od 30 dana od prestanka mandata.

160. U skladu s navedenim, svim organima vlasti na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou upućeno je obavještenje s podsjećanjem na zakonsku obavezu dostave imovinskog obrasca na kraju mandata za izabrane zvaničnike u prethodnom mandatnom sazivu 2010–2014. godina, odnosno na početku mandata za novoizabrane zvaničnike u sazivu 2014–2018. godina.

161. Centralna izborna komisija BiH trenutno analizira dostavljene podatke o izjavama o imovinskom stanju za preostale zvaničnike izabrane na Općim izborima 2014. godine, odnosno za kantonalni nivo, kao i za izabrane zvaničnike iz prethodnog saziva, u skladu s navedenom zakonskom odredbom.

1.18. Posredni izbori za zakonodavne organe vlasti

1.18.1. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH

162. Centralna izborna komisija BiH dostavila je skupštinama kantona u Federaciji BiH akt broj: 06-1-07-1-1355/14 od 18. 11. 2014. godine u kojem ukazuje na obaveze i rokove u vezi s izborom delegata iz skupština kantona za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH, te podzakonski akt kojim je regulisan predmetni postupak izbora delegata. Po pitanju kašnjenja sa zakonskom obavezom izborom delegata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH dostavljena je urgencija Skupštini Unsko-sanskog kantona i Skupštini Kantona Sarajevo dana 10. 12. 2014. godine, te ponovna urgencija navedenim organima s ostavljenim rokom za dostavu kandidatskih listi od sedam dana od prijema akta, dana 16. 12. 2014. godine. Obje skupštine kantona su u ostavljenom roku dostavile Centralnoj izbornoj komisiji BiH kandidatske liste na potvrđivanje i ovjeru.

163. Centralna izborna komisija BiH je u periodu od 9. do 29. decembra 2014. godine ovjerala kandidatske liste za izbor delegata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH iz sljedećih kantona:

Tabela 14 – Broj podnesenih/ovjerenih kandidatskih listi za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH i datum ovjere

Kanton	Broj podnesenih/ovjerenih kandidatskih listi	Datum ovjerene kandidatskih listi
Unsko-sanski kanton	6/6	19.12.2014.
Posavski kanton	5/5	09.12.2014.
Tuzlanski kanton	8/8	11.12.2014.
Zeničko-dobojski kanton	10/9	11.12.2014.
Srednjobosanski kanton	8/8	26.11.2014.
Bosansko-podrinjski kanton	8/6	11.12.2014.
Hercegovačko-neretvanski kanton	9/9	15.12.2014.
Zapadnohercegovački kanton	6/6	11.12.2014.
Kanton Sarajevo	15/12	24.12.2014. i 29.12.2014.
Kanton 10	5/5	11.12.2014.

164. Nakon ovjere dostavljenih kandidatskih listi nisu ovjereni ili nije ovjeren propisani broj delegata iz sljedećih kantona:

1. Posavski kanton – nedostaje 1 kandidat iz reda srpskog naroda
2. Tuzlanski kanton – nedostaje 1 kandidat iz reda hrvatskog naroda, 1 kandidat iz reda srpskog naroda i 2 kandidata iz reda ostalih
3. Zeničko-dobojski kanton – nedostaje 1 kandidat iz reda srpskog naroda
4. Srednjobosanski kanton – nedostaje 1 kandidat iz reda ostalih
5. Zapadnohercegovački kanton – nedostaje 1 kandidat iz reda bošnjačkog naroda
6. Kanton Sarajevo – nedostaju 3 kandidata iz reda srpskog naroda.

1.18.2. Utvrđivanje i potvrđivanje rezultata, dodjela mandata

165. U skladu s članom 10.15 Izbornog zakona BiH, nakon provedenog tajnog glasanja, skupštine kantona dostavile su Centralnoj izbornoj komisiji BiH izborni materijal i rezultate glasanja za konačnu raspodjelu mjesta. Mandati su dodijeljeni u skladu s formulom propisanom članom 9.5 Izbornog zakona BiH.
166. Centralna izborna komisija BiH je u periodu od 18. 12. 2014. do 7. 1. 2015. godine donijela odluke o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH iz skupština kantona kako slijedi:

Tabela 15 – Odluke o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH iz skupština kantona

Kanton	Broj odluke	Datum donošenja odluke
Unsko-sanski kanton	06-1-07-1-1099/14	29.12.2014.
Posavski kanton	06-1-07-1-1069/14	18.12.2014.
Tuzlanski kanton	06-1-07-1-1100/14	30.12.2014.
Zeničko-dobojski kanton	06-1-07-1-1098/14	29.12.2014.
Srednjobosanski kanton	06-1-07-1-1068/14	18.12.2014.
Bosansko-podrinjski kanton	06-1-07-1-1107/14	05.01.2015.
Hercegovačko-neretvanski kanton	06-1-07-1-1079/14	18.12.2014.
Zapadnohercegovački kanton	06-1-07-1-1080/14	19.12.2014.
Kanton Sarajevo	06-1-07-1-14/15	07.01.2015.
Kanton 10	06-1-07-1-1073/14	18.12.2014.

167. Nakon provedenog prvog kruga izbora delegata i ponovne raspodjele mandata u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH u skladu s članom 10.16. Izbornog zakona BiH, Centralna izborna komisija BiH je utvrdila da je izabrano ukupno pet (5) delegata iz reda ostalih u Dom naroda Parlamenta Federacije BiH od potrebnih sedam (7), te da su dva (2) mjesta ostala nepopunjena i uputila skupštinama Unsko-sanskog kantona i Bosansko-podrinjskog kantona – Goražde Obavještenje broj: 06-01-07-1-15/15 od 7. 1. 2015. godine za izbor delegata iz reda ostalih, budući da navedeni kantoni imaju izabrane poslanike iz reda ostalih.
168. U skladu s dostavljenim obavještenjem, skupštine Bosansko-podrinjskog kantona – Goražde i Unsko-sanskog kantona provele su posredne izbore. Nakon provedenog tajnog glasanja, izborni materijal i rezultati glasanja dostavljeni su Centralnoj izbornoj komisiji BiH za konačnu raspodjelu mjesta. Budući da su tri (3) kandidatske liste za dva (2) mandata iz reda ostalih ostvarile identičan količnik 1,00, Centralna izborna komisija BiH je, u skladu s članom 10.15, a u vezi s članom 9.5 i 9.8 stav (1) Izbornog zakona BiH i poglavljem II. Uputstva o dodjeli i prestanku mandata³⁷, dana 12. 1. 2015. godine provela javno žrijebanje za dodjelu dva mandata.
169. Nakon provedenog javnog žrijebanja Centralna izborna komisija BiH je 12. 1. 2015. godine donijela Odluku o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima iz reda ostalih u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, broj: 06-1-07-1-15/15.
170. Dana, 12. 1. 2015. godine Centralna izborna komisija BiH je donijela četiri odluke broj: 06-1-07-1-15/15 o raspodjeli mandata i to: jednom delegatu iz reda bošnjačkog naroda, jednom delegatu iz reda hrvatskog naroda, dvojici delegata iz reda srpskog naroda i jednom delegatu iz reda ostalih u Dom naroda Parlamenta Federacije BiH. Na navedene odluke uložene su žalbe, koje je Sud BiH odbacio.
171. Na osnovu dostavljenih rezultata glasanja provedenih u skupštinama svih kantona, Centralna izborna komisija BiH je 15. 1. 2015. godine donijela Odluku o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH, broj: 06-1-07-1-15/15 i dodijelila mandate u Domu naroda

³⁷ Službeni glasnik BiH, broj 37/14

Parlamenta Federacije BiH za: 17 delegata iz reda bošnjačkog naroda, 17 delegata iz reda hrvatskog naroda, 13 delegata iz reda srpskog naroda i 7 delegata iz reda ostalih.

172. U vezi s navedenim Centralna izborna komisija BiH je, na 6. sjednici održanoj 15. 1. 2015. godine, usvojila zaključak da se Parlamentarnoj skupštini BiH dostavi Izvještaj o provedbi Općih izbora 2014. godine koji će obuhvatiti provedbu neposrednih i posrednih izbora, ali će sadržavati i preporuku o dopuni Izbornog zakona BiH po hitnom postupku, izuzetno za ove izbore, radi popune nedostajućih delegata iz reda srpskog naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH.

1.18.3. Vijeće naroda Republike Srpske

173. U skladu s članom 11.12 Izbornog zakona BiH Narodna skupština RS dostavila je 4. 12. 2014. godine kandidatske liste za izbor delegata u Vijeće naroda RS na potvrđivanje i ovjeru Centralnoj izornoj komisiji BiH. Ukupno su dostavljene 23 kandidatske liste na kojima se nalazi 79 kandidata za delegate u Vijeću naroda RS, od čega je ovjereno 78 kandidata.
174. Centralna izborna komisija BiH je, na osnovu dostavljenih rezultata glasanja provedenog u Narodnoj skupštini RS, donijela Odluku, broj: 06-1-07-1-1067/14 od 15. 12. 2014. godine, o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Vijeću naroda Republike Srpske i Odluku, broj: 06-1-07-1-1067/14 od 19. 12. 2014. godine o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Vijeću naroda Republike Srpske.

1.18.4. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH

175. U skladu s članom 9.12a stav (4) Izbornog zakona BiH Narodna skupština RS dostavila je 4. 12. 2014. godine kandidatske liste za izbor delegata iz Republike Srpske u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na potvrđivanje i ovjeru Centralnoj izornoj komisiji BiH. Ukupno je dostavljeno i ovjereno 5 kandidatskih listi za izbor delegata iz reda srpskog naroda na kojima se nalazilo 15 kandidata za delegate u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH.
176. Centralna izborna komisija BiH je, na osnovu dostavljenih rezultata glasanja provedenog u Narodnoj skupštini Republike Srpske, donijela Odluku broj: 06-1-07-1-1067/14 od 15. 12. 2014. godine o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske i Odluku, broj: 06-1-07-1-1067/14 od 19. 12. 2014. godine o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske. Navedenom odlukom dodijeljeni su mandati u Domu naroda PSBiH iz Republike Srpske sljedećim delegatima: Ognjen Tadić, Sredoje Nović, Darko Babalj, Nebojša Radmanović i Dragutin Rodić.
177. Dana, 19. 1. 2015. godine Centralna izborna komisija BiH je donijela Odluku broj: 06-1-07-1-27/15 o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine. Navedenom odlukom dodijeljeni su mandati iz reda

bošnjačkog i hrvatskog naroda u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Federacije BiH sljedećim delegatima: Sead Kadić, Sifet Podžić, Safet Softić, Fahrudin Radončić i Halid Genjac (iz reda bošnjačkog naroda) i Martin Raguž, Bariša Čolak, Mario Karamatić, Zdenka Džambas i Ljilja Zovko iz reda hrvatskog naroda. Dana, 22. 1. 2015. godine Centralna izborna komisija BiH je donijela Odluku o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Federacije BiH.

1.19. Provođenje prijevremenih izbora i prvih izbora za Skupštinu općine Stanari i načelnika Općine Stanari

178. U 2014. godini provedeni su prijevremeni izbori za načelnike općina Banovići, Laktaši i Srebrenik. Prijevremeni izbori za načelnika općina održali su se u skladu s članom 14.3 stav (3) Izbornog zakona BiH u roku od 90 dana od dana prestanka mandata aktuelnog načelnika općine (odnosno od dana odluke o prestanku mandata aktuelnom načelniku), a na način i prema postupku utvrđenom Izbornim zakonom BiH za provedbu redovnih izbora.

a) Prijevremeni izbori za načelnike općina Banovići, Laktaši i Srebrenik

179. Centralna izborna komisija BiH je 12. 12. 2013. godine donijela Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnika Općine Banovići zbog prestanka mandata načelniku općine Banovići. Prijevremeni izbori za načelnika općine Banovići su održani 16. 2. 2014. godine. U skladu s članom 2. stav (5) Uputstva o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za načelnika Općine Banovići³⁸ rok za prijavu kandidata za načelnika Općine Banovići istekao je 3. 1. 2014. godine u 16.00 sati. Do navedenog roka Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnesene su i ovjerene ukupno dvije (2) kandidatske liste, na propisanim obrascima, od strane ovjerenih političkih subjekata.

180. Centralna izborna komisija BiH je po prestanku mandata načelnika općina Laktaši i Srebrenik, dana 31. 7. 2014. godine donijela Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnika Općine Srebrenik, odnosno Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnika Općine Laktaši. Navedenim odlukama utvrđen je dan održavanja predmetnih izbora 28. 9. 2014. godine.

181. U skladu s odredbama člana 2. stav (2) Uputstva o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za načelnika Općine Srebrenik i načelnika Općine Laktaši, broj: 06-1-07-1-758-1/14 od 31. 7. 2014. godine, rok za podnošenje prijave političkih stranaka i nezavisnih kandidata istekao je 5. 8. 2014. godine u 16.00 sati. Za učešće na izborima u Općini Laktaši Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnesene su četiri (4) prijave političkih stranaka, a za učešće na izborima za načelnika Općine Srebrenik podneseno je ukupno pet (5) prijave od čega četiri prijave političkih stranaka i jedna prijava nezavisnog kandidata.

182. Centralna izborna komisija BiH je u postupku prijave i ovjere političkih stranaka za prijevremene izbore za načelnika Općine Laktaši donijela odluke o ovjeri 2 političke

³⁸ Službeni glasnik BiH, broj 100/13

stranke i 1 koalicije, (odnosno odluku o ovjeri 3 kandidata), a za prijevremene izbore za načelnika Općine Srebrenik odluke o ovjeri 4 političke stranke (odnosno 4 kandidata) i odluku o odbijanju ovjere jednog (1) nezavisnog kandidata.

b) Prijevremeni izbori za načelnika Općine Domaljevac-Šamac i Općine Istočni Drvar i prvi izbori za Skupštinu općine Stanari i načelnika Općine Stanari

183. Centralna izborna komisija BiH je 2. 12. 2014. godine donijela Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnika Općine Domaljevac-Šamac, odnosno Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnika Općine Istočni Drvar zbog prestanka mandata načelnika Općine Domaljevac-Šamac i Općine Istočni Drvar. Navedenim odlukama je utvrđen datum održavanja prijevremenih izbora 1. 2. 2015. godine.
184. Istog dana, 2. 12. 2014. godine, Centralna izborna komisija je donijela i Odluku o raspisivanju i održavanju prvih izbora za odbornike u Skupštini općine Stanari i načelnika Općine Stanari koji su predviđeni za 1. 2. 2015. godine.
185. Centralna izborna komisija BiH je prethodno, dana 4. 11. 2014. godine, na osnovu člana 18. Zakona o osnivanju Općine Stanari³⁹ donijela Odluku o dopuni Odluke o nazivima i oznakama osnovnih izbornih jedinica, kojom je ustanovljena oznaka osnovne izborne jedinice Stanari, zatim Odluku o dopuni Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovine kojom je utvrđen broj članova Općinske izborne komisije Stanari i Pravilnik o provođenju prvih izbora za organe vlasti novoformirane Općine Stanari⁴⁰.
186. U skladu s odredbama člana 2. stav (2) Uputstva o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za načelnika Općine Domaljavac-Šamac i Općine Istočni Drvar i prvih izbora za odbornike u Skupštini općine Stanari i načelnika Općine Stanari, broj: 06-1-07-1-1397-1/14 od 2. 12. 2014. godine rok za podnošenje prijave političkih stranaka i nezavisnih kandidata istekao je 8. 12. 2014. godine u 16.00 sati. Do navedenog roka Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnesene su:
- dvije (2) prijave političkih stranaka za načelnika Općine Domaljavac-Šamac
 - četiri (4) prijave političkih stranaka za načelnika Općine Istočni Drvar
 - dvanaest (12) prijava za općinu Stanari: sedam (7) prijava političkih stranaka (6 za načelnika Općine Stanari i 7 za Skupštinu općine Stanari) i pet (5) prijava nezavisnih kandidata (jedna za načelnika Općine Stanari i četiri za Skupštinu općine Stanari).
187. Centralna izborna komisija BiH je u postupku prijave i ovjere političkih stranaka i nezavisnih kandidata za prve izbore za odbornike u Skupštini općine Stanari i načelnika Općine Stanari, donijela odluke o ovjeri 7 političkih stranaka i 5 nezavisnih kandidata; za prijevremene izbore za načelnika Općine Domaljevac-Šamac, donijela je odluke o ovjeri 2 političke stranke, a za načelnika Općine Istočni Drvar donijela je odluke o ovjeri 4 političke stranke.

³⁹ Službeni glasnik RS, broj 83/14

⁴⁰ Službeni glasnik BiH, broj 87/14 od 10. 11. 2014. godine

Tabela 16. Pregled ovjerenih političkih subjekata i kandidata na prijevremenim izborima i prvim izborima za načelnika Općine Stanari i Skupštinu općine Stanari

Red. br.	Općina	Ovjereni politički subjekata	Ovjereni kandidata
1.	Banovići	2	2
2.	Laktaši	5	3
3.	Srebrenik	4	4
4.	Domaljevac-Šamac	2	
5.	Istočni Drvar	4	
6.	Stanari	12	

188. Aktivnosti na organizovanju i provedbi prijevremenih izbora za načelnike općina Banovići, Laktaši i Srebrenik uključile su: pripremu i objavljivanje potrebnih prijavnih obrazaca, provedene su aktivnosti na registraciji novih birača za glasanje putem pošte, pripremljene su odluke, objavljeni statistički podaci o broju birača i utvrđeni izvodi iz Centralnog biračkog spiska za glasanje na ovim izborima.
189. Nadalje, za potrebe provođenja prijevremenih izbora za načelnike u općinama Istočni Drvar, Domaljevac-Šamac, a zbog prestanka mandata načelnicima ovih općina, kao i prvih izbora za novoformiranu Općinu Stanari (za odbornike u Skupštini općine Stanari i načelnika Općine Stanari), koji se održavaju 1. 2. 2015. godine, u izvještajnom periodu, obavljen je dio aktivnosti koji se odnosi na upis birača u Centralni birački spisak – donesena je odluka o broju birača upisanih u Centralni birački spisak za ove općine na dan raspisivanja ovih izbora 2. 12. 2014. godine, pripremljeni su i objavljeni potrebni prijavni obrasci te su provedene aktivnosti na registraciji novih birača za glasanje putem pošte. Po isteku utvrđenog roka za prijavu novih birača, sačinjena je Odluka o zaključivanju Centralnog biračkog spiska za glasanje putem pošte, za izbor načelnika Općine Domaljevac-Šamac, načelnika Općine Istočni Drvar, načelnika Općine Stanari i za odbornike u Skupštini općine Stanari.

c) Prijevremeni izbori za načelnike općina Kalesija i Živinice

190. Centralna izborna komisija BiH je 18. 12. 2014. godine 2014. godini donijela odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnike općina Kalesija i Živinice, zbog prestanka mandata načelnicima ovih općina, a u vezi s navedenim sačinjena je odluka o broju birača upisanih u Centralni birački spisak za ove općine na dan raspisivanja ovih izbora 18. 12. 2014. godine, te su pripremljeni i objavljeni potrebni prijavni obrasci za registraciju novih birača za glasanje putem pošte za predmetne izbore.

1.20. Zaštita izbornog prava

191. U svim fazama izbornih aktivnosti preduzetih od strane Centralne izborne komisije BiH s ciljem pripreme i održavanja Općih izbora, učesnici u izbornom procesu su podnosili prigovore i žalbe i druga pravna sredstva propisana Izbornim zakonom BiH

za zaštitu izbornih prava. Na osnovu odredbi Izbornog zakona BiH zaštitu izbornog prava osiguravaju izborne komisije (općinske izborne komisije, gradske izborne komisije i Centralna izborna komisija BiH) i Apelaciono odjeljenje Suda BiH. Svi prigovori podnose se u pisanoj formi na obrascu koji propiše Centralna izborna komisija BiH. Općinska izborna komisija u svojoj općini i gradska izborna komisija u gradu ima prvostepenu nadležnost za odlučivanje o svim pitanjima koja nisu eksplicitno dodijeljena Centralnoj izbornoj komisiji BiH i Apelacionom odjeljenju Suda BiH. Centralna izborna komisija BiH ima drugostepenu nadležnost za odlučivanje o uložnim žalbama na odluke svih izbornih komisija. Centralna izborna komisija BiH ima i prvostepenu nadležnost za odlučivanje po prigovorima uložnim zbog povrede pravila izbornog procesa, izbornih prava, povrede pravila Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH, učinjene od političkog subjekta. Apelaciono odjeljenje Suda BiH nadležno je da rješava po žalbama na odluke Centralne izborne komisije BiH. Žalbe se podnose Apelacionom odjeljenju Suda BiH u roku od dva dana od dana prijema odluke Centralne izborne komisije BiH. Žalba se podnosi putem Centralne izborne komisije BiH, a Apelaciono odjeljenje Suda BiH dužno je donijeti odluku po žalbi u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

a. Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH o odbijanju ovjere prijave političkih subjekata

192. Na odluke Centralne izborne komisije BiH o ovjeri prijave političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2014. godine ukupno je izjavljeno 9 žalbi Sudu BiH. Centralna izborna komisija BiH je jednu (1) žalbu uvažila po kojoj je Centralna izborna komisija BiH obustavila postupak. Apelaciono odjeljenje Suda BiH je odlučivalo po 8 žalbi, od kojih je svih 8 odbio.

b. Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH o ovjeri ili odbijanju ovjere kandidatskih listi

193. Na odluke Centralne izborne komisije BiH o ovjeri, odnosno odbijanju ovjere kandidatskih listi političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2014. godine ukupno je izjavljeno 5 žalbi. Centralna izborna komisija BiH je jednu žalbu odbacila kao nedopuštenu, a dvije usvojila. Sudu BiH su uložene dvije žalbe i Sud BiH je iste odbio.

c. Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH o odbijanju upisa u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine

194. Centralna izborna komisija BiH je odlukom odbila upis 5.096 birača za glasanje izvan BiH zbog toga što podnosilac prijave za glasanje izvan BiH uz prijavu nije dostavio potrebnu dokumentaciju kao što su dokaz o identitetu, državljanstvu, prebivalištu i drugih razloga. Drugi razlozi zbog kojih je Centralna izborna komisija BiH odbila upis podnosioca prijave za glasanje izvan BiH su ti što u prijavi nisu navedeni svi potrebni podaci koji se odnose na adresu stanovanja izvan Bosne i Hercegovine i kontakt podatke: ulica, broj, grad, poštanski broj, država, broj telefona i e-mail adresu, te da se na adresi koju su podnosioci prijave označili, nalazi veći broj drugih lica, također podnosioca za upis u Centralni birački spisak, zatim da su prijave napisane rukopisom jednog lica i da označena adresa stanovanja podnosioca prijave je ustvari adresa pravnog lica.

195. Na odluku o odbijanju upisa podnosioca prijave u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, podnosioci prijave čija je prijava odbijena izjavili su 10 žalbi Sudu BiH. Centralna izborna komisija BiH je po jednoj žalbi donijela obavještenje, jer je ocijenila da se radi o uopćenom podnesku, a ne o žalbi, a Sud BiH je odlučivao o 9 žalbi i iste odbio.

d. Žalbe na Odluke Centralne izborne komisije BiH u vezi s upisom u Centralni birački spisak za glasanje za Brčko distrikt BiH

196. Na Odluke Centralne izborne komisije BiH u vezi s upisom u Centralni birački spisak za glasanje za Brčko distrikt BiH uložene su 3 žalbe Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Sud BiH je odlučivao o 3 žalbe i iste odbio.

e. Postupak imenovanja članova biračkih odbora za Opće izbore 2014. godine

197. U postupku imenovanja članova biračkih odbora za Opće izbore 2014. godine u jednoj od faza izbornih aktivnosti politički subjekti podnosili su prigovore i žalbe. Imenovanje biračkih odbora vrše općinske izborne komisije na način i po postupku propisanom odredbama Uputstva o utvrđivanju kvalifikacija, broja članova, postupak žrijebanja i imenovanja, obuke, provjere znanja i certificiranja članova biračkih odbora i mobilnih timova za glasanje, u kome su utvrđeni kriteriji koje moraju zadovoljavati osobe koje se imenuju za članove biračkih odbora.

198. Ukupno je uloženo 47 prigovora od strane političkih subjekata na rješenja općinskih izbornih komisija o imenovanju članova biračkih odbora. Na odluku općinske izborne komisije kojom je odlučeno po prigovoru uloženo je 12 žalbi Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Žalbeni navodi su se odnosili na navodno kršenje odredbi provedbenih akata od strane općinskih izbornih komisija prilikom imenovanja članova biračkih odbora na način da općinska izborna komisija nije vodila računa o ravnomjernoj zastupljenosti predsjednika biračkih odbora u osnovnoj izbornoj jedinici, ili da je općinska izborna komisija predložila člana biračkog odbora iz svojih evidencija u suprotnosti s odredbama propisa kojim je regulisano ovo pitanje, zatim da nije poštovan redosljed zastupljenosti političkih subjekata u biračkom odboru utvrđen žrijebom. Postupajući po žalbama Centralna izborna komisija BiH je tri (3) žalbe usvojila i poništila prvostepene odluke općinske izborne komisije i predmete vratila na ponovni postupak, devet (9) žalbi je odbila kao neosnovane. Sud BiH je odlučivao o 3 žalbe i iste odbio.

f. Postupci u vezi s povredom člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH

199. Članom 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH propisano je da je zabranjeno vođenje plaćene izborne kampanje putem elektronskih i štampanih medija, ili bilo kojeg oblika plaćenog javnog oglašavanja, osim održavanja internih skupova organa i statutarnih tijela političkih subjekata, u periodu od dana raspisivanja izbora do dana službenog početka izborne kampanje.

200. Centralnoj izbornoj komisiji BiH je podneseno 7 prigovora od strane političkih subjekata zbog navodnog kršenja odredbe člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH. Odlučujući po prigovorima Centralna izborna komisija BiH je donijela pet (5) odluka od kojih je jednom odbila prigovor kao neosnovan, jednom odlukom poništila

Odluku općinske izborne komisije, jednom obustavila postupak i dvjema odlukama političkoj stranci izrekla novčane kazne u iznosu od 5.000,00 KM i 2.000,00 KM. Postupajući po dva prigovora Centralna izborna komisija BiH je donijela dvije obavijesti jer je utvrdila da nema osnova za pokretanje postupka po podnesku, jer ne postoje dokazi koji bi potvrdili navedene činjenice i da se ne vode postupci po prijavi oglašavanja političkih subjekata putem društvene mreže Facebook, jer isto nije regulisano Izbornim zakonom BiH. Na odluke o novčanim kaznama je izjavljene jedna žalba Sudu BiH, koju je Sud BiH odbio.

g. Postupci u vezi s povredom izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata

201. Najveći broj prigovora i žalbi je u vezi s periodom izborne kampanje političkih subjekata, u kojem politički subjekti na zakonom utvrđen način upoznaju birače i javnost sa svojim programom i kandidatima za Opće izbore i koji prema odredbama Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH predstavlja period od 30 dana prije dana održavanja izbora. Uputstvom o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2014. godine, koji su se održali u nedjelju 12. 10. 2014. godine, utvrđeno je da izborna kampanja zvanično počinje dana 12. 9. 2014. godine i traje do 11. 10. 2014. godine. Pravila ponašanja političkih subjekata u periodu izborne kampanje propisana su u Poglavlju 7. Izbornog zakona BiH⁶, a predstavljanje političkih subjekata putem elektronskih medija propisano je u Poglavlju 16. Kršenja pravila propisanih ovim poglavljima su pratila i ove izbore.
202. U periodu izborne kampanje podneseno je 17 prigovora Centralnoj izbornoj komisiji BiH od strane političkih subjekata ili birača po kojima je nadležna postupati Centralna izborna komisija BiH, 8 žalbi je izjavljeno na prvostepene odluke općinskih izbornih komisija od čega je svih osam žalbi Centralna izborna komisija BiH odbila. Na te odluke izjavljene su dvije žalbe koje je Sud BiH odbio. Po devet (9) prigovora Centralna izborna komisija BiH je odlučivala u prvostepenoj nadležnosti od čega je 5 odbila, a po jednom prigovoru obustavila postupak. Postupajući po 3 prigovora Centralna izborna komisija BiH je izrekla novčane kazne političkim subjektima i kandidatima na listi. Na Odluke Centralne izborne komisije BiH su izjavljene 4 žalbe od kojih je Sud BiH 3 odbio, jednu uvažio i preinačio Odluku Centralne izborne komisije BiH u dijelu koji se odnosi na kaznu uklanjanje imena kandidata sa kandidatske liste.

h. Postupci u vezi s kršenjem izborne šutnje

203. U periodu izborne kampanje politički subjekti su podnosili prigovore zbog kršenja izborne šutnje za koje povrede su, prema odredbama Izbornog zakona BiH, nadležne odlučivati općinske izborne komisije i Centralna izborna komisija BiH. Povrede činjene od strane političkih subjekata u periodu izborne šutnje su se odnosile na obilazak biračkih mjesta od strane kandidata na izborima, prisustvo kandidata na biračkom mjestu ili njegovoj okolini, prevoz birača na biračko mjesto u organizaciji političkih stranaka i kandidata, navodno pojavljivanje u televizijskim i radijskim programima kandidata na predstojećim izborima, izlaganje ili dijeljenje biračima promotivnog materijala.

204. Zbog kršenja izborne šutnje Centralnoj izbornoj komisiji BiH izjavljeno je 6 žalbi. Centralna izborna komisija BiH je donijela šest (6) odluka kojim je 5 žalbi usvojila i poništila odluke općinskih izbornih komisija i vratila ih na ponovno odlučivanje, a jednu žalbu je Centralna izborna komisija BiH odbila kao neosnovanu. Na tu Odluku je uložena žalba Sudu BiH koju je isti odbio kao neosnovanu.

i. Povrede biračkog prava na dan izbora

205. Sam dan održavanja Općih izbora 2014. godine karakterisao je veliki broj prigovora i žalbi. Prigovori uloženi zbog povreda na biračkim mjestima su u nadležnosti općinskih izbornih komisija. Podaci kojima raspolaže Centralna izborna komisija BiH u pogledu broja podnesenih prigovora na dan izbora, uloženi zbog počinjenih povreda na biračkim mjestima, sačinjeni su na bazi broja prigovora koje su podnosioci istovremeno dostavljali i općinskim izbornim komisijama i Centralnoj izbornoj komisiji BiH, te broja prigovora dostavljenih samo Centralnoj izbornoj komisiji BiH, a koji su u nadležnosti općinske izborne komisije, kao i na osnovu broja dostavljenih prvostepenih odluka općinskih izbornih komisija.
206. Povrede činjene od strane političkih subjekata na dan održavanja izbora na biračkom mjestu i njegovoj okolini odnosile su se na neomogućavanje prisustva na biračkom mjestu posmatračima političkih stranaka tokom prebrojavanja glasačkih listića, nemogućnost posmatrača političkih subjekata da izvrše uvid u birački spisak, kršenje izbornih pravila od strane posmatrača političkih stranaka – otvoreno pozivanje birača da glasaju za neku od političkih stranaka, pomoć drugog lica biraču koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban više puta ili na način suprotan postupku utvrđenom provedbenim aktom Centralne izborne komisije BiH, naknadno ubacivanje glasačkih listića, potpisivanje u birački spisak lica pored imena lica koja nisu ni glasala, odnosno postojanje velike sličnosti između znatnog broja potpisa što navodi na sumnju da je jedno lice glasalo više puta, itd.
207. Na dan izbora ukupno je podneseno 187 prigovora općinskim izbornim komisijama zbog povreda na biračkim mjestima. Na prvostepene odluke općinskih izbornih komisija, kojim je odlučeno po prigovorima podnesenim zbog povreda na biračkom mjestu, uloženo je 11 žalbi Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Odlučujući po žalbama, Centralna izborna komisija BiH je 9 žalbi odbila kao neosnovane, a dvije uvažila i vratila općinskim izbornim komisijama na ponovno odlučivanje.

j. Postupci u rješavanju zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića

208. Na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine, broj: 05-1-07-1-1257-1/14 od 27. 10. 2014. godine, Centralnoj izbornoj komisiji BiH ukupno je podneseno 125 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića.
209. Centralna izborna komisija BiH je, odlučujući po zahtjevima, donijela 20 odluka o ponovnom brojanju glasačkih listića, 96 odluka kojim je zahtjeve za ponovno brojanje glasačkih listića odbila kao neosnovane, podnesene od neovlaštene osobe, nepotpune ili nepravovremene. Jedna (1) odluka je donesena po službenoj dužnosti Centralne izborne komisije BiH gdje se naređuje ponovno brojanje. Ukupno je podneseno 9 nepravovremenih zahtjeva.

210. Na Odluke Centralne izborne komisije BiH uloženo je 29 žalbi koje je Sud BiH odbio.
211. Prije donošenja Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine, broj: 05-1-07-1-1257-1/14 od 27. 10. 2014. godine, Centralnoj izbornoj komisiji BiH ukupno je podneseno 18 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića koje je Centralna izborna komisija BiH odbila kao preuranjene.
212. Na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine i na Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine, Centralnoj izbornoj komisiji BiH ukupno su podnesene 4 žalbe. Centralna izborna komisija BiH je jednu žalbu uvažila i naredila ponovno brojanje, a tri žalbe je Sud BiH odbio.

k. Postupci za poništenje izbora

213. Centralnoj izbornoj komisiji BiH ukupno su podnesena 2 zahtjeva za poništenje izbora koji su odbačeni kao nedopušteni. Na te odluke Centralne izborne komisije BiH uložene su 2 žalbe koje je Sud BiH odbio kao neosnovane.

l. Postupci potvrđivanja i objavljivanja rezultata Općih izbora 2014. godine

214. U skladu s odredbom člana 5.32 Izbornog zakona BiH nakon završetka ponovnog brojanja glasačkih listića i istekom roka za podnošenje žalbe, odnosno nakon pravosnažnosti odluka, Centralna izborna komisija BiH potvrđuje rezultate izbora za organe na svakom pojedinom nivou vlasti, u roku od 30 dana od dana održavanja izbora.
215. Centralna izborna komisija BiH je 10. 11. 2014. godine donijela Odluku o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini (broj: 05-1-07-1-1312/12)⁴¹, a Ispravka odluke o potvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2014. godine (broj: 05-1-07-1-1312-3/12)⁴² je donesena 10. 12. 2014. godine.
216. U svim navedenim fazama izbornog procesa ukupno je izjavljeno **67** žalbe Apelacionom odjeljenju Suda BiH, od kojih je Sud BiH 66 žalbi odbio ili odbacio, a jednu djelimično preinačio, u dijelu koji se odnosi na kaznu uklanjanje kandidata sa kandidatske liste, čime je **99%** odluka Centralne izborne komisije BiH potvrđeno. Tabelarni pregled postupaka vođenih pred Centralnom izbornom komisijom BiH i Apelacionim odjeljenjem Suda BiH je prikazan u Tabeli 17).

lj. Apelacije podnesene Ustavnom sudu BiH

217. Na konačne i pravosnažne odluke Centralne izborne komisije BiH kojim je odlučivano u izbornom periodu za provođenje Općih izbora u Bosni i Hercegovini

⁴¹ Službeni glasnik BiH, broj 88/14

⁴² Službeni glasnik BiH, broj 97/14

2014. godine do sada su podnesene tri apelacije Ustavnom sudu BiH koje su u postupku odlučivanja.

Tabela 17. Pregled broja postupaka vođenih pred Centralnom izbornom komisijom BiH i Apelacionim odjeljenjem Suda BiH za vrijeme izbora 2014. godine

Red. br.	Podnosilac prigovora/žalbe	Ukupan broj podnesenih prigovora CIKBiH	Ukupan broj podnesenih žalbi CIKBiH/zahtjev za ponovno brojanje	Odluka CIKBiH	Ukupan broj podnesenih žalbi Sudu BiH	Odluka CIKBiH po žalbi	Broj sudskih rješenja kojim se žalba odbija/odbacuje	Broj sudskih rješenja kojim se žalba uvažava i predmet vraća na ponovni postupak, ili poništava odluka CIKBiH	Odluka CIKBiH u ponovnom postupku	Žalba Sudu BiH	Odluka Suda BiH
1.	ODLUKA CIK BiH O ODBIJANJU OVJERE PRIJAVE POLITIČKOG SUBJEKTA										
	politički subjekti				9	1	8				
2.	ODLUKA O ODBIJANJU OVJERE KANDIDATSKIH LISTI POLITIČKIH SUBJEKATA										
	politički subjekti				5	3	2				
3.	ODLUKA O ODBIJANJU UPISA BIRAČA U CBS ZA GLASANJE PUTEV POŠTE										
	državljeni BiH koji žive izvan BiH				13	1	12				
4.	IMENOVANJE ČLANOVA BIRAČKIH ODBORA										
	politički subjekti		12	12 žalbi odbijeno od strane CIKBiH	3		3				
5.	POVREDE ČLANA 16.14 IZBORNOG ZAKONA BIH										
	politički subjekti i CIK po službenoj dužnosti	7		CIKBiH donio 2 obavijesti, 1 odluku OIK poništio, 2 odluke o izricanju novčane kazne, 1 prigovor odbio i 1 prigovor obustavio	1 – žalba na novčanu kaznu		1	-	-		
6.	PERIOD IZBORNE KAMPANJE POLITIČKIH SUBJEKATA										
	politički subjekti, birači, članovi izborne administracije	17		8 žalbi drugostepena nadležnost CIK odbio; 6 žalbi prvostepena nadležnost – jezik mržnje -3 odbio CIKBiH i 1 obustava postupka; i 3 prigovora CIKBiH odbio od čega je za jednu izrekao novčanu kaznu za lažno predstavljanje	6		5	1 preinačio u pogledu uklanjanja imena s liste, novčana kazna ostaje neizmijenjena			
7.	PERIOD IZBORNE ŠUTNJE										

	politički subjekti, birači, članovi izborne administracije	6		3 žalbe drugostepena nadležnost CIK odbio, 2 uvažio i vratio OIK na ponovno odlučivanje	1		1				
8.	DAN PROVOĐENJA OPĆIH IZBORA 2014.GODINE										
	politički subjekti, birači, članovi izborne administracije	11		11 – odbio CIKBiH				-	-		
9.	ZAHTJEVI ZA PONOVRNO BROJANJE										
	politički subjekti, birači, članovi izborne administracije		125	18 preuranjenih, 9 nepravovremenih, 96 odbijenih, 20 usvojenih i naređeno ponovno brojanje	29		29				
10.	ODLUKA O UTVRĐIVANJU I OBJAVLJIVANJU REZULTATA IZBORA										
	politički subjekti				2	1 CIKBiH uvažila i naredila ponovno brojanje	1	1			
11.	ODLUKA O IZMJENI ODLUKE O UTVRĐIVANJU I OBJAVLJIVANJU REZULTATA IZBORA										
	politički subjekti				2		2				
12.	ZAHTJEVI ZA PONIŠTENJE IZBORA										
	politički subjekti				2		2				
13.	ODLUKA O POTVRĐIVANJU I OBJAVLJIVANJU REZULTATA IZBORA										
	politički subjekti				-		-				

2. Ostale aktivnosti

2.1. Finansijske aktivnosti

218. Redovne aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u oblasti materijalno-finansijskih poslova u izvještajnom periodu uključuju: vođenje poslovnih knjiga, glavne knjige (redovnog budžeta – neposredne potrošnje i programa posebne namjene: provođenje Općih izbora 2014. godine, donacija Vijeća Evrope – Priručnik i obuke za biračke odbore za Opće izbore 2014. godine; višegodišnje kapitalno ulaganje Jedinostveni izborni informacijski sistem BiH – JIISBiH; prijevremeni izbori u općinama Banovići, Laktaši i Srebrenik; donacija Ambasade Republike Turske – za podršku sanacije aneksa zgrade Centralne izborne komisije BiH), vođenje pomoćnih knjiga (KUF, knjiga osnovnih sredstava i knjiga sitnog inventara), praćenje izvršenja budžeta; vođenje blagajničkog poslovanja; obračuni i isplate plata i naknada, refundacija po osnovu bolovanja; izrade izvještaja nadležnim organima poreske uprave (specifikacije obračuna poreza i doprinosa, MOP, GOP i GIP 1022 obrasci, fondovima – M4 obrazac za PIO/MIO FBiH i PIO RS, i sl.). U Tabeli 18 prezentirana je struktura naloga iz blagajne u toku 2014. godine:

Tabela 18. Struktura naloga iz blagajne u toku 2014. godine

Blagajne	Nalozi za naplatu/ isplatu	Blagajnički izvještaji	Nalozi za podizanje gotovine-čekova	Obračun putnih naloga	Prilozi blagajne
Redovna blagajna	292	67	5	62	985
PPN - Opći izbori 2014.	232	42	8	240	1335
PPN – donacija Vijeće Evrope – Priručnik i obuke za biračke odbore Opći izbori 2014. godine	2	1	-	-	4
Prijevremeni izbori 2014. BANOVIĆI	6	1	-	4	18
Prijevremeni izbori 2014. SREBRENİK	3	1	-	3	14
Prijevremeni izbori 2014. LAKTAŠI	4	1	-	4	16
UKUPNO	539	113	13	313	2372

219. Pored redovnih aktivnosti, Centralna izborna komisija BiH je realizovala i druge značajne poslove kako slijedi:

- izrada Završnog računa i izvršenje budžeta za 2013. godinu u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13);
- završne radnje inventarisanja na dan 31. 12. 2013. godine;
- izrada akata obavezujućih po Zakonu o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2014. godinu („Službeni glasnik BiH”, broj 104/13):

- namjenska struktura kapitalnih izdataka za 2014. godinu,

2. namjenska struktura višegodišnjih kapitalnih ulaganja u JIIS,
 3. dinamika rashoda po mjesecima u 2014. godini,
 4. namjenska struktura programa posebnih namjena – Donacija Vijeća Evrope, priručnik i obuke za biračke odbore Opći izbori 2014. godine,
 5. namjenska struktura programa posebnih namjena – Prijevremeni izbori za načelnika Općine Banovići,
 6. namjenska struktura programa posebnih namjena – Prijevremeni izbori za načelnika Općine Laktaši,
 7. namjenska struktura programa posebnih namjena – Prijevremeni izbori za načelnika Općine Srebrenik,
 8. namjenska struktura programa posebnih namjena – Donacija Ambasade Republike Turske – sanacija aneksa zgrade Centralne izborne komisije BiH,
 9. namjenska struktura programa posebnih namjena – Prvi izbori u Općini Stanari,
 10. namjenska struktura programa posebnih namjena – Prijevremeni izbori za načelnika Općine Domaljevac-Šamac,
 11. namjenska struktura programa posebnih namjena – Prijevremeni izbori za načelnika Općine Istočni Drvar.
- d) u skladu sa Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2014. godinu, izrada i dostava Ministarstvu finansija i trezora BiH:
- 1) Izvještaj o izvršenju budžeta za period I - III 2014. godine – Instrukcija broj: 05-02-6-3208-1/14 od 4. 4. 2014. godine,
 - 2) Izvještaj o izvršenju budžeta za period I - VI 2014. godine – Instrukcija broj: 05-02-2-5492-1/14 od 1. 7. 2014. godine i
 - 3) Izvještaj o izvršenju budžeta za period I - IX 2014. godine – Instrukcija broj: 05-02-2-7942-1/14 od 7. 10. 2014. godine;
- e) Izrada i dostava Ministarstvu finansija i trezora BiH tabela prioriteta Dokumenta okvirnog budžeta za period 2015–2017. godinu u skladu s Instrukcijom za budžetske korisnike broj 1;
- f) Izrada i dostava Ministarstvu finansija i trezora BiH budžetskog zahtjeva projekcije budžeta Centralne izborne komisije BiH za 2015. godinu, zahtjev za dodjelu sredstava iz budžeta za 2015. godinu u skladu s Instrukcijom za broj 2;
- g) Praćenje izvršenja budžeta (redovni budžet, program posebnih namjena – Opći izbori 2014. godine i donacija Vijeća Evrope – priručnik i obuke za biračke odbore Opći izbori 2014. godine);
- h) Praćenje finansiranja i trošenja sredstava sa projekata koji su korekcija budžeta, programa posebnih namjena – višegodišnjih kapitalnih ulaganja, Jedinostveni informacioni sistem BiH – JIISBiH; donacija Ambasade Republike Turske, prijevremeni izbori za načelnika općina Banovići, Laktaši i Srebrenik, Domaljevac-Šamac, Istočni Drvar i prvih izbora u Općini Stanari;
- i) Obračun budžeta za prijevremene izbore za načelnike općina Kalesija i Živinice i praćenje osiguranja sredstava;

- j) Praćenje i izvještavanje o prihodima institucija Bosne i Hercegovine iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u skladu s procedurama, što uključuje iznose izrečenih novčanih kazni, naplaćenih kazni po odredbama Izbornog zakona BiH, Zakona o finansiranju političkih stranaka i Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine⁴³ do 19. 11. 2013. godine kada je stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine, od kada je rješavanje po odredbama ovog zakona u nadležnosti Komisije za odlučivanje o sukobu interesa.
220. Osim kazni, prihodi koje ostvaruje Centralna izborna komisija BiH su i prihodi od uplate taksi političkih subjekata za učešće na izborima, koje se ne vraćaju onim političkim subjektima koji nisu osvojili mandat. Osim toga, Centralna izborna komisija BiH ostvaruje prihode od inostranih donacija, grantova općina za prijevremene izbore, prihode od SMS usluga, od prodaje vozila, od prodaje tenderske dokumentacije i slično.
221. U skladu sa Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza za 2014. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 104/15) Centralnoj izbornoj komisiji BiH je odobren ukupan budžet u iznosu od **11.978.000,00 KM**. Ukupan **korigovani budžet Centralne izborne komisije BiH za 2014. godinu**, s umanjnjem iz rebalansa budžeta, s prenosivim neiskorištenim sredstvima iz 2013. godine sa višegodišnjem kapitalnom ulaganjima i namjenskim sredstvima donacije, te uplaćenim sredstvima Općine Banovići, Općine Laktaši, Općine Srebrenik, Općine Domaljevac-Šamac, Općine Istočni Drvar i Vlade Republike Srpske (za Općinu Stanari) iznosi ukupno **13.085.834,43 KM**.
222. Centralna izborna komisija BiH je imala izvršenje ukupnog budžeta s odobrenim programima posebnih namjena za 2014. godinu u iznosu od **10.703.180,68 KM**.
223. Troškovi Općih izbora 2014. godine iznose **7.620.897,95 KM** od čega je 7.592.318,68 KM finansirano iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine i 28.579,27 KM iz donacije Vijeća Evrope.
224. Za prijevremene izbore za načelnika općine Banovići utrošeno je 11.492 KM; za načelnika Općine Laktaši 6.476,22 KM, a načelnika Općine Srebrenik 6.255,20 KM.
225. U skladu s članom 4.16 Izbornog zakona BiH i članom 3. Odluke o visini takse za ovjeru za učešće na Općim izborima 2014. godine, izvršen je povrat takse političkim subjektima koji su učestvovali na Općim izborima 2014. godine. Centralna izborna komisija BiH za 44 političke stranke svojim odlukama o povratu uplaćenog novčanog iznosa za taksu za ovjeru, izvršila je povrat političkim strankama kojima je prijava odbijena (djelimično ili u potpunosti), koje su uplatile veći iznos takse od propisanog i političkim subjektima koji su osvojili mandat i to u visini novčanog iznosa koji odgovara najvišem izbornom nivou na kojem je politička stranka osvojila mandate (Odluka broj: 06-1-07-3-404/14 od 26. 6. 2014. godine i broj: 06-1-07-3-404/14 od 20. 11. 2014. godine).
226. **Ukupni prihodi** koji su ostvareni aktivnostima Centralne izborne komisije BiH u 2014. godini iznose **1.101.491,92 KM** od čega prihod od takse za ovjeru učešća na izborima

⁴³ „Službeni glasnik BiH“, broj: 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 i 18/12

iznosi 873.000,00 KM, naplaćene kazne koje izriče Centralna izborna komisija BiH iznose 159.371,52 KM, a ostalo se odnosi na naknade za tendersku dokumentaciju, donaciju Vijeća Evrope, domaće transfere (grantove) od općina Banovići, Srebrenik, Laktaši, Istočni Drvar i Domaljevac-Šamac za prijevremene izbore za načelnika općina te Vlade Republike Srpske za Prve izbore u Općini Stanari.

2.2. Logističko-operativne aktivnosti

2.2.1. Opće informacije i normativi

227. Tokom 2014. godine Centralna izborna komisija BiH je izvršila nabavke uz poštovanje zakonske regulative i propisa koji su neophodni za poslovanje državnih institucija:
- a) Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine,
 - b) Uputstvo o primjeni Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine,
 - c) Zakon o Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine,
 - d) Zakon o izvršenju budžeta institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2014. godinu,
 - e) Pravilnik o postupku direktnog sporazuma, broj: 01-02-2-2158/06 od 5. 10. 2006. godine.
228. S Agencijom za javne nabavke i Pravobranilaštvom Bosne i Hercegovine, kao kontrolnim i koordinacionim organima za oblast javnih nabavki, stalno je kontaktirano, razmjenjivana pisana komunikacija i praćena realizacija zakonskih odredaba kojima se reguliše oblast javnih nabavki. Sve ostvarene nabavke i provedeni postupci kvalitetno su dokumentovani uz pribavljanje i evidentiranje potrebnih mišljenja, saglasnosti, komisijskih zapisnika i druge potrebne dokumentacije. Postupak nabavke čija je vrijednost bila procijenjena na iznos veći od 6.000,00 KM provodile su komisije za javne nabavke koje su imenovane odlukom Centralne izborne komisije BiH (rad ovih komisija je regulisan Pravilnikom o radu komisije za javne nabavke, broj: 01-02-1367/05).

2.2.2. Logističko-operativne aktivnosti

229. Operativno-logističke aktivnosti predstavljaju strukturiran sistem od određenih međusobno povezanih komponenti koje su predstavljale suštinu operativnih radnji Centralne izborne komisije BiH tokom 2014. godine uz aktivnosti koje su se odnosile na pripremu i organizaciju Općih izbora 2014. godine.
230. Nabavka je realizovana u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavkama BiH i Pravilnika o postupku direktnog sporazuma.
231. Na osnovu Odluka Centralne izborne komisije BiH izvršene su nabavke opreme te ostale nabavke roba i usluga, kako slijedi:
- nabavka materijala (pet LOT-ova) – otvoreni postupak,
 - usluge štampanja i pakovanja izbornog materijala (četiri LOT-a) – otvoreni postupak,

- usluge poštanske dostave izbornog materijala – otvoreni postupak,
- usluge izrade i presnimavanje videospota i audio-džingla (tri LOT-a) – otvoreni postupak,
- usluge štampanja i pakovanja glasačkih listića – otvoreni postupak,
- usluge transporta izbornog materijala – otvoreni postupak,
- nabavka računarske opreme (šest LOT-ova) – otvoreni postupak,
- nabavka kompjuterskih usluga – održavanje infosistema (tri LOT-a) – otvoreni postupak,
- nabavka kompjuterskih i softverskih usluga – produženje redovnih licenci (dva LOT-a) – otvoreni postupak,
- usluge sanacije zgrade III. faze (dva LOT-a) – otvoreni postupak od kojeg je jedan LOT poništen,
- usluge sanacije zgrade III. faze – ponovni otvoreni postupak,
- nabavka mrežnih VPN uređaja – otvoreni postupak,
- usluge oglašavanja i medija (tri LOT-a) – otvoreni postupak,
- nabavka motornog vozila – otvoreni postupak,
- usluge popravke i servisiranja vozila – otvoreni postupak,
- usluge izdavanja aviokarata – otvoreni postupak,
- ugostiteljske usluge – konkurentski postupak,
- usluge zakupa opreme (dva LOT-a) – konkurentski postupak,
- usluge štampanja priručnika za rad biračkih odbora – konkurentski postupak,
- usluge nadzora – konkurentski postupak,
- nabavka USB Barcode skenera – konkurentski postupak,
- nabavka kancelarijske i elektronske i fotografske opreme (tri LOT-a) – konkurentski postupak,
- nabavka goriva – konkurentski postupak i
- usluge pristupa na mrežu internet – konkurentski postupak.

232. Provedeno je ukupno 24 postupka od čega 16 otvorenih i 8 konkurentskih postupaka.

233. Ostale nabavke: usluge snimanja, montaže i presnimavanja TV-telopa; usluge ozvučavanja audiomaterijala Izbornog zakona BiH na tri jezika u službenoj upotrebi u BiH; usluge servisiranja i tekućeg održavanja opreme, nabavka klima-uređaja, nabavka metalnih glasačkih kutija; usluge štampanja; sitan inventar i autogume; press clipping; usluge medija (pretplate); mail filtering; registracija i osiguranje vozila; pranje vozila; montaža i demontaža pregradnih zidova i vrata u Glavnom centru za brojanje; nabavka usluga tekućeg održavanja elektroinstalacija u Glavnom centru za brojanje; usluge uspostave bežičnog linka; usluge povezivanja SMS-SMPP; nabavka četverokanalnog snimača; kancelarijskog namještaja i ostale nabavke su realizovane primjenom postupka direktnog sporazuma jer je vrijednost nabavke bila manja od 6.000,00 KM.

234. Tokom 2014. godine nastavljeni su radovi na sanaciji aneksa zgrade Centralne izborne komisije BiH gdje će biti smješten Centar za edukaciju Centralne izborne komisije BiH.

2.2.3. Redovne operativne aktivnosti

235. Redovne operativne aktivnosti Centralne izborne komisije BiH su zapošljavanje i personalni poslovi državnih službenika i zaposlenika, odnosno obrada podataka za sve službenike i zaposlenike koji su bili zaposleni u prethodnoj godini u Centralnoj izbornoj komisiji BiH (broj radnih sati provedenih na poslu; broj sati provedenih na bolovanju, godišnjem odmoru, porodijskom odsustvu itd.; pregled plaćenih doprinosa i poreza iz plate i na platu).

Personalni poslovi u 2014. godini su se realizovali kroz sljedeće aktivnosti:

- priprema podataka za mjesečne i godišnji izvještaj Zavodu za statistiku,
- kontinuirana prijava novih zaposlenika i državnih službenika tokom cijele godine u porezne uprave, slanje upita i odgovora na upite Agenciji za državnu službu BiH, dostavljanje odjelu za MFP podataka o zaposlenim i sve promjene koje su značajne za obračun plate, kao i pripremanje zbirnih radnih listi iz svih organizacionih jedinica radi obračuna plata,
- vršenje potrebnog testiranja kandidata koji su primljeni na određeno za rad u Glavnom centru za brojanje,
- izvršena je i kompletna procedura zapošljavanja i popuna radnih mjesta na određeno vrijeme,
- redovne mjesečne aktivnosti u vezi s obračunom plata i kompletiranje zbirnih radnih listi.

236. Struktura različitih kadrovskih pozicija i hronološka lista aktivnosti za zapošljavanje u toku 2014. godine je prezentirana u Tabeli 19.

Tabela 19. Zaposleni na određeno vrijeme

Red. br.	Naziv pozicije	Datum zaposlenja	Broj izvršilaca
1.	Referenti za obradu podataka	01.06. do 30.11.2014.	10
2.	Saradnik za pravne poslove i upravna rješavanja	01.07. do 30.11.2014.	3
3.	Saradnik za rad sa političkim subjektima	01.06. do 20.11.2014.	1
4.	Saradnik na poslovima koordinacije i obrade podataka	01.06.do 10.11.2014.	1
5.	Referent za rad sa političkim strankama	01.06. do 20.11.2014.	2
6.	Referent na infoliniji	01.06.do 10.11.2014.	2
7.	Referent na prijemu i obradi mailova i faksova	01.06. do 20.11.2014.	1
8.	Zaposlenik na prijemu, skladištenju i distribuciji izbornog materijala	01.07. do 10.12.2014.	12
9.	Pripravnik	01.01.2013. do 31.10.2014.	1
10.	Referent za administrativne i tehničke poslove	01.01.2013. do 31.12.2014.	1
11.	šef Odsjeka za informaciono-komunikacijske tehnologije	11.08. do 10.11.2014.	1

237. Redovne aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u izvještajnom periodu su i poslovi prijema, razvrstavanja, dostavljanja pošte na signiranje, zavođenje, otprema i arhiviranje dokumentacije i korespondencije predmeta (upis, sređivanje i čuvanje dokumenata koji se arhiviraju), vođenje evidencije pečata Centralne izborne komisije BiH i kurirski poslovi. U periodu januar-decembar 2014. godine u Pisarnici u djelovodnik predmeta i akata, zaključen na kraju 2014. godine, a koji se vodi u elektronskom obliku, zavedeno je 1.599 predmeta; u upisnik prvostepenih predmeta upravnog postupka je zavedeno 1.108 predmeta; u upisnik drugostepenih predmeta upravnog postupka je zavedeno 42 predmeta; u djelovodnik za povjerljivu i strogo povjerljivu poštu su zavedena 3 akta, u organizacione jedinice Sekretarijata su putem internih knjiga zadužena 15.293 akta i razduženo 400 predmeta kroz djelovodnik predmeta i akata i upisnika prvostepenih predmeta upravnog postupka.
238. Skladište Centralne izborne komisije BiH, koje predstavlja posebnu organizacionu cjelinu, nalazi se na posebnoj lokaciji, odvojeno od sjedišta Centralne izborne komisije BiH, na adresi Kasindolskog bataljona 38, Istočno Sarajevo. U redovnom radu skladište služi za smještaj zaliha izbornog materijala, opreme i inventara Centralne izborne komisije BiH, redovne arhive, izborne dokumentacije i iskorištenog glasačkog materijala s prethodnih izbora koji se čuvaju u skladu s odobrenom listom kategorija registraturske građe s rokovima čuvanja Centralne izborne komisije BiH i odlukama koje donosi Centralna izborna komisija BiH.
- U 2014. godini u skladištu Centralne izborne komisije BiH su, pored redovnih aktivnosti, obavljane dodatne aktivnosti i to: priprema i organizovanje Općih izbora 2014. godine i prijevremenih izbora za načelnika u tri općine; prijem i kontrola kancelarijskog materijala; prijem i kontrola obrazaca za biračka mjesta; prijem i kontrola glasačkih listića koji su distribuirani iz štamparije u skladište; distribucija materijala za izborne komisije koja je obavljena u četiri ciklusa – dva dostavna i dva povratna ciklusa i uskladištenje kompletnog materijala u skladištu Centralne izborne komisije BiH iz kojeg je distribuiran izborni materijal u Glavni centar za brojanje gdje se vršilo brojanje neprebrojanih glasačkih listića.

2.3. Informatičko-tehnička podrška radu Centralne izborne komisije BiH

239. Imajući u vidu činjenicu da je Centralna izborna komisija BiH koncipirana kao institucija kojoj je neophodna i logistička podrška svih organizacionih cjelina, a posebno podrška iz informaciono-tehničke oblasti, Centralna izborna komisija BiH nastoji da stalnim nadograđivanjem informacionog sistema dobija efikasnija i kvalitetnija rješenja po pitanju formiranja što ažurnijeg Centralnog biračkog spiska, efikasnije pripreme i provođenja izbora, kao i brže, tačnije i sigurnije objave izbornih rezultata.
240. Ključne aktivnosti u ovoj oblasti su se odnosile na: održavanje Centralnog biračkog spiska/biračkih mjesta i analitika; realizaciju IV. faze Jedinostvenog izbornog informacionog sistema (JIISBiH) i testiranje JIISBiH praćenje rada i funkcionalnosti informatičke strukture institucije; podrška Općim izborima 2014. godine, održavanje internet portala Centralne izborne komisije BiH, grafičku pripremu dokumentacije, podršku radu mreže, te ostale poslove iz oblasti informatičko-tehničke podrške.

2.3.1. Održavanje Centralnog biračkog spiska (CBS)/Biračka mjesta (BM) i analitika

241. Centralni birački spisak se redovno ažurira jednom mjesečno kako bi se kreirali presjeci koji su potrebni za provođenje redovnih ili prijevremenih izbora. U 2014. godini, osim dvanaest (12) redovnih presjeka, napravljena su tri (3) presjeka za Opće izbore u BiH i tri (3) presjeka za prijevremene izbore za načelnike općina Banovići, Laktaši i Srebrenik.
242. U isto vrijeme se vrši ažuriranje nomenklature biračkih mjesta, uobičajeno jednom mjesečno, a prema potrebi istovremeno, kao i za Centralni birački spisak. Ažuriranje nomenklature biračkih mjesta je u formi koja je neophodna za održavanje izbora bilo kojeg tipa, kao i izvedena nomenklatura biračkih mjesta koja nastaje kada se postavi uslov da broj birača ne smije prelaziti 1.000 birača po biračkom mjestu.
243. Centralni birački spisak je i osnova za određene kontrole zajedno sa ostalim podacima koji se vode u Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Tokom 2014. godine vršene su kontrole i provjere ispunjavanja uslova kandidata i članova političkih stranaka (npr. osvojeni mandati ili kandidati na izborima 2010. ili 2012.) provjera kandidata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH, zatim kandidata za članove općinskih/gradskih izbornih komisija, članove biračkih odbora, posmatrača i druga lica koja imaju direktne ili indirektno odnose s izbornim procesom i izborima.
244. U 2014. godini urađeno je više analiza i izvještaja iz baze podataka kako slijedi:
- Izvještaj o broju ukupno upisanih birača u Centralni birački spisak do 24. godine starosti,
 - Starosna struktura poslanika u državnom i entitetskim parlamentima,
 - Broj mandata po skupštinama kantona 2010. godine,
 - Broj birača po biračkim mjestima,
 - Izvještaj iz evidencije osoba koje su glasale putem pošte za Opće izbore 2010. godine za općinu Goražde,
 - Statistički izvještaj za izbore 2014, 2012, 2010, 2008, 2006, 2004, 2002. godinu koji uključuje podatke o ukupnom broju birača, ukupan broj birača na dan presjeka biračkog spiska, redovni birači, glasanje u odsustvu, glasanje putem pošte, lično u općini iz 1991. godine,
 - Izvještaj popisa biračkih mjesta s pripadajućim brojem registrovanih birača sa Općih izbora 2010. godine u Mostaru,
 - Lista izabranih zvaničnika za Savez općina i gradova RS,
 - Tabela prikaz ukupnog broja registrovanih birača po općinama i izlaznost po općinama za sve izbore,
 - Ukupan broj kandidata za Opće izbore 2014. godine po spolnoj pripadnosti,
 - Pregled broja ovjerenih kandidata po izbornim jedinicama i pregled političkih subjekata koji imaju ovjerene liste po izbornim jedinicama,
 - Izlaznost mladih na Općim izborima 2010. godine:
 - Izlaznost mladih po kantonima, za izbor delegata u kantonalne skupštine,
 - Izlaznost mladih za izbornu jedinicu 12 za Parlament FBiH,
 - Izlaznost mladih za izbornu jedinicu 6 za NSRS,
 - Izlaznost mladih po entitetima, za izbor članova Predsjedništva BiH,
 - Izlaznost mladih za izbornu jedinicu 8 za Parlamentarnu skupštinu BiH,

- Izlaznost mladih u RS, za izbor predsjednika i potpredsjednika RS,
- Nacionalne strukture odbornika u skupštinama gradova i skupštinama općina u Republici Srpskoj.

2.3.2. Realizacija IV. faze JIISBiH

245. Realizacija IV. faze JIISBiH se odnosi na postizborni proces, implementaciju izbornih rezultata, vođenje, ažuriranje mandata, imovinskih kartona, provođenje i implementaciju izbora za gradska vijeća kao i Domove naroda. Ovaj dio JIIS-a nikada nije bio u potpunosti implementiran. U fazi „QUICK FIX“ QSS je razvio modul za implementaciju neposrednih izbora i to samo za opće izbore kao i modul za biračke odbore. Budući da ovaj modul nikada nije bio integrisan u JIIS, i da je ovaj softver razvijen na QSS-vom nestandardnom, framaworku koji ne omogućava bilo kakvu nadogradnju ili ispravku postojećeg stanja, Centralna izborna komisija BiH je vlastitim kapacitetima iznova razvila sljedeće softverske module za fazu IV. JIIS-a:

- Implementacija izbornih rezultata sa neposrednih izbora (općih i lokalnih),
- Vođenje zamjenskih mandata sa neposrednih izbora s izvještajima,
- Pregled kandidatskih listi po nivoima i političkim subjektima s izvještajima,
- Pregled kompenzacijskih listi s izvještajima,
- Vođenje imovinskih kartona za sve kandidate sa neposrednih izbora s izvještajima,
- Pregled imovinskih kartona po početku i isteku mandata s izvještajima,
- Pregled imovinskih kartona u specificiranom vremenskom okviru s izvještajima,
- Administratorski modul za punjenje izvornih tabela nakon završenih izbora.

Razvijeni moduli su u potpunosti sastavni i integralni dio JIISBiH.

246. Nadalje, pripremljena je i projektna dokumentacija Jedinog izbornog informacionog sistema koja treba sublimirati trenutno stanje JIISBiH ali i determinirati potrebna unapređenja i dokumentirati cijeli proces po kojem funkcioniše JIISBiH. Za ovu svrhu je urađen Projektni zadatak koji je definisao sve elemente izrade Glavnog projekta JIIS-a. On sadrži četiri osnovne cjeline a to su:

- Snimanje trenutnog stanja JIIS-a,
- Analiza procesa i prijedlozi za unapređenje JIIS-a,
- Implementacija systemske nadgradnje JIIS-a,
- Izrada funkcionalnih i tehničkih specifikacija za nove module i unapređenja JIIS-a.

247. Na osnovu ovog projektnog zadatka pripremljen je tenderski dokument, a realizacija tendera i njegovog sadržaja očekuje se u 2015. godini, kao nastavak aktivnosti IV. faze JIIS-a. U draft verziji je tehnička specifikacija za nabavku Document management system (DMS) sistema koji je planiran također u IV. fazi razvoja JIIS-a. DMS treba da organizuje kretanje dokumenata, kao rezultat poslovnih procesa u radu CIKBiH, elektronskim putem tako što transformiše sve dokumente u elektronsku formu i po zadanoj shemi toka pojedinog poslovnog procesa dostavlja dokumente u okviru predmeta zaposlenima u Centralnoj izbornoj komisiji BiH. DMS omogućava arhiviranje i lako pretraživanje

dokumenata koristeći MS Outlook klijent uredsku aplikaciju kao i ostale aplikacije iz MS paketa. Time je korištenje DMS sistema pojednostavljeno i ne iziskuje velike napore u savladavanju upotrebe ovog informatičkog alata.

2.3.3. Praćenje rada i funkcionisanje informatičke strukture CIKBiH

248. U sklopu redovnih aktivnosti praćenje rada i funkcionisanje informatičke strukture tokom 2014. godine vršeni su:
- provjere tehničke ispravnosti serverske strukture, backup strukture, mrežne strukture i VoIP sistema, prinudnog napajanja, uredske računarske opreme i ostale IT opreme,
 - upgrade operativnih sistema,
 - nadzor sistema virtualizacije, nadzor nad web, mail, av i drugim servisima,
 - administracija baza podataka i instalacija aplikacija,
 - redovno backupiranje podataka,
 - praćenje redovnog servisiranja uređaja i licenciranja softvera,
 - tehnička podrška uposlenicima, općinskim/gradskim izbornim komisijama i tenderskim procedurama.
249. S ciljem smanjenja troškova i unificiranja održavanja u 2014. godini je pripremljena nova Microsoft platforma za antivirusno rješenje, a implementacija je planirana za 2015. godinu.

2.3.4. Informatičko-tehnička podrška Općim izborima 2014. godine

250. Najvažnije aktivnosti u smislu informatičko-tehničke podrške pripremi i provođenju Općih izbora 2014. godine, osim već spomenute aktivnosti oko pripreme presjeka Centralnog biračkog spiska, predstavlja tehnička priprema JIIS-a u svim segmentima uključujući:
- tehničku pripremu baze i izborne aplikacije, kreiranje pristupnih linkova,
 - inicijalizacija baze,
 - administracija JIIS-a i korisnika,
 - podrška kreiranju štampanog materijala,
 - kreiranje pristupa za općinske/gradske izborne komisije i Glavni centar za brojanje,
 - puna podrška kontroli procesa i glavnom kontroloru,
 - generisanje izvještaja na dan izbora,
 - generisanje preliminarne rezultata i web objava,
 - generisanje kontrolnih podataka,
 - generisanje utvrđenih rezultata i web objava,
 - generisanje izvještaja za objavu,
 - analiza, statistika i kontrola.
251. Na dan izbora 12. 10. 2014. pa sve do objave utvrđenih rezultata 10. 11. 2014. godine konstantno su kontrolisani podaci koji su uneseni u sistem, otklanjale se eventualne nepravilnosti, davali izvještaji o svim relevantnim podacima i sugerisala moguća rješenja.

Podrška u obavljanju ovih zadataka su bili tri vanjska saradnika, zaposlenika Agencije za statistiku BiH, koji su svojom stručnošću pomogli u ovom iznimno važnom poslu.

252. Svi rezultati i izvještaji, uključujući i službene i konačne rezultate, objavljeni su na web portalu Centralne izborne komisije BiH čime je osigurana transparentnost rada i procesa izbora.
253. Centralna izborna komisija BiH je tokom izbornog procesa 2014. godine pripremila sistem SMS provjere biračkog prava kao i web aplikaciju na portalu www.izbori.ba za iste namjene.
254. Početkom 2014. godine, a u skladu sa savremenim trendovima uvođenja naprednih tehničkih rješenja, Centralna izborna komisija BiH je provela postupak javne nabavke za Softver-modul za utvrđivanje redoslijeda političkih subjekata na glasačkom listiću i prvi javni elektronski proces žrijebanja je uspješno obavljen.
255. Centralna izborna komisija BiH je u periodu od 2. do 6. oktobra 2014. godine organizovala i provela probne (testne) izbore. Probni izbori prvenstveno su imali za cilj testiranje aplikacije JIISBiH „unos izbornih rezultata“. Svrha testiranja aplikacije je bila provjera uvezanosti postojećih informatičkih komunikacijskih veza općinskih/gradskih izbornih komisija i Centralne izborne komisije BiH, te funkcionalnosti aplikacije „Unos izbornih rezultata“. Tokom testiranja izborne komisije osnovnih izbornih jedinica izvršile su unos podataka putem aplikacije, prilikom čega su evidentirani problemi koje je bilo neophodno otkloniti do održavanja Općih izbora 2014. godine.

2.3.5. Održavanje internet portala Centralne izborne komisije BiH

256. U sklopu aktivnosti koje se odnose na održavanje internet portala Centralne izborne komisije BiH u toku 2014. godine ukupno je objavljeno/postavljeno: 799 dokumenata (odluke, uputstva, pravilnici i dr.); 91 sjednica (sjednice CIKBiH); 359 tekstualnih sadržaja (saopćenja i ostale obavijesti).

Slika 2. Internet portal Centralne izborne komisije BiH

257. Na linku <http://www.izbori.ba/Default.aspx?CategoryID=200&Lang=3&Mod=0> se mogla izvršiti provjera podataka Centralnog biračkog spiska za birače koji provjeravaju svoj status preko web stranice CIKBiH.

Da li ste registrovani?

Prezime : *

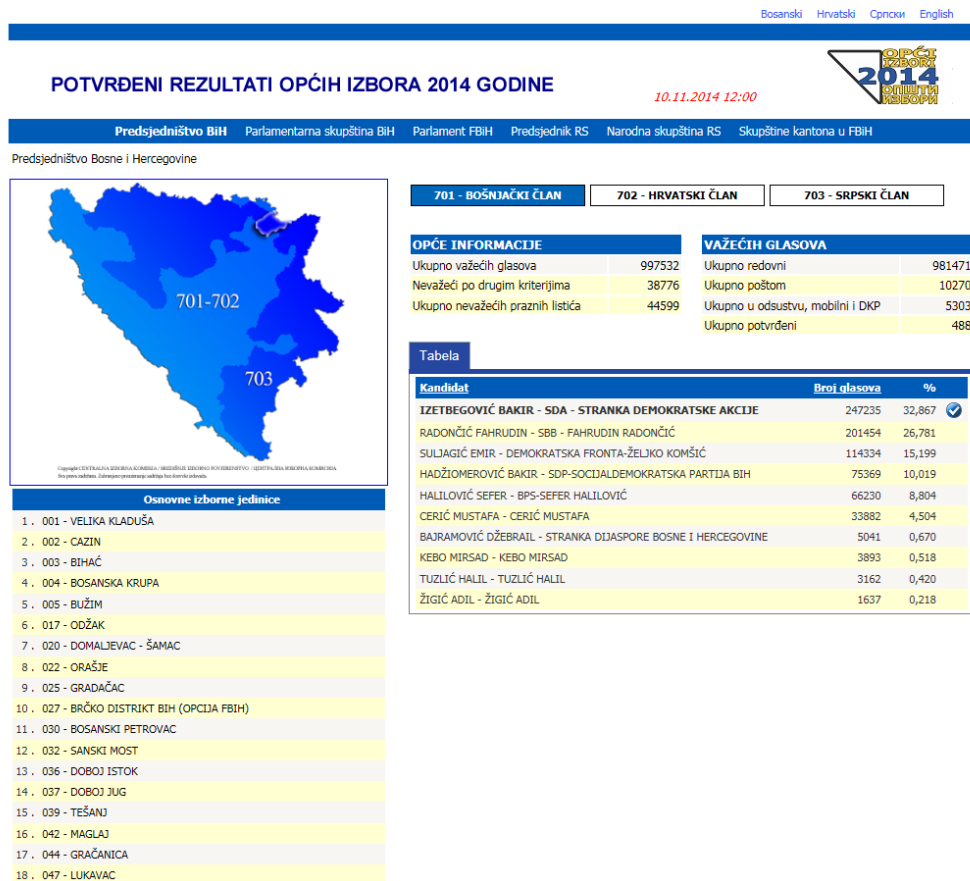
Ime : *

JMBG : *

Za pretragu morate unijeti tačne podatke u sva tri polja. Ukoliko neko polje ostane prazno neće biti rezultata pretrage, te ćete biti vraćeni na ovaj obrazac.
Molimo Vas da lične podatke unesete na Latinici.

Slika 3. Izgled maske za provjeru podataka Centralnog biračkog spiska

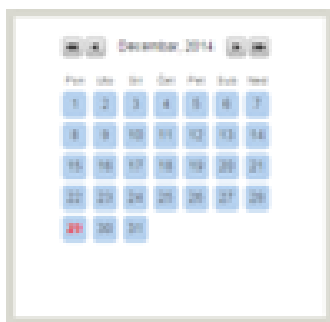
258. Nadalje, svaki birač s pravom glasa mogao je slanjem svog jedinstvenog matičnog broja na broj telefona 091 12 12 12 provjeriti lokaciju svog biračkog mjesta.
259. Na web portalu se izvršila objava svih rezultata provedenih prijevremenih i Općih izbora u BiH. U tu svrhu za svaki prikaz pripremljen je web modul prikaza rezultata u realnom vremenu, a zatim i html statički prikazi istih rezultata u svrhu arhiviranja prikaza.

Slika 4. Prikaz rezultata Općih izbora 2014. godine

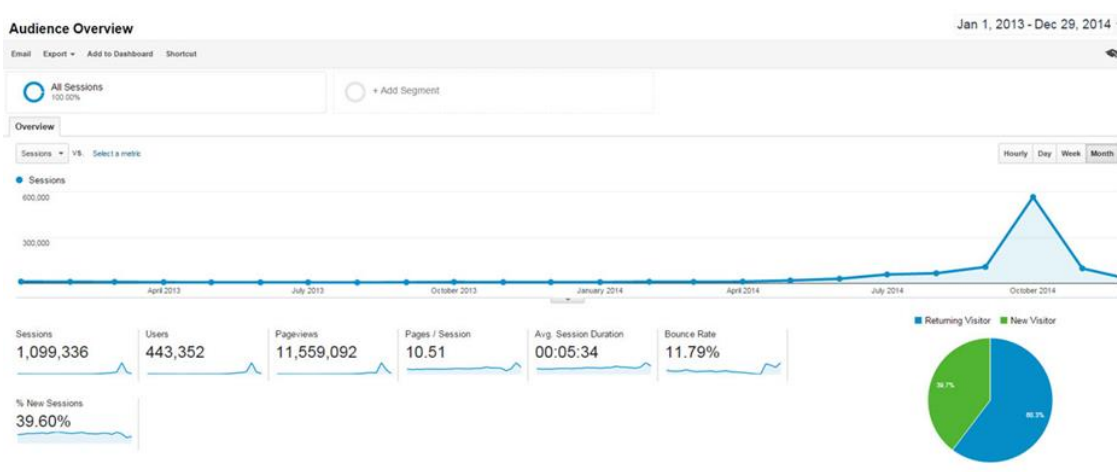
260. Internet portal Centralne izborne komisije BiH je opremljen i novim modulom za prikaz trenutnog datuma. Modul je kreiran da omogućava rad i prikaz na sve tri jezične varijante

i prikazuje trenutni datum. Korisnik ima mogućnost odabira mjeseca ili godine. Modul koristi .JS skripte i CSS stilove kao i .net skripte.

Slika 5. Modul za prikaz trenutnog datuma

261. Na internet stranici Centralne izborne komisije BiH u 2014. godini je zabilježeno: 1.099.336 otvorenih sesija; 443.352 korisnika portala, 11.559.092 pregleda po stranici i 657.688 upita za provjeru Centralnog biračkog spiska. Većina pregleda pripada periodu trajanja Općih izbora u BiH 2014.

Slika 6. Prikaz broja posjeta internet portalu Centralne izborne komisije BiH (www.izbori.ba)

2.3.6. Grafička priprema dokumentacije

262. Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godini provodila i aktivnosti grafičke izrade i pripreme dokumenata, brošura, priručnika, plakata, postera, loga Općih izbora 2014. godine, glasačkih listića, reklama, obrazaca, certifikata, akreditacija i drugih akata koji su se uglavnom odnosili na poslove na organizaciji i pripremi materijala za Opće izbore 2014. godine i provedbu prijevremenih izbora u 2014. godini.
263. Za potrebe priprema Općih izbora 2014. godine izrađen je logo IZBORI 2014.

Slika 7. Logo Općih izbora 2014. godine

264. Pripremljen je grafički dizajn reklame SMS, reklame za provjeru jedinstvenog matičnog broja putem SMS i utvrđivanja da li je birač registrovan.
265. Za potrebe provođenja Općih izbora 2014. godine Centralna izborna komisija BiH je uradila grafičku pripremu:
- grafički dizajn reklame i cjelokupnu pripremu za „UPIS BIRAČA U CENTRALNI BIRAČKI SPISAK – BIRAČKO PRAVO“ i reklame „KAKO GLASATI“ koje su objavljene u dnevnim novinama,
 - pripremu, izradu i grafičko oblikovanje postera BIRAČKO PRAVO,
 - pripremu vodenog žiga i glasačkih listića,
 - pripremu i grafičko oblikovanje uputstava za glasanje, obrazaca za brojno stanje te oblikovanje cjelokupnog štampanog materijala koji se nalazi na biračkim mjestima.

Slika 8. Reklama – Upis birača u Centralni birački spisak – Biračko pravo“

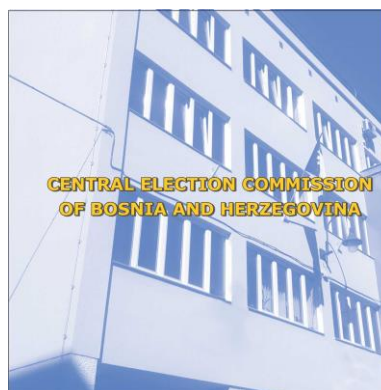

Slika 9. Reklama „Kako glasati“

266. Za potrebe održavanja prijevremenih izbora za načelnike općina Banovići, Laktaši i Srebrenik pripremljeni su identični grafički elementi kao i za Opće izbore 2014. godine.
267. Izvršeno je grafičko oblikovanje Priručnika za rad biračkih odbora u BiH kao i Brošure o Centralnoj izbornoj komisiji BiH (na engleskom jeziku) koja je distribuirana međunarodnim posmatračima izbornog procesa.

Slika 10. Priručnik za rad biračkih odbora u BiH – Opći izbori 2014.

Slika 11. Brošura – Central Election Commission of Bosnia and Herzegovina

268. Za kandidate koji su osvojili mandate na Općim izborima 2014. godine urađen je grafički dizajn certifikata.

3. Zaključna razmatranja

269. U 2014. godini Centralna izborna komisija BiH se fokusirala primarno na pripremu i provođenje Općih izbora, kao i pravovremeno donošenje normativnih i provedbenih akata čijim unapređenjima se nastojao pojednostaviti izborni proces, povećati povjerenje i transparentnost cjelokupnog izbornog procesa.
270. Centralna izborna komisija BiH je 15. 5. 2014. godine objavila da će Opći izbori u BiH biti održani 12. 10. 2014. godine i usvojila kalendar izbornih aktivnosti.
271. Ukupan broj birača na Izvodu iz Centralnog biračkog spiska na dan Općih izbora 2014. godine je bio 3.282.581, od čega u Federaciji BiH 2.039.316 birača, a u Republici Srpskoj 1.243.265 birača.
272. U Brčko distriktu BiH je, u saradnji s lokalnim organima vlasti, provedena snažna informativna kampanja kako bi se birači motivirali da izaberu entitetsko državljanstvo čime bi im bilo omogućeno da učestvuju na Općim izborima 2014. godine. Na dan izbora 12. 10. 2014. godine u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za Brčko distrikt BiH bilo je upisano ukupno 85.367 birača, od čega je biračku opciju FBiH imalo 25.490 birača, a 20.999 birača je imalo opciju RS, dok za 38.878 građana Brčko distrikta BiH (ili 45,54%) nije bila određena biračka opcija i oni nisu mogu ostvariti svoje biračko pravo na prošlim izborima.
273. Na Općim izborima 2014. godine učestvovalo je: 65 političkih stranaka, 24 koalicije i 24 nezavisna kandidata. Ukupno su ovjerene 732 kandidatske liste sa 7.748 kandidata od čega 3.276 žena (ili 42,28%) i 4.472 muškarca (ili 57,72%).

274. Birači na Općim izborima 2014. godine su glasali na 5.400 biračkih mjesta: 5.254 redovnih, 132 za glasanje u odsustvu, 5 za glasanje lično, 5 u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inostranstvu i na biračkim mjestima za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićem.
275. Na Općim izborima 2014. godine glasalo je ukupno 1.788.083 birača ili 54,47% što je za 2% niža izlaznost nego na Općim izborima 2010. godine.
276. Izborni proces je posmatrao rekordan broj posmatrača: 5.766 akreditiranih od strane Centralne izborne komisije BiH i 64.160 posmatrača akreditiranih od strane općinskih/gradskih izbornih komisija.
277. U oblasti sigurnosti izbornog procesa Centralna izborna komisija BiH je pravovremeno obavijestila sva relevantna ministarstva unutrašnjih poslova i sigurnosne agencije da je raspisala Opće izbore 2014. godine nakon čega je Ministarstvo sigurnosti BiH formiralo Odbor za sigurnost Općih izbora i Operativni štab na čelu s Direkcijom za koordinaciju policijskih tijela koji je koordinirao aktivnosti na terenu, a u čijem radu su, pored predstavnika Centralne izborne komisije BiH, učestvovali i predstavnici svih sigurnosnih agencija u BiH. Opća je ocjena da je su Opći izbori 2014. godine protekli u dobroj atmosferi bez većih incidenata i cjelokupan posao je obavljen u skladu s najvišim sigurnosnim standardima.
278. U toku priprema za Opće izbore 2014. godine Centralna izborna komisija BiH susretala se i s problemima kao što su: neažuriranje podataka o osobama koje imaju status raseljenih čime je otežana identifikacija ovih osoba u Centralnom biračkom spisku kako bi one mogle ostvariti svoja prava utvrđena članom 20.8 Izbornog zakona BiH, zatim nemogućnost registracije određenog broja birača koji su trebali glasati izvan zemlje zbog nedostatka dokumentacije i prijavama o zloupotrebama ličnih dokumenata za glasanje putem pošte.
279. U periodu izbornih aktivnosti učesnici izbornog procesa podnosili su prigovore i žalbe koji se odnose na: odluke Centralne izborne komisije BiH kojima je prijava političkog subjekta za učešće na Općim izborima 2010. godine bila odbijena ili odbačena; ovjeru kandidata na kandidatskim listama; odbijanje upisa u Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH; odluke Centralne izborne komisije BiH u vezi s upisom u Centralni birački spisak za glasanje za Brčko distrikt BiH; postupak imenovanja članova biračkih odbora za Opće izbore 2014. godine; povredu člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH kojim je zabranjeno vođenje plaćene izborne kampanje putem elektronskih i štampanih medija; kršenje izborne šutnje, povrede biračkog prava na biračkim mjestima, ponovno brojanje glasačkih listića, poništenje izbora.
280. U svim fazama izbornog procesa izjavljeno je 67 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH, od kojih je Sud BiH 66 žalbi odbio ili odbacio, dok je jednu djelimično preinačio, u dijelu koji se odnosi na kaznu uklanjanje kandidata sa kandidatske liste, čime je 99% odluka Centralne izborne komisije BiH potvrđeno. Na konačne i pravosnažne odluke Centralne izborne komisije BiH kojim je odlučivano u izbornom periodu za provođenje Općih izbora u BiH do 20. januara 2015. godine podnesene su tri apelacije Ustavnom sudu BiH.

281. U 2014. godini Centralna izborna komisija BiH je, u okviru aktivnosti izgradnje informacione infrastrukture, nastavila daljnju implementaciju JIIS-a, a za Opće izbore 2014. godine prvi put izvršeno je javno – elektronsko žrijebanje za redoslijed političkih subjekata na glasačkom listiću. Također, svim OIK/GIK je osiguran pristup programu za evidentiranje prigovora i žalbi zahvaljujući čemu je Centralna izborna komisija BiH imala uvid u broj i status podnesenih prigovora i žalbi na lokalnom nivou.
282. U izvještajnom periodu Centralna izborna komisija BiH je provela i posredne izbore za delegate u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske i Federacije BiH, Dom naroda Parlamenta Federacije BiH i Vijeće naroda RS.
283. Troškovi Općih izbora 2014. godine iznose 7.620.897,95 KM od čega je 7.592.318,68 KM iz budžeta i 28.579,27 KM iz donacije Vijeća Evrope koja je iskorištena za izradu i štampanje Priručnika za rad biračkih odbora i održavanje edukativnih seminara za predstavnike političkih stranaka, potencijalnih predsjednika biračkih odbora pod nazivom „Povrede izbornog procesa – prekršajna i krivična odgovornost i praksa“, te članova izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica.
284. Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godini provela prijevremene izbore za načelnike općina: Banovići, Laktaši i Srebrenik i izvršila pripreme za održavanje prijevremenih izbora za načelnika Općine Domaljevac-Šamac, Istočni Drvar i održavanju prvih izbora za odbornike u Skupštini općine Stanari i načelnika Općine Stanari. Također, u izvještajnom periodu su provedeni izbori za organe lokalne uprave i samouprave na području 6 općina/gradova.

II. DIO

**PROVODENJE
ZAKONA O
FINANSIRANJU
POLITIČKIH
STRANAKA**

DVJESTAJI

Stranka

1. Godišnji izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka

1.1. Uvod

285. Centralna izborna komisija BiH, u skladu s odredbama člana 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH”, broj 95/12), nadležna je za provođenje odredbi Zakona o finansiranju političkih stranaka. U svrhu pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja koje podnesu političke stranke, Centralna izborna komisija BiH je uspostavila Službu za reviziju finansiranja političkih stranaka.
286. Članom 17. Zakona o finansiranju političkih stranaka je propisano da je Centralna izborna komisija BiH dužna da svake godine podnese izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja Parlamentarnoj Skupštini BiH. U skladu s odredbama ovog člana, pripremljen je izvještaj o primjeni Zakona o finansiranju političkih stranaka u kome je sadržano pregledano stanje finansijskog poslovanja političkih stranaka u 2013. godini.

1.2. Pravni okvir

287. Finansiranje političkih stranaka u Bosni i Hercegovini je uređeno:
1. Zakonom o finansiranju političkih stranaka
 2. Poglavljem 15. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine
 3. Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka⁴⁴
 4. Pravilnikom o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih subjekata⁴⁵.
288. Kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka uređena je: Pravilnikom o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka⁴⁶. Na osnovu člana 14. stav (1) tada važećeg Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH je donijela Odluku o uspostavljanju Službe za reviziju finansijskog poslovanja, broj: 01-07-653/05 od 10. 3. 2005. godine. Novim Zakonom⁴⁷ je promijenjen naziv Službe za reviziju finansijskog poslovanja u Službu za reviziju finansiranja političkih stranaka.

⁴⁴Službeni glasnik BiH, broj 96/13. Dana, 18. 12. 2013. godine, stupanjem na snagu Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH”, broj 96/13), stavljen je van snage Pravilnik o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH”, broj 61/06)

⁴⁵ Službeni glasnik BiH, broj 96/13

⁴⁶ Službeni glasnik BiH, br. 103/08

⁴⁷ Službeni glasnik BiH, br. 95/12

1.3. Aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u izvještajnom periodu

289. U okviru provođenja Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godini poduzela niz aktivnosti i realizirala ključne zadatke kojima je provjeravana zakonitost finansiranja političkih stranaka, postignuta transparentnost finansiranja i realizirala je ključne radnje koje reguliraju legalitet finansiranja političkih stranaka. Te aktivnosti se odnose na:

1.3.1. Prijem finansijskih izvještaja političkih stranaka

290. Političke stranke su, prema odredbama člana 12. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, dužne voditi evidenciju o svojim prihodima i rashodima i Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnositi finansijski izvještaj za svaku poslovnu godinu. Finansijski izvještaj, u skladu s članom 12. stav (3) ovog zakona, političke stranke podnose do 31.3. naredne godine, u formi koju je odobrila Centralna izborna komisija BiH. Političke stranke, u skladu s članom 12. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka, podnose i poseban finansijski izvještaj za period izborne propagande na način utvrđen Izbornim zakonom BiH. Političke stranke i nezavisni kandidat, koji učestvuju na izborima za organe vlasti Bosne i Hercegovine na svim nivoima, dužni su, u skladu s odredbama člana 15.1 Izbornog zakona BiH u vrijeme podnošenja prijave za ovjeru za učešće na izborima, Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijeti finansijski izvještaj za period koji počinje tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru.

291. Osim toga, u roku 30 dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u „Službenom glasniku BiH“, podnosi se i finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora. Centralna izborna komisija BiH je u potpunosti ovlaštena da provodi i izvršava odredbe člana 12. Zakona o finansiranju političkih stranaka na način kako je to predviđeno Izbornim zakonom BiH.

292. U skladu sa svojim nadležnostima, Centralna izborna komisija BiH je:

- izvršila prijem godišnjih finansijskih izvještaja za 2013. godinu koje je, u skladu s članom 12. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka, podnijelo 105 političkih stranaka. Od ukupno 121 političke stranke, koliko ih je na evidenciji Centralne izborne komisije BiH bilo do kraja 2013. godine, godišnji finansijski izvještaj za 2013. godinu u skladu s odredbom člana 12. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka nije podnijelo 16 političkih stranka.
- Političkim strankama koje nisu podnijele finansijski izvještaj, Centralna izborna komisija BiH je uputila urgenciju za dostavljanje istih, čime im je u skladu s odredbom iz člana 14. stav (3) ovog zakona data prilika da prije izricanja kazne ili preduzimanja administrativne mjere, dobrovoljno postupe i dostave finansijske izvještaje.

293. Političke stranke u 2013. godini su se finansirale iz sljedećih izvora: članarina u procentu od 7,2%, priloga fizičkih lica u procentu 7,0%, priloga pravnih lica u procentu 0,9%,

prihoda od imovine političkih stranaka u procentu 3,5%, prihoda od poklona i usluga što ih stranka nije imala obavezu platiti u procentu 1,0%, prihoda iz budžeta u procentu 79,9% i ostalih prihoda u procentu 0,5% od ukupno ostvarenih prihoda, kao što je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 1. Pregled izvora finansiranja političkih stranaka u 2013. godini (prema podacima koje su stranke iskazale u godišnjim finansijskim izvještajima)

Red.br.	Kod polit. stranke	Naziv političke stranke	Članarina	Prilozi fizičkih lica (obr. 3-a)	Prilozi pravnih lica (obr. 3-b)	Prihodi od imovine u vlasništvu stranke (obr. 3-c)	Dobit od prav. lica u vlasn. stranke (3-d)	Prihodi od poklona što ih stranka nije imala obavezu platiti (obr. 3-e)	Prihodi iz budžeta (obr.3-f)	Prihodi od izd. djelatnosti, prodaje prop. materijala i org. stranačkih manifestacija (3-g)	Ostali prihodi	UKUPAN PRIHOD POLITIČKE STRANKE	KREDITNO ZADUŽENJE	Struktura prihoda									
														članarina	Prilozi fizičk. lica	Prilozi prav. lica	Prihod od imov.	Dobit od prav. lica	Prihod od poklona	prihod iz budžeta	Prihodi od izd. djelatnosti, prodaje prop. materijala i org.	Ostali prihodi	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	008	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BIH	417.926,72	55.875,00	28.400,00	646.822,4	0,00	0,00	2.821.976,12	0,00	27.790,57	3.998.790,8	45.717,5	10,5%	1,4%	0,7%	16,2%	0,0%	0,0%	70,6%	0,0%	0,7%	100%
2	090	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	73.675,48	783.968,13	36.870,00	29.097,25	0,00	7.326,33	2.786.967,46	0,00	0,00	3.717.904,7	0,0	2,0%	21%	1,0%	0,8%	0,0%	0,2%	75,0%	0,0%	0,0%	100%
3	515	SNSD- MILORAD DODIK	335.151,27	59.442,01	16.400,00	88,62	0,00	19.480,35	1.571.778,01	0,00	0,00	2.002.340,3	0,0	16,7%	3,0%	0,8%	0,0%	0,0%	1,0%	78,5%	0,0%	0,0%	100%
4	027	HDZ BIH	58.082,99	141.849,29	9.100,00	4.842,36	0,00	7.950,00	1.400.827,81	0,00	1.374,78	1.624.027,2	6400,0	3,6%	8,7%	0,6%	0,3%	0,0%	0,5%	86,3%	0,0%	0,1%	100%
5	018	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	294.070,22	131.563,32	14.952,69	17.340,00	0,00	5.643,26	927.532,57	0,00	1.320,08	1.392.422,1	0,0	21,1%	9,4%	1,1%	1,2%	0,0%	0,4%	66,6%	0,0%	0,1%	100%
6	1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST	23.097,15	1.792,91	0,00	0,00	0,00	0,00	1.348.498,58	0,00	1.581,30	1.374.969,9	0,0	1,7%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	98,1%	0,0%	0,1%	100%
7	004	STRANKA ZA BIH	22.298,55	17.196,76	100,00	184,24	0,00	850,00	853.129,54	0,00	0,00	893.759,1	5.002,6	2,5%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	95,5%	0,0%	0,0%	100%
8	502	NARODNA STRANKA RADOM ZA BOLJITAK	4.895,00	34.601,20	0,00	10.889,11	0,00	0,00	625.422,93	0,00	0,00	675.808,2	0,0	0,7%	5,1%	0,0%	1,6%	0,0%	0,0%	92,5%	0,0%	0,0%	100%
9	769	HDZ 1990	2.658,00	20.105,45	0,00	76,27	0,00	29.352,00	466.413,23	0,00	32.013,61	550.618,6	0,0	0,5%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	5,3%	84,7%	0,0%	5,8%	100%
10	440	PARTIJA DEMOKRATSKO G-PROGRESA	2.620,00	12.323,00	5.011,00	3,25	0,00	16.728,55	473.925,25	0,00	6.581,60	517.192,7	0,0	0,5%	2,4%	1,0%	0,0%	0,0%	3,2%	91,6%	0,0%	1,3%	100%
11	461	DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	38.027,10	2.450,00	400,00	0,09	0,00	900,00	417.002,88	0,00	0,00	458.780,1	0,0	8,3%	0,5%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	90,9%	0,0%	0,0%	100%
12	074	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	12.910,41	67.387,20	11.440,00	1,06	0,00	43.305,65	244.903,89	0,00	0,00	379.948,2	0,0	3,4%	18%	3,0%	0,0%	0,0%	11%	64,5%	0,0%	0,0%	100%
13	877	NAŠA STRANKA	1.604,00	820,00	3.200,00	0,00	0,00	0,00	308.897,27	0,00	2,13	314.523,4	0,0	0,5%	0,3%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	98,2%	0,0%	0,0%	100%

14	001	BOSANSKOHERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA	8.965,21	2.030,00	3.000,00	0,00	0,00	150,00	222.773,46	0,00	18,67	236.937,3	00	3,8%	0,9%	1,3%	0,0%	0,0%	0,1%	94,0%	0,0%	0,0%	100%
15	730	SOCIJALDEMOKRATSKA UNIJA BIH	0,00	606,00	0,00	0,00	0,00	0,00	216.027,44	0,00	0,00	216.633,4	00	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	99,7%	0,0%	0,0%	100%
16	882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	0,00	23.853,57	0,00	0,00	0,00	0,00	186.013,90	0,00	9,08	209.876,6	00	0,0%	11%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	88,8%	0,0%	0,0%	100%
17	1181	DEMOKRATSKA PARTIJA	0,00	900,00	0,00	0,00	0,00	3.000,00	196.061,88	0,00	0,00	199.961,9	00	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	98,0%	0,0%	0,0%	100%
18	0	DEMOKRATSKA FRONTA	76.053,00	40.980,00	39.288,00	0,00	0,00	42.980,00	0,00	0,00	0,00	199.301,0	00	38,2%	21%	20%	0,0%	0,0%	22%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
19	028	DEMOKRATSKA NARODNA ZAJEDNICA BIH	0,00	6.053,00	0,00	3,36	0,00	0,00	175.019,71	0,00	0,00	181.076,1	00	0,0%	3,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	96,7%	0,0%	0,0%	100%
20	561	NARODNA DEMOKRATSKA STRANKA	3.570,00	70,00	0,00	2,00	0,00	16.440,00	155.483,00	0,00	0,00	175.565,0	00	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	9,4%	88,8%	0,0%	0,0%	100%
21	734	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH	0,00	8.817,66	0,00	5,64	0,00	0,00	158.065,77	0,00	0,00	166.889,1	00	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	94,7%	0,0%	0,0%	100%
22	036	BOS - BOSANSKA STRANKA Mirnes Ajmović	0,00	0,00	0,00	1.000,67	0,00	0,00	160.182,79	0,00	0,00	161.183,5	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	99,4%	0,0%	0,0%	100%
23	016	SRPSKA RADIKALNA STRANKA RS	0,00	220,59	1.152,00	0,00	0,00	0,00	115.076,28	0,00	31.644,53	148.093,4	30.026,7	0,0%	0,1%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	77,7%	0,0%	21%	100%
24	513	STRANKA PENZIONERA - UMIROVLJENIKA BIH	87.985,80	0,00	0,00	189,20	0,00	2.236,00	57.099,77	0,00	0,00	147.510,8	00	59,6%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	1,5%	38,7%	0,0%	0,0%	100%
25	366	HSS-NHI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86.716,38	0,00	0,00	86.716,4	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
26	455	LIBERALNO DEMOKRATSKA STRANKA	48,00	200,00	200,00	0,00	0,00	0,00	57.444,98	0,00	0,00	57.893,0	00	0,1%	0,3%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	99,2%	0,0%	0,0%	100%
27	279	PARTIJA UJEDINJENIH PENZIONERA	0,00	140,00	1.600,00	0,00	0,00	0,00	43.875,69	0,00	0,00	45.615,7	00	0,0%	0,3%	3,5%	0,0%	0,0%	0,0%	96,2%	0,0%	0,0%	100%
28	005	HRVATSKA KRŠĆANSKA DEMOKRATSKA UNIJA BIH	0,00	0,00	0,00	1,84	0,00	1.200,00	40.238,30	0,00	0,00	41.440,1	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,9%	97,1%	0,0%	0,0%	100%
29	1186	NOVA SOCIJALISTIČKA PARTIJA	0,00	1.000,00	7.350,00	0,00	0,00	2.400,00	24.606,73	0,00	0,00	35.356,7	00	0,0%	2,8%	21%	0,0%	0,0%	6,8%	69,8%	0,0%	0,0%	100%

30	732	SRPSKI RADIKALNA STRANKA DR Vujislav Šešelj	0,00	500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31.866,81	0,00	0,00	32.366,8	0,0	0,0%	1,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	98,5%	0,0%	0,0%	100%
31	1270	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA STJEPANA RADIĆA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25.720,00	0,00	0,00	25.720,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
32	1272	LISTA ZA BUGOJNO	0,00	84,52	0,00	0,00	0,00	0,00	19.600,00	0,00	0,00	19.684,5	0,0	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	99,6%	0,0%	0,0%	100%
33	1200	SRPSKA NAPREDNA STRANKA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18.455,46	0,00	1.149,26	19.604,7	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	94,1%	0,0%	5,9%	100%
34	521	HRVATSKA DEMOKRATSKA UNIJA BIH	0,00	0,00	0,00	1,78	0,00	0,00	19.045,50	0,00	0,00	19.047,3	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
35	1188	POSAVSKA STRANKA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,85	18.401,20	0,00	0,00	18.403,1	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
36	020	GRADANSKA DEMOKRATSKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	2.450,00	4.350,00	0,00	2.600,00	0,00	0,00	8.887,31	0,00		18.287,3	0,0	13,4%	24%	0,0%	14,2%	0,0%	0,0%	48,6%	0,0%	0,0%	100%
37	1290	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA	0,00	1.912,80	0,00	0,00	0,00	0,00	15.567,76	0,00	0,00	17.480,6	1,0	0,0%	11%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	89,1%	0,0%	0,0%	100%
38	1256	NAPREDNA DEMOKRATSKA STRANKA	0,00	75,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.770,30	0,00	0,00	14.845,3	0,0	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	99,5%	0,0%	0,0%	100%
39	1285	NEZAVISNA LISTA - ZA MOJ GRAD	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.438,63	0,00	0,00	14.438,6	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
40	1241	HRVATSKA STRANKA PRAVA HERCEG-BOSNE	0,00	170,15	0,00	0,00	0,00	6.150,00	6.845,46	0,00	0,00	13.165,6	0,0	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%	47%	52,0%	0,0%	0,0%	100%
41	1177	STRANKA ZA NAROD BOSNE I HERCEGOVINE	1.800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	11.019,96	0,00	0,12	12.820,1	0,0	14,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	86,0%	0,0%	0,0%	100%
42	1276	KOMUNISTIČKA PARTIJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12.157,00	0,00	0,00	12.157,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
43	1004	STRANKA PRAVDE I RAZVOJA BIH	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	9.492,48	0,00	0,00	9.492,6	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
44	1015	KLADUŠKA STRANKA PRIVREDNOG PROSPERITETA	0,00	0,00	0,00	1,43	0,00	0,00	7.070,76	0,00	0,00	7.072,2	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
45	003	STRANKA ZA SREDNJE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.510,00	0,00	0,00	6.510,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%

46	520	BOSANSKOHERCEGOVAČKA NARODNA STRANKA	240,00	2.000,00	3.000,00	0,00	0,00	0,00	800,00	0,00	400,42	6.440,4	0,00	3,7%	31,1%	46,6%	0,0%	0,0%	0,0%	12%	0,0%	62%	100%
47	1008	POKRET ZA NAŠ GRAD-PALE	12,00	480,00	0,00	0,00	0,00	600,00	3.598,46	0,00	1,01	4.691,5	0,00	0,3%	10,2%	0,0%	0,0%	0,0%	12,8%	77%	0,0%	0,0%	100%
48	1254	NOVI POKRET BOSNE I HERCEGOVINE	2.344,00	1.830,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.174,0	0,00	56,2%	44%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
49	1190	STRANKA DJASPORE BOSNE I HERCEGOVINE	0,00	3.765,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,97	3.771,0	0,00	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	100%
50	1264	SRPSKA NARODNA STRANKA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.303,84	0,00	0,00	3.303,8	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
51	761	NEZAVISNA DEMOKRATSKA STRANKA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.000,00	0,00	2.300,00	3.300,0	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	30,3%	0,0%	70%	100%
52	0	POLITIČKA ORGANIZACIJA E-STRANKA GRAĐANA TUZLA	1.560,00	1.560,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.120,0	0,00	50,0%	50%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
53	1250	STRANKA SOCIJALNE SIGURNOSTI SRPSKIH BORACA	1.920,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	628,00	0,00	0,00	2.548,0	0,00	75,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	24,6%	0,0%	0,0%	100%
54	1252	SNAGA EKONOMSKOG POKRETA U BIH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.543,00	0,00	0,00	2.543,0	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
55	1178	HRVATSKA STRANKA PRAVA DR. ANTE STARČEVIĆ BIH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.400,00	0,00	0,00	2.400,0	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
56	724	STRANKA ZA HERCEGOVINU - POKRET ZA TREBINJE	840,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300,00	1.120,00	0,00	0,00	2.260,0	0,00	37,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	13%	49,6%	0,0%	0,0%	100%
57	983	POKRET ZA PRNJAVOR	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.866,12	0,00	0,00	1.966,1	0,00	5,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	94,9%	0,0%	0,0%	100%
58	1257	HRVATSKA ČISTA STRANKA PRAVA BIH	0,00	40,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.800,00	0,00	0,00	1.840,0	0,00	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	97,8%	0,0%	0,0%	100%

59	1003	NEZAVISNA STRANKA DR MIHAJLO TOVIRAC	180,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.633,00	0,00	0,00	1.813,0	00	9,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	90,1%	0,0%	0,0%	100%
60	059	NOVI DEMOKRATSKI POKRET RUDO	0,00	1.193,00	0,00	0,00	0,00	0,00	519,70	0,00	0,00	1.712,7	00	0,0%	70%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	30,3%	0,0%	0,0%	100%
61	1017	NARODNA STRANKA (POKRET ZA BROS)	0,00	0,00	0,00	0,21	0,00	0,00	1.506,00	0,00	0,00	1.506,2	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
62	047	HRVATSKA NARODNA ZAJEDNICA	0,00	0,00	0,00	1,29	0,00	0,00	1.427,73	0,00	0,00	1.429,0	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	99,9%	0,0%	0,0%	100%
63	0	SAVEZ REDA I PRAVDE	0,00	1.383,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.383,5	00	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
64	0	PARTIJA EKONOMSKE I SOCIJALNE PRAVDE	0,00	1.241,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	1.241,0	00	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
65	1179	SAVEZ ZA DEMOKRATSKU SRPSKU	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.210,26	0,00	0,00	1.210,3	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
66	930	BOŠNJAČKA SELJAČKA STRANKA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.200,00	0,00	0,00	0,00	1.200,0	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
67	1001	NOVA GRAĐANSKA INKLJATIVA-KOZARAC	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.200,00	0,00	0,00	0,00	1.200,0	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
68	1007	SNAGA BOSNE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.093,95	0,00	0,00	1.094,0	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	100%
69	866	STRANKA UDRUŽENIH NEZAVISNIH DEMOKRATA BIH	0,00	1.025,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.025,0	00	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
70	518	HRVATSKI PRAVAŠKI BLOK BIH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,81	632,00	0,00	0,00	632,8	10	0,0%	0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	99,9%	0,0%	0,0%	100%
71	1262	PRIVREDNI NARODNI POKRET BIH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	627,73	0,00	0,00	627,7	20	0,0%	0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100%
72	073	SELJAČKA STRANKA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	600,00	0,00	0,00	0,00	600,0	00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
73	1273	HNZ 1908 KOTOR VAROŠ	0,00	594,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	594,2	10	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
74	0	STRANKA REGIJE LIVNO	120,00	0,00	0,12	0,00	0,00	350,00	0,00	0,00	0,00	470,1	00	25,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	74%	0,0%	0,0%	0,0%	100%

75	1291	REFORMSKA STRANKA	310,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	310,0	0,0	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
76	0	DEMOKRATSKA STRANKA FEDERALISTA	300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300,0	0,0	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
77	0	STRANKA NAPREDNA SRPSKA	0,00	250,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250,0	0,0	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
78	763	DEMOKRATI BIH	100,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	105,0	0,0	95,2%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
79	1217	STRANKA ZA OPĆINU OLOVO	0,00	20,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,0	0,0	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
80	762	BH SLOBODNI DEMOKRATI	0,00	0,00	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,1	0,0	0,0%	0,0%	100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%
81	017	HRVATSKA STRANKA PRAVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
82	026	STRANKA SPAS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
83	049	ZAVICAJNI SOCIJALDEMOKRATI - MILE MARCETA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
84	050	DEMOKRATSKA STRANKA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
85	353	BOSANSKO-HERCEGOVAČKA HRVATSKA ČISTA STRANKA PRAVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
86	370	KONGRESNA NARODNA STRANKA ZAŠTITE PRAVA BORACA I GRAĐANA - PRAVDE I MORALA BIH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
87	408	UJEDINJENA HSP BIH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
88	516	STRANKA DEVIZNIH ŠTEDISA RS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
89	574	RADNIČKO-KOMUNISTIČKA PARTIJA BIH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										
90	722	NOVA DEMOKRATIJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0										

294. Centralna izborna komisija BiH je prikupila podatke o sredstvima koja su iz budžeta isplaćena političkim subjektima u 2013. godini. Iz budžeta sa svih nivoa u Bosni i Hercegovini političkim subjektima su isplaćena sredstva u iznosu **17.286.869,47 KM**.

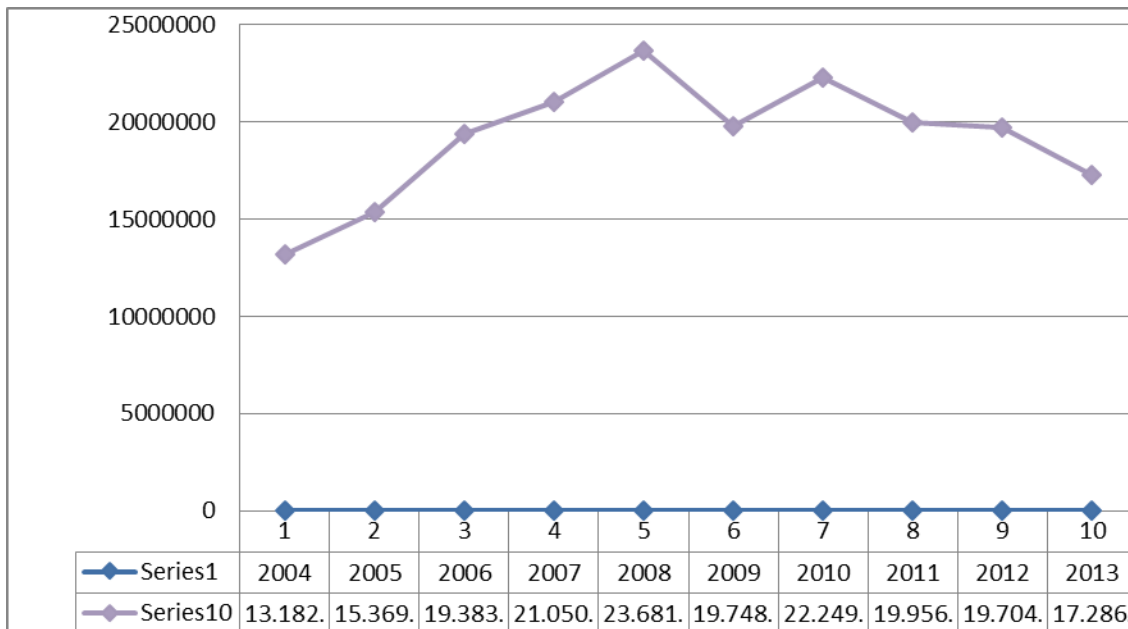
Budžeti općina	5.492.157,57 KM	31,77 %
Budžeti gradova	748.614,91 KM	4,33 %
Brčko distrikt BiH	200.000,00 KM	1,16 %
Budžeti kantona	3.349.455,22 KM	19,38 %
Budžet Federacije BiH	3.450.643,00 KM	19,96 %
Budžet Republike Srpske	3.100.000,00 KM	17,93 %
Budžet BiH (isplaćeno političkim strankama)	571.590,10 KM	3,30 %
Budžet BiH (utrošeno za rad klubova)	374.407,67 KM	2,17 %
UKUPNO	17.286.869,47 KM	100,00 %

295. U periodu od 2004. do 2013. godine iz budžeta svih nivoa vlasti političkim subjektima su izdvojena i isplaćena sredstva u iznosu od **191.613.912,86 KM**. Ukoliko se uporede iznosi izdvojenih sredstva po godinama, počevši od 2004. godine, evidentan je trend porasta izdvajanja sve do 2008. godine. U 2009. godini zabilježen je pad izdvojenih sredstava od 16,61% u odnosu na 2008. godinu, dok su u 2010. godini budžetska izdvajanja za političke stranke ponovo porasla i to za 12,66% u odnosu na 2009. godinu.

296. Nakon 2010. godine budžetska izdvajanja za političke subjekte opadaju i to u 2011. godini za 10,31%, u 2012. godini 1,26% i u 2013. godini za 12,27% u odnosu na prethodnu godinu, što se vidi iz naredne tabele:

Tabela 2. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta političkim strankama po nivoima vlasti u periodu 2004–2013. godine

Nivo vlasti		Sredstva uplaćena 2004. godine	Sredstva uplaćena 2005. godine	Sredstva uplaćena 2006. godine	Sredstva uplaćena 2007. godine	Sredstva uplaćena 2008. godine	Sredstva uplaćena 2009. godine	Sredstva uplaćena 2010. godine	Sredstva uplaćena 2011. godine	Sredstva uplaćena 2012. godine	Sredstva uplaćena 2013. godine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	9	9	
Općine/opštine	5.630.813,48	6.730.835,38	7.730.249,74	7.669.036,83	8.900.882,54	7.454.532,70	7.214.768,57	7.122.137,42	6.229.455,49	5.492.157,57	
Gradovi			698.246,35	1.357.507,05	1.663.647,62	1.083.734,51	1.029.416,21	941.314,92	1.402.492,01	748.614,91	
Brčko distrikt BiH	3.076.024,50	199.999,94	199.999,94	199.999,82	259.999,69	200.000,00	200.000,00	200.000,00	254.285,66	200.000,00	
Kantoni		3.437.929,78	4.412.153,93	4.184.131,09	5.167.777,45	4.404.391,86	4.585.981,41	4.386.311,72	4.189.296,29	3.349.455,22	
Federacija BiH	1.500.000,00	2.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	2.291.998,00	5.000.000,00	3.475.152,50	3.500.000,00	3.450.643,00	
Republika Srpska	2.883.227,09	2.824.970,44	3.190.000,00	4.190.000,00	4.200.000,00	3.340.000,00	3.200.000,00	3.200.001,00	3.500.000,00	3.100.001,00	
Država BiH	Upplaćeno strankama	92.792,18	175.783,58	152.588,48	188.090,00	192.836,45	440.811,00	453.560,00	292.005,28	285.693,80	571.590,10
	Utrošeno za rad klubova	np	np	np	261.910,00	296.730,29	533.439,62	565.316,00	339.214,57	343.569,21	374.407,67
UKUPNO:	13.182.857,25	15.369.519,12	19.383.238,44	21.050.674,79	23.681.874,04	19.748.907,69	22.249.042,19	19.956.137,41	19.704.792,46	17.286.869,47	
Porast/smanjenje uplaćenih sredstava u odnosu na prethodnu godinu	u KM	2.186.661,87	4.013.719,32	1.667.436,35	2.631.199,25	-3.932.966,35	2.500.134,50	-2.292.904,78	-251.344,95	-2.417.922,99	
	%	16,59%	26,11%	8,60%	12,50%	-16,61%	12,66%	-10,31%	-1,26%	-12,27%	

Grafikon 1. Prikaz prihoda koje su političke stranke ostvarile iz budžeta u periodu od 2004. do 2013. godine

297. U okviru budžetskih sredstva izdvojenim političkim strankama u 2013. godini, iz budžeta u Federaciji BiH su izdvojena sredstva u iznosu od 11.449.347,04 KM ili 66,23%, iz budžeta Republike Srpske 4.691.524,66 KM ili 27,14%, iz budžeta Brčko distrikta BiH 200.000,00 KM ili 1,16%, dok su iz budžeta Bosne i Hercegovine izdvojena sredstva u iznosu od 945.997,77 KM ili 5,47% od ukupnog iznosa budžetskih sredstava.

Tabela 3. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta političkim strankama po nivoima vlasti (državni nivo, entitetski nivoi i Brčko distrikt BiH)

Red. br.	Naziv nivoa vlasti	Ukupno uplaćeno	Struktura sredstava
1	2	4	5
I.	Federacija BiH	11.449.347,04	66,23%
1.	Općine	4.552.737,26	39,76%
2.	Gradovi	96.511,56	0,84%
3.	Kantoni	3.349.455,22	29,25%
4.	Budžet FBiH	3.450.643,00	30,14%
II.	Republika Srpska	4.691.524,66	27,14%
1.	Općine	939.420,31	20,02%
2.	Gradovi	652.103,35	13,90%
3.	Budžet RS	3.100.001,00	66,08%
III.	Brčko distrikt BiH	200.000,00	1,16%
IV.	Državni nivo BiH	945.997,77	5,47%
	UKUPNO:	17.286.869,47	100,00%

298. Iz budžeta općina u Federaciji BiH političkim subjektima u 2013. godini isplaćena su sredstva u iznosu 4.552.737,26 KM, dok su iz budžeta općina u Republici Srpskoj isplaćena sredstva u iznosu 939.420,31 KM⁴⁸.
299. Iz budžeta gradova u Federaciji BiH (Grad Sarajevo) političkim subjektima isplaćena su sredstva u iznosu 96.511,56 KM, dok je iz gradova u Republici Srpskoj političkim subjektima isplaćen iznos od 652.103,35 KM⁴⁹.
300. Iz budžeta kantona u Federaciji BiH političkim subjektima u 2013. godini isplaćena su sredstva u iznosu 3.349.455,22 KM⁵⁰.

1.3.2. Revizija i kontrola finansijskih izvještaja

301. Centralna izborna komisija BiH uspostavila je Službu za reviziju finansiranja političkih stranaka koja je, u skladu s članom 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, izvršila pregled, kontrolu i reviziju finansijskih izvještaja koje su podnijele političke stranke. Revizija finansijskih izvještaja političkih stranaka uključuje izvještaje iz državnog i entitetskog sjedišta, uključujući i Brčko distrikt BiH, i najmanje dva regionalna ureda koja izabere služba za reviziju finansiranja političkih stranaka.
302. Provodeći odredbe Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH provela je sljedeće aktivnosti:
- U skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka, okončani su pregledi, kontrola i revizija godišnjih finansijskih izvještaja za 2012. godinu za 102 političke stranke, koliko ih je dostavilo finansijske izvještaje.
 - Za 88 političkih stranaka Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka, na bazi kontrole finansijskih izvještaja, dodatne finansijske dokumentacije i dokaza prikupljenih iz drugih izvora, izdala je Izvještaje o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2012. godinu s nalazima revizije i mišljenjem revizora o finansiranju u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.
 - Izvještaji o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2012. godinu s nalazima revizije, mišljenjem revizora i službenom potvrdom revizora o nalazu revizije objavljeni su na web stranici Centralne izborne komisije BiH.
303. Za 14 političkih stranaka: Stranka demokratske akcije, Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine, Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) – Milorad Dodik, Srpska demokratska stranka, Stranka za Bosnu i Hercegovinu, Narodna stranka Radom za boljitak, Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine, Hrvatska demokratska zajednica 1990, Socijalistička partija, Partija demokratskog progressa, Lista za Bugojno, Ekološka demokratska stranka, Bihaćka građanska alternativa, Savez za bolju budućnost Bosne i Hercegovine, kod kojih je izvršena revizija u prostorijama stranaka, izdati su

⁴⁸ Prilog br. 1 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta općina političkim strankama u 2013. godini

⁴⁹ Prilog br. 2 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta gradova političkim strankama u 2013. godini

⁵⁰ Prilog br. 3 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta kantona političkim strankama u 2013. godini

izvještaji o reviziji godišnjeg finansijskog izvještaja za 2012. godinu s nalazima revizije i mišljenjem revizora o finansiranju u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

304. Izvještaji revizije svih političkih stranka, s nalazima i mišljenjem revizora o finansiranju političkih stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranka, dati su na uvid javnosti putem oficijelne web stranice Centralne izborne komisije BiH, a saopćenje o izvršenoj reviziji u „Službenom glasniku BiH“.
305. Kontrolom i revizijom finansijskih izvještaja političkih stranaka za 2012. godinu utvrđena su kršenja odredbi članova: 3, 4, 5, 6, 8. i 11. tada važećeg Zakona o finansiranju⁵¹, odredbe člana 8. stav (5), člana 10. stav (8) i člana 12. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranka⁵² i člana 15.1 i 15.10 Izbornog zakona BiH kako slijedi:
- Odredbe člana 3. Zakona političke stranke kršile su na način što su ostvarile prihod iz izvora koji nisu propisani tada važećim zakonom, odnosno ostvarile su prihod od imovine koja nije u vlasništvu političke stranke;
 - Neke od stranaka nisu imale račune za nabavljene robe i usluge, što je suprotno odredbama člana 4. stav (2) tada važećeg Zakona o finansiranju političkih stranaka;
 - Suprotno odredbama člana 5. tada važećeg zakona neke od političkih stranaka su primile priloge iznad zakonom propisanog limita;
 - Suprotno odredbama člana 6. tada važećeg zakona određeni broj političkih stranka nije prijavio priloge fizičkih i pravnih lica koji prelaze 100,00 KM;
 - Odredbe člana 8. stav (1) tada važećeg zakona političke stranke uglavnom su kršile tako što su besplatno koristile poslovne prostorije koje su im dodjeljivali entitetski, kantonalni i općinski organi, dok je manji broj stranaka primio priloge od javnih preduzeća;
 - Odredbe člana 11. tada važećeg zakona političke stranke kršile su tako što su finansijske izvještaje dostavile sa zakašnjenjem, nisu imale tačne i adekvatne evidencije o svojim prihodima i rashodima i finansijske izvještaje nisu podnijele na obrascima utvrđenim Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka;
 - Odredbe člana 8. stav (5) Zakona o finansiranju političkih stranka jedna politička stranka je prekršila na način što je u periodu od 5. do 31. decembra 2012. godine davala u zakup imovinu koja nije u njenom vlasništvu, te po tom osnovu ostvarila prihod;

⁵¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 22/00, 102/09 i 54/10

⁵² „Službeni glasnik BiH“, br. 95/12

- Znatno broj političkih stranaka na zahtjev Centralne izborne komisije BiH nije dostavio dodatno traženu finansijsku dokumentaciju, čime je prekršio odredbe člana 12. stav (4) Zakona o finansiranju;
 - Dvanaest političkih stranaka je uskratilo pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije njihovog finansijskog poslovanja, čime su prekršile odredbe člana 10. stav (8) Zakona o finansiranju političkih stranaka;
 - Osam političkih stranaka nije iskazalo troškove kampanje ili nisu podnijele postizborni finansijski izvještaj Centralnoj izbornoj komisiji BiH, čime su prekršile odredbe člana 15.1 Izbornog zakona BiH i
 - Tri političke stranke su prekršile odredbe člana 15.10 Izbornog zakona BiH, odnosno prekoračile su limit na troškove izborne kampanje.
306. Služba za reviziju je, u skladu s članom 15. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka i članom 12. stav (6) i članom 18. stav (6) Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka, Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijela informaciju o nepravilnostima koje su utvrđene kontrolom i revizijom finansijskih izvještaja političkih stranaka, a koje su navedene u izvještajima o pregledu i izvještajima o reviziji političkih stranaka za 2012. godinu.
307. Centralna izborna komisija BiH je u okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja, u skladu s odredbom člana 14. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 95/12), člana 115. stav (1) Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, broj: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), te člana 18. Poslovnika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 50/07, 33/09, 24/13 i 32/14) pokrenula i provela postupak protiv 39 političkih stranaka.
308. Nakon provedenog postupka, radi utvrđivanja odgovornosti za kršenje odredbi Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH je, u skladu s članom 15. stav (2), a u okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja, izrekla novčane sankcije za 27 političkih stranaka.
309. Za 12 političkih stranaka koje nisu podnijele godišnji finansijski izvještaj za 2012. godinu i nisu omogućile pristup svojim prostorijama, kako bi Služba za reviziju izvršila reviziju njihovog finansijskog poslovanja u skladu s članom 10. stav (8) Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH je izrekla administrativnu mjeru kojom im je uskraćeno pravo da se kandiduju na narednim izborima (Općim izborima 2014. godine).
310. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu s dosadašnjom praksom i preporukom Grupe zemalja Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije (GRECO) iz Evaluacijskog izvještaja za Bosnu i Hercegovinu iz trećeg kruga evaluacije Bosne i Hercegovine – Transparentnost finansiranja političkih stranaka, obavijestila nadležne porezne uprave o osnovanoj sumnji da je 12 političkih stranaka prekršilo porezne propise (izvršilo poreznu utaju), a Državnu agenciju za istrage i zaštitu, Finansijsko-obavještajni odjel obavijestila je o osnovanoj

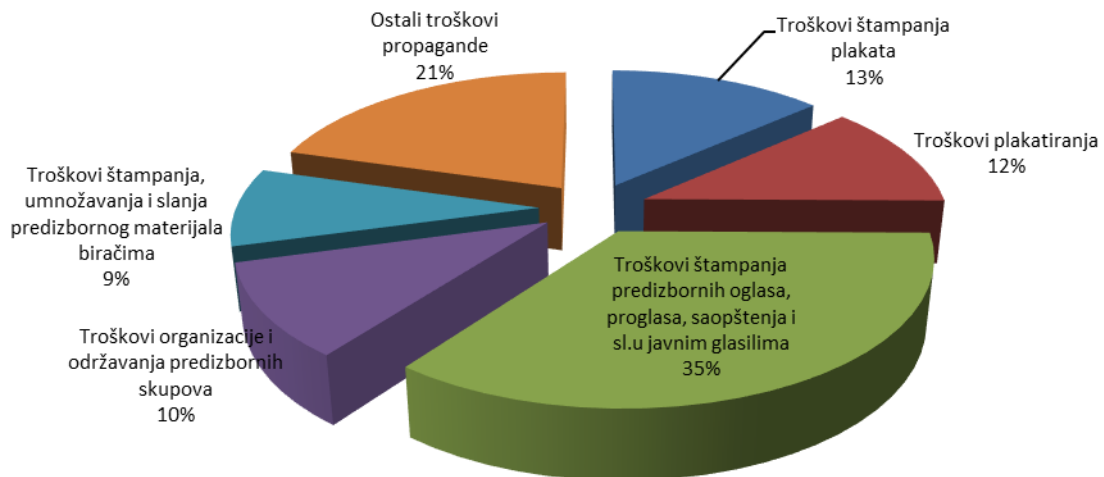
sumnji da su dvije političke stranke prekršile odredbe zakona iz njene nadležnosti, odnosno da je jedna politička stranka izvršila zloupotrebu javnih sredstava, a druga stranka izvršila pranje novca.

311. Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka izvršila je pregled i kontrolu godišnjeg finansijskog izvještaja političkih stranaka za 2013. godinu za 105 političkih stranaka, koliko ih je podnijelo godišnji finansijski izvještaj, 94 stranke u zakonom propisanom roku i 11 stranaka nakon urgencije Centralne izborne komisije BiH. Finansijski izvještaj za 2013. godinu nije podnijelo 16 političkih stranaka.
312. Nakon izvršenog pregleda i kontrole godišnjeg finansijskog izvještaja za 2013. godinu, te Informacije o preliminarnim nalazima kontrole, Centralna izborna komisija BiH je donijela zaključak da se kod 16 političkih stranaka izvrši revizija na terenu (u prostorijama stranaka), u skladu s članom 10. stav (8) Zakona o finansiranju političkih stranaka, kako bi se izrazilo pouzdano mišljenje o finansiranju tih stranaka po zakonu. To su: Narodna demokratska stranka, BOSS – Bosanska stranka Mirnes Ajanović, Socijaldemokratska unija Bosne i Hercegovine, Nova socijalistička partija, Demokratski narodni savez, Demokratska narodna zajednica Bosne i Hercegovine, Stranka demokratske aktivnosti, HSS-NHI, Liberalno demokratska stranka Bosne i Hercegovine, Hrvatska seljačka stranka, Nezavisna lista – Za moj grad, Stranka udruženih nezavisnih demokrata BiH, HNZ 1908 Kotor-Varoš, BH slobodni demokrati, Neovisna lista "Za Kupres" i Tvoja i moja stranka u BiH.
313. Također, donesen je zaključak da se izvrši revizija u prostorijama 3 političke stranke koje ni nakon urgencije Centralne izborne komisije BiH nisu podnijele finansijski izvještaj za 2013. godinu, a to su: Demokratska stranka invalida, Partija pravog puta i Čista socijaldemokratska partija BiH.
314. Među političkim strankama koje nisu podnijele finansijski izvještaj za 2013. godinu, trinaest stranaka duži period ne obavljaju aktivnosti za koje su registrovane, odnosno ne prijavljuju se za učešće na izborima i Centralnoj izbornoj komisiji BiH ne podnose finansijske izvještaje, pa je Centralna izborna komisija BiH donijela zaključak da se nadležnim sudovima upute prijedlozi za njihovo brisanje iz sudskog registra, u skladu s entitetskim zakonima o političkim organizacijama i zakonom Brčko distrikta BiH. To su sljedeće političke stranke: Srpski pokret obnove, Demokratska stranka Srpske, Bihaćka građanska alternativa, Ekološka stranka E5-zeleni, Hrvatski blok BiH, Narodna bošnjačka stranka, Bosansko demokratska stranka, Hrvatska stranka prava Posavine, Narodna stranka Brčko distrikt BiH, Brčanska demokratska inicijativa – Za bolje Brčko, Stranka kokuza, Socijaldemokratska partija RS i Nezavisna lista BiH.
315. U skladu sa zaključkom Centralne izborne komisije BiH i planom aktivnosti za 2014. godinu, u toku su aktivnosti pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka za 2013. godinu te izdavanje izvještaja s nalazima revizije i mišljenjem revizora o zakonitosti finansiranja političkih stranaka.
316. U skladu s Pravilnikom o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka, za 89 političkih stranaka će, na bazi kontrole finansijskih izvještaja, dodatne finansijske dokumentacije koju su dostavile političke

stranke i dokaza prikupljenih iz drugih izvora (podaci o finansiranju političkih stranaka iz budžeta sa svih nivoa vlasti, podaci o prostorima koje općine dodjeljuju političkim strankama na korištenje, podaci o ugovorima sklopljenim između vlade i pravnih lica donatora političkih stranaka, podaci iz jedinstvenog registra računa kod Centralne banke BiH i drugi raspoloživi dokazi), biti izdati izvještaji o pregledu u kojima se navode nalazi revizije i izražava revizijsko mišljenje o finansiranju stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka. Do kraja 2014. godine izdata su 43 izvještaja o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2013. godinu koji su, u skladu s odredbama člana 10. stav (3), (4) i (5) Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama člana 10. stav (2) Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka, u formi preliminarnih dostavljeni političkim strankama na očitovanje. Nakon što se političke stranke očituju na izvještaj ili eventualno dostave druge dokaze, Služba za reviziju izdat će konačne izvještaje o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2013. godinu s mišljenjem revizora i službenom potvrdom nalaza revizije.

317. U skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i Izbornim zakonom BiH izvršena je preliminarna kontrola finansijskih izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana objave rezultata izbora (postizbornih finansijskih izvještaja) za Opće izbore 2014. godine i izdata je Informacija o dostavljenim postizbornim finansijskim izvještajima sa: pregledom troškova izborne kampanje, analizom troškova koje su politički subjekti mogli ostvariti u skladu s odredbama člana 15.1 stav (2) i člana 15.10 Izbornog zakona BiH i pregledom izvora finansiranja političkih stranaka u vrijeme izborne kampanje.
318. Na Općim izborima 2014. godine učestvovalo je 113 političkih subjekata (65 političkih stranaka, 24 koalicije političkih stranaka i 24 nezavisna kandidata).
319. Za finansiranje izborne kampanje u skladu s članom 15.10. Izbornog zakona BiH politički subjekti u okviru zakonom propisanog limita mogli su potrošiti 59.514.223,43 KM, od čega političke stranke 54.370.031,43 KM i nezavisni kandidati 5.144.192 KM.
320. Centralnoj izbornoj komisiji BiH postizborni finansijski izvještaj je podnijelo 57 političkih stranaka, što čini 87,69 % od ukupnog broja stranaka koje su učestvovala na izborima. U zakonom propisanom roku (30 dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u „Službenom glasniku BiH“) Centralnoj izbornoj komisiji BiH postizborni finansijski izvještaj podnijelo je 37 političkih stranaka ili 56,92%. Finansijski izvještaj nije podnijelo 8 političkih stranaka.
321. Od ukupno 24 nezavisna kandidata koji su učestvovali na izborima, postizborni finansijski izvještaj je podnijelo 17 kandidata. U zakonom propisanom roku (30 dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u „Službenom glasniku BiH“) Centralnoj izbornoj komisiji BiH postizborni finansijski izvještaj podnijela su samo dva kandidata.
322. Političke stranke koje su Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijele postizborni finansijski izvještaj iskazale su troškove izborne kampanje u iznosu od 8.632.256,35 KM, u čijoj strukturi su:

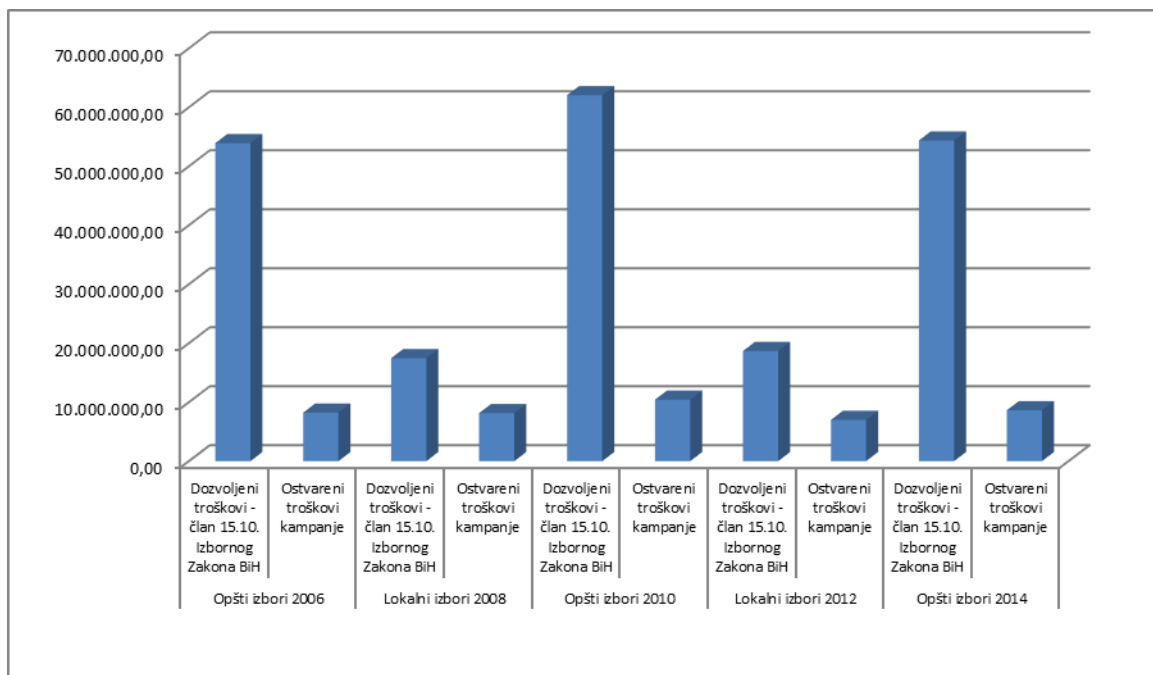
Troškovi štampanja plakata	1.162.734,38	13,47%
Troškovi plakatiranja	1.008.647,78	11,68%
Troškovi štampanja predizbornih oglasa, proglaša, saopćenja i sl. u javnim glasilima	3.036.364,45	35,17%
Troškovi organizacije i održavanja predizbornih skupova	897.621,98	10,40%
Troškovi štampanja, umnožavanja i slanja predizbornog materijala biračima	758.362,94	8,79%
Ostali troškovi propagande	1.768.524,82	20,49%
UKUPNO	8.632.256,35	100,00%

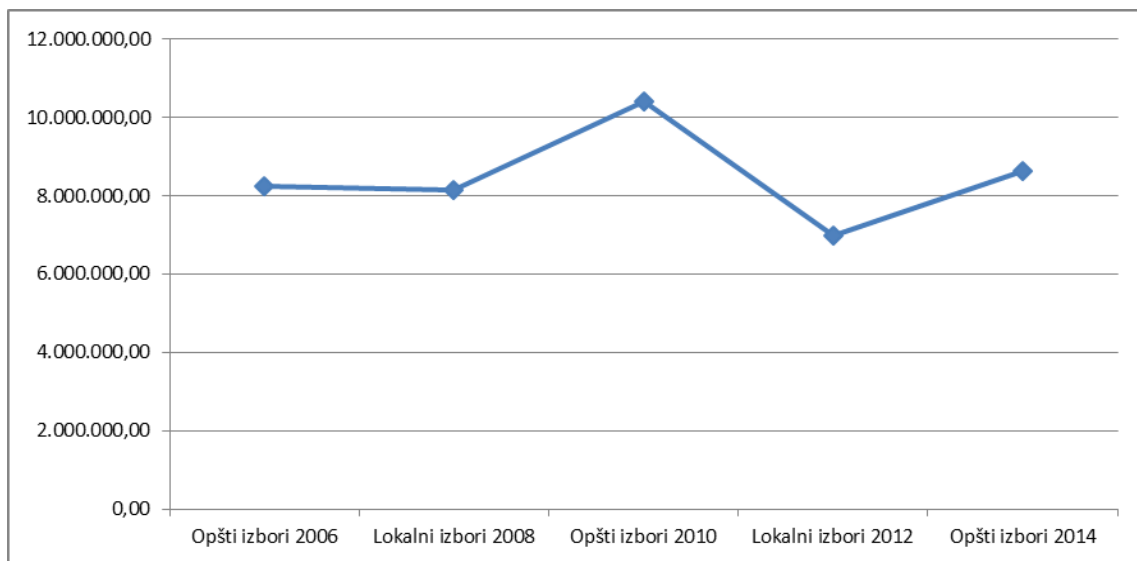
Grafikon 2. Struktura troškova političkih subjekata u periodu od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora

323. Uvidom u podatke o ostvarenim troškovima izborne kampanje, koje su iskazali politički subjekti u postizbornim finansijskim izvještajima, utvrđeno je da je jedna politička stranka, Stranka za Evropsko Sarajevo, prekoračila limit propisan u članu 15.10 Izbornog zakona BiH za iznos od 30.312,60 KM.
324. Za finansiranje troškova izborne kampanje, za izbore koji su provedeni 2006, 2008, 2010, 2012 i 2014. godine, političke stranke su utrošile sredstva u iznosu od 42.443.162,60 KM.
325. Za finansiranje kampanje za Opće izbore 2006. godine političke stranke su utrošile sredstva u iznosu od 8.236.564,58 KM, finansiranje kampanje za Lokalne izbore 2010. godine 8.156.606,92 KM, finansiranje Općih izbora 2010. godine 10.423.425,31 KM, finansiranje Lokalnih izbora 2012. godine 6.994.309,42 KM i prema podacima političkih

stranka za finansiranje kampanje za Opće izbore 2014. godine utrošeno je 8.632.256,35 KM.

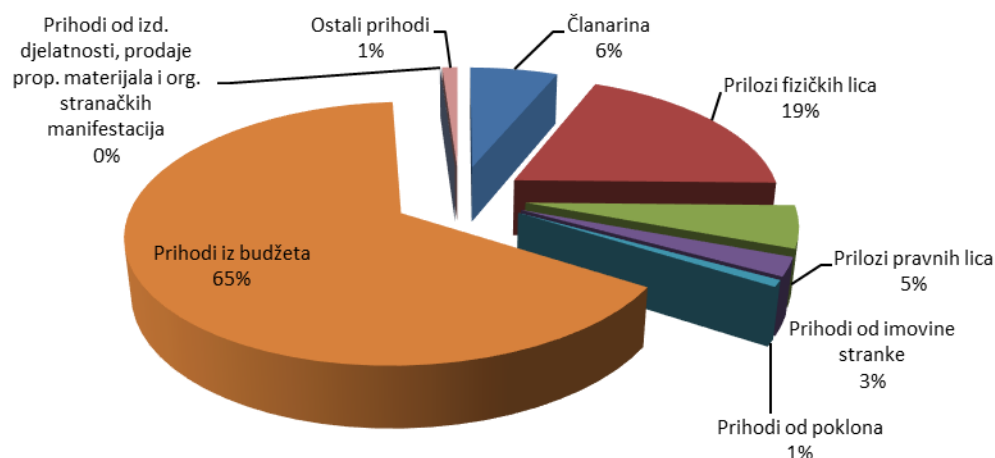
Grafikon 3. Uporedni pregled troškova izborne kampanje

Grafikon 4. Trend troškova izborne kampanje u periodu 2006–2014. godine

326. U periodu od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Općih izbora 2014. godine političke stranke su u finansijskim izvještajima iskazale ukupne prihode u iznosu od 15.423.617,59 KM, čiju strukturu čine:

Članarina	967.180,26	6,27%
Prilozi fizičkih lica	2.938.240,11	19,05%
Prilozi pravnih lica	825.454,16	5,35%
Prihodi od imovine stranke	364.261,32	2,36%
Prihodi od poklona	128.936,15	0,84%
Prihodi iz budžeta	10.029.012,87	65,02%
Prihodi od izd. djelatnosti, prodaje prop. materijala i org. stranačkih manifestacija	1.030,00	0,01%
Ostali prihodi	169.502,72	1,10%
UKUPNO	15.423.617,59	100,00%

Grafikon 5. Prikaz izvora finansiranja političkih stranaka

327. Istovremeno, političke stranke su na dan izvještajnog perioda (10. novembar 2014. godine) iskazale obaveze u iznosu od 7.613.821,09 KM. Iz navedenog proizilazi da procenat finansiranja političkih stranaka u ovom izvještajnom periodu, iz vlastitih izvora (prihoda političkih stranaka) iznosi 65,28%, dok finansiranje iz tuđih izvora (obaveze političkih stranaka – zajmovi, lizing, dobavljači, obaveze prema zaposlenim i sl.) iznosi 34,72%.

1.3.3. Sankcioniranje političkih stranaka⁵³

328. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu s članom 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, koji se odnose na njena ovlaštenja, izrekla novčane sankcije

⁵³ Prilog br. 4 – Pregled sankcioniranih političkih stranaka

političkim strankama zbog kršenja odredbi koje se odnose na: izvore finansiranja, zabranjene priloge, obaveze prijavljivanja priloga, obaveze vođenja evidencija o prihodima i rashodima i obaveze podnošenja finansijskih izvještaja za svaku kalendarsku godinu.

329. U toku 2014. godine Centralna izborna komisija BiH izrekla je sljedeće sankcije političkim strankama:

- Doneseno je 27 odluka kojima su novčano sankcionirane političke stranke u ukupnom iznosu od 101.700,00 KM zbog kršenja Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredaba člana 15.1 i člana 15.10 stav (2) Izbornog zakona BiH. Novčane sankcije koje je Centralna izborna komisija BiH izrekla u skladu s članom 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, a u vezi s članom 15.6 stav (2) Izbornog zakona BiH, prema pravosnažnim i dijelu nepravosnažnih odluka kreću se u rasponu od 1.000,00 KM do 13.000,00 KM.
- Za 12 političkih stranaka koje nisu dostavile godišnji finansijski izvještaj za 2012. godinu i nisu omogućile pristup svojim prostorijama, kako bi Služba za reviziju izvršila reviziju njihovog finansijskog poslovanja u skladu s članom 10. stav (8) Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH je izrekla administrativnu mjeru, kojom im je uskraćeno pravo da se kandiduju na narednim izborima.

1.3.4. Ostale aktivnosti

330. Osim provedbe ključnih aktivnosti iz oblasti Zakona o finansiranju političkih stranaka (prijem i kontrola godišnjih finansijskih izvještaja političkih stranaka, kancelarijske revizije, terenske revizije i sankcioniranje političkih stranaka), Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godini provodila i druge aktivnosti i radnje, koje također definišu oblast finansiranja političkih stranaka, kao što su: stalna koordinacija s političkim strankama i davanje pismenih odgovora na njihove upite, uz nastojanje da se u potpunosti ispoštuju principi informiranja javnosti o finansiranju političkih stranaka; saradnja s NVO i drugim organizacijama koje prate primjenu Zakona o finansiranju političkih stranaka, kao i saradnja s međunarodnim ekspertima. Centralna izborna komisija BiH tokom 2014. godine nastojala je pismeno odgovoriti na sve upite političkih stranaka, koji su se odnosili na primjenu odredbi Zakona o finansiranju političkih stranaka i svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini, otklanjajući time nedoumice kod političkih stranaka u vezi s tumačenjem samog zakona.
331. Također, Centralna izborna komisija BiH je, poštujući ključne principe informisanja javnosti, a posebno princip otvorenosti, kada su u pitanju modaliteti finansiranja političkih stranaka, ostvarila dobru saradnju i s medijima u Bosni i Hercegovini, u pogledu davanja relevantnih informacija koje definišu oblast finansiranja političkih stranaka.
332. Centralna izborna komisija BiH je, nastojeći da stvori zakonske i institucionalne pretpostavke za uređenje tzv. političkog finansiranja, u 2014. godini ostvarila saradnju i

s međunarodnim organizacijama iz oblasti antikorupcijskih zakona u koje spada i Zakon o finansiranju političkih stranaka.

U okviru međunarodne saradnje, Centralna izborna komisija BiH je sačinila informaciju o svim do sada poduzetim i realizovanim aktivnostima, iz svoje nadležnosti, na implementaciji preporuka Grupe zemalja Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije – GRECO, iz Evaluacijskog izvještaja za Bosnu i Hercegovinu iz trećeg kruga evaluacije Bosne i Hercegovine – Transparentnost finansiranja političkih stranaka.

Međutim, GRECO-a u Izvještaju o usaglašenosti za Bosnu i Hercegovinu u okviru teme II – Transparentnost finansiranja političkih stranaka, na 64. Plenarnoj sjednici (Strasbourg, 16 – 20. juni 2014. godine) konstatuje da je Bosna i Hercegovina postigla malo vidljiv napredak u pogledu provedbe preporuka. Ukupno gledajući, samo su dvije, od devet preporuka, implementirane i to jedna preporuka na zadovoljavajući način i jedna preporuka djelimično.⁵⁴

Konstatacije GRECO-a, iznesene u Izvještaju o usaglašenosti za Bosnu i Hercegovinu u okviru teme II – Transparentnost finansiranja političkih stranaka, na 64. Plenarnoj sjednici (Strasbourg, 16 – 20. juni 2014. godine) nedvosmisleno ukazuju na činjenicu da realizacija preporuka zavisi od izmjena zakonske regulative.

333. Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH je na svojoj 68. sjednici razmotrila dopis Centralne izborne komisije BiH, u vezi s preporukama Grupe zemalja Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije (GRECO), koje se odnose na transparentnost finansiranja političkih stranaka u BiH i zaključila da Bosna i Hercegovina treba da pristupi realizaciji preporuka GRECO-a i da sve nadležne institucije BiH hitno treba da preduzmu aktivnosti kako bi se te preporuke ispunile.
334. U skladu s odredbama Zakona o finansiranju političkih stranka Centralna izborna komisija BiH nema nadležnost da inicira izmjene ovog zakona pa se zbog toga tokom 2014. godine više puta obraćala nadležnim institucijama, Vijeću ministara BiH, Ministarstvu pravde BiH i Ministarstvu sigurnosti BiH. Kao nezavisan organ, Centralna izborna komisija BiH, u skladu s odredbom člana 2.9 stav (1) tačka 16. Izbornog zakona BiH, može inicirati izmjene samo Izbornog zakona BiH.
335. Delegacija Centralne izborne komisije BiH je učestvovala na Regionalnoj konferenciji vrhovnih revizorskih institucija, Revizija političkih partija – regionalna iskustva, Beograd 20–21. novembar 2014. godine. Opća ocjena Konferencije je da Bosna i Hercegovina i način na koji se obavlja revizija finansijskog poslovanja političkih stranaka predstavlja dobru praksu koju mogu koristiti druge zemlje. S tim u vezi, posebno je bio apostrofirani obim kojim se u BiH pristupa izvršenju revizije, kao i dobra pravna praksa vođenja upravnih postupaka i donošenje odluka o sankcionisanju političkih stranaka u čijem poslovanju se utvrdi kršenje zakonskog okvira i međunarodnih revizijskih standarda.

⁵⁴ U skladu sa stavom 2 (i) pravila 32 Poslovnika o radu, GRECO zahtjeva od šefa delegacije Bosne i Hercegovine da dostavi izvještaj o preduzetim radnjama kako bi se implementirale preporuke koje su još na čekanju (preporuke I. do IV. kao i VI. do IX. koje se tiču Teme II – Transparentnost finansiranja političkih stranaka) do 31. marta 2015. godine.

2. Zaključna razmatranja

336. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu s odredbama člana 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, nadležna za provođenje odredbi Zakona o finansiranju političkih stranaka. U 2014. godini Centralna izborna komisija BiH provodila je sve aktivnosti koje su propisane odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama poglavlja 15. Izbornog zakona BiH, koje se mogu grupisati na sljedeći način: prijem finansijskih izvještaja političkih stranaka, prikupljanje podataka o sredstvima koja su iz budžeta svih nivoa isplaćena političkim subjektima, kontrola i revizija finansijskih izvještaja, izdavanje revizijskih izvještaja sa nalazima revizije i mišljenjem revizora o finansiranju političkih stranaka u skladu s odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, preliminarna kontrola finansijskih izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana objave rezultata izbora (postizbornih finansijskih izvještaja) za Opće izbore 2014. godine, sankcionisanje političkih stranaka i ostale aktivnosti.
337. Centralna izborna komisija BiH je, putem svoje oficijelne web stranice, dala na uvid javnosti brojne informacije i izvještaje o izvorima finansiranja političkih stranaka, podatke o sredstvima koja su političkim strankama isplaćena iz budžeta svih nivoa vlasti u periodu od 2004. do 2013. godine, izvještaje revizije svih političkih stranaka, s nalazima i mišljenjem revizora o finansiranju političkih stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i podatke o troškovima i načinu finansiranja izborne kampanje. Saopćenje o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja političkih stranaka objavljeno je u „Službenom glasniku BiH“.

PRILOZI

Prilog br. 1:	Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta općina političkim strankama u 2013. godini	str. 114
Prilog br. 2:	Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta gradova političkim strankama u 2013. godini	str. 119
Prilog br. 3:	Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta kantona političkim strankama u 2013. godini	str. 120
Prilog br. 4:	Pregled sankcionisanih političkih stranaka u 2014. godini	str. 121

Prilog br. 1 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta općina političkim strankama u 2013. godini

Općine u Federaciji Bosne i Hercegovine

Red. br.	Kod	Naziv općine	Planirana sredstva	Uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	2	3	4	5	6	7
1.	050	TUZLA	370.934,19	334.484,19	-36.450,00	90,17%
2.	136	CENTAR SARAJEVO	300.001,00	300.001,00	0,00	100,00%
3.	133	NOVI GRAD SARAJEVO	293.040,20	293.040,20	0,00	100,00%
4.	139	NOVO SARAJEVO	242.221,77	242.221,77	0,00	100,00%
5.	091	TRAVNIK	223.200,00	223.200,00	0,00	100,00%
6.	032	SANSKI MOST	200.000,00	183.693,00	-16.307,00	91,85%
7.	137	STARI GRAD SARAJEVO	180.000,00	180.000,00	0,00	100,00%
8.	093	ZENICA	150.225,88	150.225,88	0,00	100,00%
9.	127	KONJIC	144.058,90	134.116,42	-9.942,48	93,10%
10.	135	VOGOŠĆA	130.000,00	130.000,00	0,00	100,00%
11.	131	ILIDŽA	124.877,70	124.877,70	0,00	100,00%
12.	126	JABLANICA	121.800,00	118.802,35	-2.997,65	97,54%
13.	112	VITEZ	140.000,00	117.000,00	-23.000,00	83,57%
14.	042	MAGLAJ	125.400,00	114.950,00	-10.450,00	91,67%
15.	065	JAJCE	102.648,22	103.943,32	1.295,10	101,26%
16.	125	PROZOR / PROZOR-RAMA	100.881,00	100.881,00	0,00	100,00%
17.	110	GORNJI VAKUF - USKOPLJE	96.600,00	96.600,00	0,00	100,00%
18.	039	TEŠANJ	81.000,00	81.000,00	0,00	100,00%
19.	044	GRAČANICA	90.000,00	80.940,00	-9.060,00	89,93%
20.	022	ORAŠJE	76.000,00	75.999,96	-0,04	100,00%
21.	111	NOVI TRAVNIK	79.200,00	72.600,00	-6.600,00	91,67%
22.	118	ILIJAS	67.375,00	66.718,40	-656,60	99,03%
23.	001	VELIKA KLADUŠA	99.999,47	65.999,64	-33.999,83	66,00%
24.	172	ČITLUK	64.171,00	64.171,00	0,00	100,00%
25.	003	BIHAĆ	99.997,00	62.212,70	-37.784,30	62,21%
26.	109	BUGOJNO	120.000,00	62.000,00	-58.000,00	51,67%
27.	130	HADŽIĆI	90.000,00	59.323,76	-30.676,24	65,92%
28.	075	ŽEPČE	80.000,00	57.580,00	-22.420,00	71,98%

Red. br.	Kod	Naziv općine	Planirana sredstva	Uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
29.	059	KLJUČ	57.443,20	57.443,20	0,00	100,00%
30.	049	SREBRENİK	60.315,46	55.612,31	-4.703,15	92,20%
31.	002	CAZIN	100.000,00	50.094,92	-49.905,08	50,09%
32.	094	KAKANJ	49.999,80	50.009,44	9,64	100,02%
33.	004	BOSANSKA KRUPA	46.000,00	46.000,00	0,00	100,00%
34.	106	LIVNO	43.000,00	43.000,00	0,00	100,00%
35.	077	ZAVIDOVIĆI	69.600,00	40.600,00	-29.000,00	58,33%
36.	114	FOJNICA	49.999,90	37.450,00	-12.549,90	74,90%
37.	017	ODŽAK	36.000,00	36.000,00	0,00	100,00%
38.	025	GRADAČAC	60.000,00	36.000,00	-24.000,00	60,00%
39.	047	LUKAVAC	35.300,00	35.300,00	0,00	100,00%
40.	124	TOMISLAVGRAD	34.560,00	34.560,00	0,00	100,00%
41.	089	DONJI VAKUF	40.111,16	30.083,38	-10.027,78	75,00%
42.	141	TRNOVO (FBiH)	29.999,76	29.999,76	0,00	100,00%
43.	005	BUŽIM	27.254,68	24.400,00	-2.854,68	89,53%
44.	176	STOLAC	30.000,00	24.155,00	-5.845,00	80,52%
45.	173	ČAPLJINA	30.000,00	22.500,00	-7.500,00	75,00%
46.	129	KREŠEVO	34.200,00	19.950,00	-14.250,00	58,33%
47.	116	VISOKO	19.462,00	19.462,00	0,00	100,00%
48.	082	SAPNA	34.683,91	16.339,59	-18.344,32	47,11%
49.	113	BUSOVAČA	20.000,00	15.000,00	-5.000,00	75,00%
50.	095	VAREŠ	5.500,00	13.459,00	7.959,00	244,71%
51.	080	KALESİJA	13.335,30	13.335,30	0,00	100,00%
52.	149	GRUDE	8.950,00	12.920,00	3.970,00	144,36%
53.	036	DOBOJ-ISTOK	16.000,00	12.794,00	-3.206,00	79,96%
54.	052	ČELIĆ	12.000,04	12.000,04	0,00	100,00%
55.	148	POSUŠJE	22.500,00	11.250,06	-11.249,94	50,00%
56.	117	BREZA	30.000,00	11.005,98	-18.994,02	36,69%
57.	020	DOMALJEVAC-ŠAMAC	11.000,00	11.000,00	0,00	100,00%
58.	167	GORAŽDE	9.999,99	9.999,99	0,00	100,00%
59.	174	NEUM	11.000,00	9.887,00	-1.113,00	89,88%

Red. br.	Kod	Naziv općine	Planirana sredstva	Uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
60.	037	DOBOJ-JUG	5.000,00	7.000,00	2.000,00	140,00%
61.	078	BANOVIĆI	14.610,00	6.494,00	-8.116,00	44,45%
62.	055	TEOČAK	5.000,00	1.050,00	-3.950,00	21,00%
63.	098	KLADANJ	8.550,00	0,00	-8.550,00	
64.	030	BOSANSKI PETROVAC	0,00	0,00	0,00	
65.	057	DRVAR	0,00	0,00	0,00	
66.	067	DOBRETIĆI	0,00	0,00	0,00	
67.	085	GLAMOČ	0,00	0,00	0,00	
68.	096	OLOVO	0,00	0,00	0,00	
69.	107	KUPRES (FBiH)	0,00	0,00	0,00	
70.	143	PALE (FBiH)	0,00	0,00	0,00	
71.	150	ŠIROKI BRIJEG	0,00	0,00	0,00	
72.	165	FOČA (FBiH)	0,00	0,00	0,00	
73.	181	RAVNO	0,00	0,00	0,00	
74.	183	USORA	0,00	0,00	0,00	
		UKUPNO	5.075.006,53	4.552.737,26	-522.269,27	89,71%

Općine u Republici Srpskoj

Red. br.	Kod	Naziv općine	Planirana sredstva	Uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	2	3	4	5	6	7
1.	008	BOSANSKA DUBICA / KOZARSKA DUBICA	100.000,00	98.304,60	-1.695,40	98,30%
2.	074	TESLIĆ	108.000,00	95.997,00	-12.003,00	88,89%
3.	014	DERVENTA	85.000,00	82.606,00	-2.394,00	97,18%
4.	010	BOSANSKA GRADIŠKA / GRADIŠKA	71.999,99	66.286,66	-5.713,33	92,06%
5.	011	LAKTAŠI	50.000,00	50.000,00	0,00	100,00%
6.	056	UGLJEVIK	47.400,00	47.400,00	0,00	100,00%
7.	083	ZVORNIK	76.692,00	46.812,50	-29.879,50	61,04%
8.	024	MODRIČA	37.500,03	45.154,81	7.654,78	120,41%
9.	013	PRNJAVOR	33.199,94	42.399,96	9.200,02	127,71%
10.	064	MRKONJIĆ GRAD	48.600,00	40.500,00	-8.100,00	83,33%
11.	016	BOSANSKI BROD / BROD	50.000,00	37.503,00	-12.497,00	75,01%
12.	070	KOTOR-VAROŠ	35.000,00	34.999,81	-0,19	100,00%
13.	088	ŠIPOVO	22.797,00	22.797,00	0,00	100,00%
14.	021	BOSANSKI ŠAMAC / ŠAMAC	38.282,50	20.873,50	-17.409,00	54,52%
15.	146	ROGATICA	20.000,00	19.999,92	-0,08	100,00%
16.	140	NOVO SARAJEVO / ISTOČNO NOVO SARAJEVO	35.000,00	18.973,71	-16.026,29	54,21%
17.	132	ILIDŽA / ISTOČNA ILIDŽA	18.120,00	18.056,15	-63,85	99,65%
18.	121	SOKOLAC	25.000,00	17.286,03	-7.713,97	69,14%
19.	147	VIŠEGRAD	14.994,00	14.994,00	0,00	100,00%
20.	035	ČELINAC	13.500,00	14.759,94	1.259,94	109,33%
21.	144	PALE (RS)	14.186,88	14.186,88	0,00	100,00%
22.	012	SRBAC	20.000,00	13.604,60	-6.395,40	68,02%
23.	170	RUDO	10.000,00	9.307,20	-692,80	93,07%
24.	061	RIBNIK	8.000,00	8.000,00	0,00	100,00%
25.	161	NEVESINJE	15.000,00	6.587,00	-8.413,00	43,91%
26.	026	GRADAČAC / PELAGIĆEVO	15.000,00	6.000,00	-9.000,00	40,00%
27.	103	VLASENICA	15.000,00	4.980,25	-10.019,75	33,20%
28.	123	HAN-PIJESAK	4.960,00	4.960,00	0,00	100,00%

Red. br.	Kod	Naziv općine	Planirana sredstva	Uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
29.	169	ČAJNIČE	4.827,00	4.827,00	0,00	100,00%
30.	045	PETROVO	5.100,00	4.800,00	-300,00	94,12%
31.	104	BRATUNAC	15.000,01	4.763,40	-10.236,61	31,76%
32.	033	SANSKI MOST / OŠTRA LUKA	9.000,00	4.100,00	-4.900,00	45,56%
33.	101	ŠEKOVIĆI	4.093,80	4.093,80	0,00	100,00%
34.	163	KALINOVIK	3.000,00	3.000,00	0,00	100,00%
35.	164	GACKO	34.000,00	3.000,00	-31.000,00	8,82%
36.	179	LJUBINJE	3.000,00	3.000,00	0,00	100,00%
37.	054	LOPARE	8.999,48	2.597,85	-6.401,63	28,87%
38.	185	MILIĆI	18.400,29	1.067,74	-17.332,55	5,80%
39.	138	STARI GRAD SARAJEVO / ISTOČNI STARI GRAD	1.000,00	760,00	-240,00	76,00%
40.	058	DRVAR / ISTOČNI DRVAR	80,00	80,00	0,00	100,00%
41.	006	BOSANSKA KRUPA / KRUPA NA UNI	0,00	0,00	0,00	
42.	105	SREBRENICA	28.000,00	0,00	-28.000,00	
43.	177	STOLAC / BERKOVIĆI	6.500,00	0,00	-6.500,00	
44.	168	GORAŽDE / NOVO GORAŽDE	3.756,77	0,00	-3.756,77	
45.	018	ODŽAK / VUKOSAVLJE	0,00	0,00	0,00	
46.	081	KALESIJA / OSMACI	2.400,00	0,00	-2.400,00	
47.	023	ORAŠJE / DONJI ŽABAR	0,00	0,00	0,00	
48.	031	BOSANSKI PETROVAC / PETROVAC	0,00	0,00	0,00	
49.	066	JAJCE / JEZERO	0,00	0,00	0,00	
50.	108	KUPRES (RS)	0,00	0,00	0,00	
51.	158	MOSTAR / ISTOČNI MOSTAR	0,00	0,00	0,00	
52.	184	KOSTAJNICA	0,00	0,00	0,00	
		UKUPNO	1.180.389,69	939.420,31	-240.969,38	79,59%

Prilog br. 2 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta gradova političkim strankama u 2013. godini

Gradovi u Federaciji Bosne i Hercegovine

Red. br	Kod	Naziv grada	Planirana sredstva	Uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	2	3	4	5	6	7
1.	199A	Mostar	0,00	0,00	0,00	
2.	666	Sarajevo	96.511,56	96.511,56	0,00	100,00%
		UKUPNO	96.511,56	96.511,56	0,00	100,00%

Gradovi u Republici Srpskoj

Red. br	Kod	Naziv grada	Planirana sredstva	Uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	2	3	4	5	6	7
1.	009	PRIJEDOR	100.000,00	100.000,00	0,00	100,00%
2.	029	BIJELJINA	260.000,00	177.146,42	-82.853,58	68,13%
3.	034B	BANJA LUKA	244.999,68	244.999,68	0,00	100,00%
4.	038	DOBOJ	80.000,00	50.697,25	-29.302,75	63,37%
5.	182	TREBINJE	40.000,00	40.000,00	0,00	100,00%
6.	888	ISTOČNO SARAJEVO	39.260,00	39.260,00	0,00	100,00%
		UKUPNO	764.259,68	652.103,35	-112.156,33	85,32%

Prilog br. 3 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta kantona političkim strankama u 2013. godini

Red. br.	Kod nivoa	Naziv nivoa	Ukupno planirano	Ukupno plaćeno	Više/manje isplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	2	3	4	5	6	7
1.	1	Unsko-sanski kanton	359.998,80	179.999,40	-179.999,40	50,00%
2.	10	Kanton 10	200.000,00	88.000,00	-112.000,00	44,00%
3.	2	Posavski kanton	160.000,00	134.709,31	-25.290,69	84,19%
4.	3	Tuzlanski kanton	435.167,99	348.341,46	-86.826,53	80,05%
5.	4	Zeničko-dobojski kanton	400.000,03	266.666,71	-133.333,32	66,67%
6.	6	Srednjobosanski kanton	800.000,00	800.000,00	0,00	100,00%
7.	7	Hercegovačko-neretvanski kanton	360.090,00	334.608,40	-25.481,60	92,92%
8.	8	Zapadnohercegovački kanton	207.000,00	155.250,00	-51.750,00	75,00%
9.	9	Kanton Sarajevo	1.001.879,94	1.001.879,94	0,00	100,00%
10.	5	Bosansko-podrinjski kanton	40.000,00	40.000,00	0,00	100,00%
		UKUPNO	3.964.136,76	3.349.455,22	-614.681,54	84,49%

Prilog br. 4 – Pregled sankcioniranih političkih stranaka u 2014. godini

Novčane kazne

Red. br.	Naziv političke stranke	Broj i datum odluke	Iznos kazne u KM
1	2	3	4
1.	Bosanskohercegovačka patriotska stranka – Sefer Halilović	03-07-6-613/14 od 18.12.2014.	2.000,00
2.	Demokratski narodni savez	03-07-6-614/14 od 18.12.2014.	3.000,00
3.	Demokratska narodna zajednica BiH	03-07-6-615/14 od 18.12.2014.	3.000,00
4.	Hrvatska demokratska zajednica 1990	03-07-6-616/14 od 18.12.2014.	2.000,00
5.	Hrvatska stranka prava BiH	03-07-6-618/14 od 18.12.2014.	3.000,00
6.	Hrvatski narodni savez BiH (pravni sljednik HSS-NHD)	03-07-6-619/14 od 18.12.2014.	1.500,00
7.	Hrvatska seljačka stranka	03-07-6-617/14 od 18.12.2014.	1.500,00
8.	Liberalno demokratska stranka BiH	03-07-6-620/14 od 18.12.2014.	2.500,00
9.	Lista za Bugojno	03-07-6-621/14 od 18.12.2014.	2.000,00
10.	Napredna demokratska stranka	03-07-6-622/14 od 18.12.2014.	1.000,00
11.	Nezavisna demokratska stranka	03-07-6-624/14 od 18.12.2014.	1.500,00
12.	NS Radom za boljitak	03-07-6-623/14 od 18.12.2014.	9.000,00
13.	Partija demokratskog progresa	03-07-6-625/14 od 18.12.2014.	4.000,00
14.	PO Nezavisna lista – za moj grad	03-07-6-626/14 od 18.12.2014.	2.000,00
15.	Stranka za BiH	03-07-6-638/14 od 18.12.2014.	3.000,00
16.	Stranka demokratske akcije	03-07-6-635/14 od 18.12.2014.	2.700,00
17.	Socijaldemokratska partija BiH	03-07-6-628/14 od 18.12.2014.	12.000,00
18.	Srpska demokratska stranka	03-07-6-631/14 od 18.12.2014.	4.000,00
19.	Socijaldemokratska unija BiH	03-07-6-629/14 od 18.12.2014.	3.500,00
20.	Stranka mladih za promjene	03-07-6-636/14 od 18.12.2014.	1.000,00
21.	Savez nezavisnih socijaldemokrata – SNSD – Milorad Dodik	03-07-6-627/14 od 18.12.2014.	13.000,00
22.	Socijalistička partija	03-07-6-630/14 od 18.12.2014.	12.000,00
23.	Srpska napredna stranka	03-07-6-632/14 od 18.12.2014.	2.000,00
24.	Srpska radikalna stranka RS	03-07-6-634/14 od 18.12.2014.	1.500,00
25.	Srpska radikalna stranka dr. Vojislav Šešelj	03-07-6-633/14 od 18.12.2014.	2.000,00
26.	Stranka socijalne sigurnosti Srpskih boraca	03-07-6-637/14 od 18.12.2014.	1.000,00
27.	Vizionarsko demokratska stranka	03-07-6-639/14 od 18.12.2014.	6.000,00
	UKUPNO		101.700,00

Administrativna mjera

Red. broj	Politička stranka	Broj i datum odluke
1	2	3
1.	Narodna partija socijalista	03-07-6-136/14 od 9.4.2014.
2.	Demokratska stranka Srpske	03-07-6-140/14 od 9.4.2014.
3.	Ekološka stranka E5-zeleni	03-07-6-139/14 od 9.4.2014.
4.	Hrvatska stranka prava Posavine	03-07-6-137/14 od 9.4.2014.
5.	Brčanska demokratska inicijativa – Za bolje Brčko	03-07-6-141/14 od 9.4.2014.
6.	Savez za demokratsku Srpsku	03-07-6-134/14 od 9.4.2014.
7.	Stranka kokuza	03-07-6-143/14 od 9.4.2014.
8.	Socijaldemokratska partija Republike Srpske	03-07-6-133/14 od 9.4.2014.
9.	Hrvatski blok BiH	03-07-6-138/14 od 9.4.2014.
10.	Srpska stranka Republike Srpske	03-07-6-132/14 od 9.4.2014.
11.	Nezavisna lista BiH	03-07-6-135/14 od 9.4.2014.
12.	Bosansko demokratska stranka	03-07-6-142/14 od 9.4.2014.

C I K

III. DIO

**PROVOĐENJE
ZAKONA O VIJEĆU
MINISTARA BiH**

1. Provođenje Zakona o Vijeću ministara BiH

338. U skladu sa Zakonom o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Centralna izborna komisija BiH nadležna je da ocjenjuje, na osnovu dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije, da li kandidat za predsjedavajućeg, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ispunjava uslove za imenovanje, i potvrdu o tome dostavlja organu nadležnom za imenovanje.
339. U skladu s članom 10c spomenutog zakona, Centralna izborna komisija BiH vrši provjere da li kandidati za ministre i zamjenike ministara u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ispunjavaju sve potrebne uslove propisane Izbornim zakonom BiH i da se na njih ne odnosi nijedna nespojiva dužnost propisana tim zakonom.
340. U izvještajnom periodu nije bilo provjera za kandidate za ministre i zamjenike ministra u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine o ispunjavanju uslova za imenovanje.

2. Zaključna razmatranja

341. Tokom 2014. godine Centralna izborna komisija BiH nije zaprimila nijedan zahtjev za provjeru o ispunjavanju uslova za imenovanje kandidata za ministre ili zamjenike ministara u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

A close-up photograph of two hands, one from a person with a darker skin tone and one from a person with a lighter skin tone, gently cupping a small, translucent blue and white globe of the Earth. The hands are positioned in the foreground, with the globe centered between them. The background is a soft, out-of-focus light blue. The overall image conveys a sense of global unity and care.

IV. DIO

**MEĐUNARODNA
SARADNJA,
SEMINARI
I EDUKACIJE**

1. Međunarodna suradnja

1.1. Učešće na posmatračkim misijama, međunarodnim konferencijama i seminarima

342. Na poziv Udruženja evropskih izbornih zvaničnika (ACEEEO) predstavnica Centralne izborne komisije BiH je u periodu od 6. do 9. marta 2014. godine učestvovala na sastanku Izvršnog odbora ACEEEO i na radionici o sudjelovanju žena u izborima u Brasovu – Rumunija.
343. Predstavnik Centralne izborne komisije BiH je posmatrao vanredne parlamentarne izbore u Republici Srbiji koji su održani 16. marta 2014. godine.
344. U periodu od 1. do 3. aprila 2014. godine, na poziv Udruženja svjetskih izbornih tijela (A-WEB) i Državne izborne komisije Južne Koreje, predstavnica Centralne izborne komisije BiH je prisustvovala ceremoniji otvaranja Sekretarijata A-WEB-a u Seulu, Republika Koreja.
345. Na poziv Evropske komisije (EK) i Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP) predstavnica Centralne izborne komisije BiH je od 7. do 11. aprila 2014. godine učestvovala u radu tematske konferencije "Jačanje kredibiliteta u izbornim procesima" koju su organizovali Evropska komisija (EK) i Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP) u saradnji s Nezavisnom izbornom komisijom Jordana. Pokrovitelj konferencije je bilo Njegovo veličanstvo kralj Abdullaha II ibn Al Husein. Cilj konferencije je bio da se tijelima za provedbu izbora i ključnim izbornim akterima prezentiraju najbolje prakse i pruže komparativne informacije i iskustva o odgovornosti i transparentnosti. Rasprava se uglavnom fokusirala na pitanje kako povećati kredibilitet izbornog procesa i do koje mjere izborna administracija i drugi ključni akteri mogu doprinijeti tom procesu, te bolje saradivati putem profesionalnih udruženja.

Konferencija "Jačanje kredibiliteta u izbornim procesima"
Jordan, 7–11. april 2014. godine

Predstavnic Centralne izborne komisije BiH je na konferenciji prezentirala kako Centralna izborna komisija BiH radi s političkim strankama i kako se suočava sa pitanjem etniciteta u BiH. Pored navedenog, predstavnica Centralne izborne komisije BiH je prezentirala i rad Udruženja evropskih izbornih zvaničnika ACEEEO – krovnog evropskog udruženja izbornih tijela. Od 250 učesnika konferencije, predstavnica Centralne izborne komisije BiH je imala čast da bude izabrana među četiri učesnika koji su prezentirali zaključke konferencije.

346. Na poziv Državne izborne komisije Južne Koreje i A-WEB-a predstavnik Centralne izborne komisije BiH je u junu 2014. godine boravio u Južnoj Koreji s ciljem posmatranja 6. Lokalnih izbora koji su održani 4. juna 2014. godine.
347. Predstavnic Centralne izborne komisije BiH su učestvovali u radu 23. Godišnje konferencije i Generalne skupštine Udruženja evropskih izbornih zvaničnika (ACEEEO) koja je održana u Bukureštu, Rumunija, od 4. do 6. septembra 2014. godine. Domaćin konferencija je bila Stalna izborna komisija Rumunije. Tema konferencije je bila „Učešće žena u izbornom procesu i javnom životu” i „Planiranje Općih izbora”. Na konferenciji je učestvovalo 160 predstavnika tijela za provedbu izbora, stručnjaka iz međunarodnih organizacija i akademske zajednice iz 47 zemalja. Glavni zaključci trodnevne konferencije su sumirani u Bukureštsku deklaraciju koja poziva države sa preduzmu nekoliko akcija u oblasti učešća žena i planiranju izbora.

23. Godišnja konferencija i Generalna skupština
Udruženja evropskih izbornih zvaničnika (ACEEEO)
Bukurešt, 4–6. septembar 2014. godine

348. Od 18. do 22. novembra 2014. godine tročlana delegacija Centralne izborne komisije BiH je boravila u Ankari i Istanbulu na poziv Vrhovnog izbornog vijeća Republike Turske. Tokom boravka u Ankari razmatran je tekst Memorandum o razumijevanju između Centralne izborne komisije BiH i Vrhovnog izbornog vijeća Republike Turske i organizovana je međunarodna radionica na temu „Provođenje i supervizija izbora” na kojoj je delegacija Centralne izborne komisije BiH imala tri zvanične prezentacije. Glavne teme tri sesije ove konferencije su bile: (1) Metode rješavanja izbornih sporova i njihova primjena (izborna nadležnost); (2) Nadzor troškova kampanje

tokom perioda izborne kampanje; (3) Biračko pravo, izrada biračkog spiska, nadzor i potvrđivanje. Delegacija Centralne izborne komisije BiH je imala bilateralne razgovore s delegacijama izbornih komisija Turske, Albanije, Azerbejdžana, Gruzije, Somalije, Makedonije i Kosova. Na marginama Međunarodne konferencije održan je službeni sastanak s ambasadorom BiH u Republici Turskoj Nj.E. Damirom Džankom i trećim sekretarom u Ambasadi BiH u Ankari gđom Jasnom Martinčević.

Konferencija „Provođenje i supervizija izbora”
Ankara, 18–22. decembar 2014. godine

U razgovorima s predstavnicima izbornih komisija istaknuta je potreba za razvijanjem saradnje sa Centralnom izbornom komisijom BiH u svim aspektima, a posebno u razmjeni posmatračkih misija prilikom održavanja izbora, kao i razmjeni informacija o načinima brzog prebrojavanja i objedinjavanja glasova na dan izbora. S domaćinom je posebno razgovarano o tehničkim aspektima izbornog procesa kao što su nabavka providnih glasačkih kutija, izrada kartonskih paravana za biračka mjesta, obilježavanje birača nevidljivom tintom itd. U kulturnom dijelu programa domaćin je organizovao posjetu mauzoleju Kemala Atatürka. Pored učešća na Međunarodnoj konferenciji u Ankari predstavnici Centralne izborne komisije BiH prisustvovali su brifingu o organizaciji, radu i nadležnostima Pokrajinske izborne komisije Istanbula koja pokriva višemilionsko biračko tijelo.

349. Od 20. do 21. novembra 2014. godine tročlana delegacija Centralne izborne komisije BiH je na poziv Državne revizorske institucije Republike Srbije učestvovala na regionalnoj konferenciji državnih revizorskih institucija pod nazivom „Revizija političkih partija – regionalna iskustva” koja je održana u Beogradu. Konferencija se održavala u okviru programa za razvoj Ujedinjenih nacija kao dio projekta “Unapređenje mehanizama odgovornosti u oblasti javnih finansija” koji finansira Vlada Kraljevine Švedske. Pored delegacije Centralne izborne komisije BiH konferenciji su prisustvovali i delegacije Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije, Bosne i Hercegovine i Srbije predvođeni predsjednicima državnih revizorskih institucija, kao i predstavnici Transparency International Srbija i Agencije

za borbu protiv korupcije. Predstavnic Centralne izborne komisije BiH je imala zapaženo izlaganje na temu „Revizija finansiranja političkih stranaka – iskustva Bosne i Hercegovine“.

350. Na poziv Centralne izborne komisije Moldavije dvočlana delegacija Centralne izborne komisije BiH boravila je u Republici Moldaviji u periodu od 27. novembra do 1. decembra 2014. godine, radi posmatranja parlamentarnih izbora, koji su održani 30. novembra 2014. godine.
351. Na poziv IDEA International dvočlana delegacija Centralne izborne komisije BiH je učestvovala na jednodnevnoj radionici „Predstavljanje Alatke za upravljanje izbornim rizikom u Zapadnoj Aziji i Sjevernoj Africi” koja se održala 17. decembra 2014. u gradu Tunis, u Tunisu. Predstavnic Centralne izborne komisije BiH, koja je učestvovala u testiranju pilot projekta *Alatka za upravljanje izbornim rizicima* zajedno sa još tri države u svijetu, imali su zapaženu prezentaciju kojom su predstavili iskustva Centralne izborne komisije BiH u pilot projektu i upotrebi ovog softvera u analizi Lokalnih izbora 2012. godine i Općih izbora 2014. godine.
352. Povodom održavanja Općih izbora u Bosni i Hercegovini 12. oktobra 2014. godine, Centralna izborna komisija BiH uputila je poziv svim zainteresovanim tijelima za provedbu izbora da rasporede svoje izborne posmatrače u BiH. S tim u vezi, Centralna izborna komisija BiH bila je domaćin 11 delegacija (ukupno 23 članova). Opće izbore u BiH, održane 12. oktobra 2014. godine posmatrale su delegacije Izborne komisije Malezije, Centralne izborne komisije Ruske Federacije, Saveznog izbornog instituta Meksiko, Izborne komisije Gruzije, Izborne komisije Dominikanske Republike, Izborne komisije Jordana, Centralne izborne komisije Kirgistana, Vrhovnog izbornog vijeća Republike Turske, Izborne komisije Makedonije, Izborne komisije Slovenije i Centra za demokratske studije Kamerun.

Članovi Centralne izborne komisije BiH sa delegacijama izbornih komisija iz inostranstva Sarajevo, 12. oktobar 2014. godine

1.2. Promocija inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora

353. Centralna izborna komisija BiH je prvog četvrtka u mjesecu februaru (6. februara 2014. godine) organizovala manifestaciju čiji cilj je promocija inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora. U Bosni i Hercegovini promoviranje ove inicijative održava se od 2006. godine, a svrha manifestacije održane 6. februara 2014. godine je bila promocija važnosti izbora i povećanje izlaznosti žena i mladih birača koji glasuju prvi put. Manifestacija koja se odvijala pod sloganom „Povećajmo učešće mladih i žena u demokratskim procesima kroz izbore” je održana u Velikoj sali zgrade Parlamentarne skupštine BiH, a pozivu Centralne izborne komisije BiH se odazvalo oko 100 zvanica – predstavnika zakonodavne vlasti BiH, međunarodnih organizacija aktivnih u BiH, članova općinskih/gradskih izbornih komisija, predstavnika izborne administracije, studenata fakulteta, učenika srednjih škola, i nevladinog sektora. Manifestaciju je otvorio dr. Milorad Živković, predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, a učesnike je pozdravio i dr. Dragan Čović, predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH. Ambasador OSCE Misije u BiH Fletcher Burton i šef Političkog odjela Delegacije Evropske Unije u BiH gosp. Thomas Busch su u svojim izlaganjima posebno naglasili važnost učešća mladih i žena na izborima dok je predstavnik Agencije za ravnopravnost spolova BiH gosp. Adnan Kadribašić održao tematsko izlaganje o uticaju izbora na zastupljenost žena u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti u BiH. Predsjednik Centralne izborne komisije BiH gosp. Stjepan Mikić je u svome obraćanju učesnicima skupa poentirao da položaj žena i mladih u Bosni i Hercegovini, u kontekstu njihove uloge, prava i obaveza, ide u korak sa demokratskim procesima cjelokupnog društva i premda postoje dobra zakonska rješenja ona još uvijek trebaju da poluče praktične rezultate.

Promocija inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora
Sarajevo, 6. februar 2014. godine

1.3. Međunarodno priznaje Centralnoj izbornoj komisiji BiH

354. Članica Centralne izborne komisije BiH gđa Irena Hadžiabdić je u oktobru 2014. godine imenovana u Odbor direktora Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES) iz Vašingtona (SAD) na period od tri godine. U sastavu Odbora direktora su također i vodeći ljudi iz oblasti biznisa, vlada i civilnog društva, bivši i sadašnji senatori SAD-a, po prvi put izabrani afroamerički državni zvaničnici, bivši ambasadori SAD-a i Švicarske, predsjednički kandidati i jedan bivši šef države.

1.4. Saradnja s međunarodnim organizacijama i nevladinim sektorom

355. Dana, 19. marta 2014. godine Centralna izborna komisija BiH i Ured Vijeća Evrope u Sarajevu su potpisali Memorandum o razumijevanju za 2014. godinu. U okviru potpisanog memoranduma strane prepoznaju potrebu razvoja što boljih edukacijskih sadržaja s ciljem unapređenja izbornog procesa u Bosni i Hercegovini. Vijeće Evrope će blisko saradivati sa Centralnom izbornom komisijom BiH, pored ostalog, u oblasti obrazovanja i obuke predsjednika biračkih odbora putem deset jednodnevnih seminara u BiH na temu „Odredbe krivičnog zakonodavstva u BiH i kaznene odredbe iz izbornog zakonodavstva BiH u vezi s izbornim procesom u BiH“. Vijeće Evrope će biti podrška Centralnoj izbornoj komisiji BiH u izradi videoprezentacije pod nazivom „Postupanje biračkog odbora na dan izbora“ i štampanju novog izdanja priručnika za rad biračkih odbora. Potpisivanje memoranduma predstavlja nastavak dugogodišnje saradnje između Centralne izborne komisije BiH i Ureda Vijeća Evrope u Sarajevu.
356. Centralna izborna komisija BiH je ostvarila veoma zapaženu saradnju s međunarodnim institucijama koje djeluju u Bosni i Hercegovini, a posebno s Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini. Ta saradnja ogleda se u pružanju podrške, na zahtjev Centralne izborne komisije BiH, kroz provedbu projekata s ciljem unapređenja izbornog procesa, pribavljanju stručnih mišljenja i stavova relevantnih međunarodnih organizacija (Venecijanske komisije, Vijeća Evrope i Ureda OSCE/ODIHR-a) o svim pitanjima koja su u nadležnosti Centralne izborne komisije BiH, a u skladu s Memorandumom o razumijevanju između Centralne izborne komisije BiH i Misije OSCE-a koji je potpisan 25. 9. 2014. godine.
357. Centralna izborna komisija BiH je sačinila i dostavila prilog za redovan godišnji Izvještaj o napretku BiH u procesu evropskih integracija.
358. Predstavnicima Centralne izborne komisije BiH uzeli su aktivno učešće i u konferencijama na temu korupcije u organizaciji Transparency International BiH zatim na međunarodnoj konferenciji „Osiguranje zaštite ličnih podataka u cyber prostoru”: Izazovi i perspektive za zemlje jugoistočne Evrope” koja se održala u Sarajevu 29. i 30. oktobra 2014. godine u organizaciji Američkog univerziteta u BiH i Centra za sigurnosnu saradnju RACVIAC, kao i na Okruglom stolu na temu „Borba protiv rasne diskriminacije i netolerancije u BiH”, koji je održan 19. 11. 2014. godine u Sarajevu u organizaciji Institucije ombudsmana za ljudska prava BiH i Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI). Predstavnik Centralne izborne komisije BiH je održao izlaganje tokom panel diskusije na temu „Borba protiv rasističkog govora mržnje”.

359. Centralna izborna komisija BiH je ostvarila i izuzetno dobru saradnju s nevladinim sektorom, prije svega s Udruženjem izbornih zvaničnika u Bosni i Hercegovini i Koalicijom „Pod lupom“.
360. Kao i do sada, za Centralnu izbornu komisiju BiH međunarodna saradnja predstavlja veoma važan segment u radu te će i ubuduće nastaviti intenzivno ostvarivati međunarodne kontakte.

1.5. Obuka i stručno usavršavanje zaposlenih

361. Centralna izborna komisija BiH donošenjem godišnjeg Programa obuke osoblja Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH nastoji da lakše vodi kadrovsku politiku te da time postavi objektivne kriterije stručnog usavršavanja. S ciljem podizanja sveukupne efikasnosti poslovanja, Centralna izborna komisija BiH nastoji osigurati adekvatan sistem komunikacije kako unutar institucije, tako i prema okruženju.
362. Planiranje obuke kadrova u Centralnoj izbornoj komisiji BiH naslanja se na politiku i strategiju institucije i predstavlja dio njenog strateškog planiranja. Poseban zadatak u razvoju kadrova Centralne izborne komisije BiH je usklađivanje individualnih i timskih ciljeva, proisteklih iz strateških i operativnih zadataka. Dinamika realizacije stručnog obrazovanja zaposlenih precizno je bila usklađena s dinamikom aktivnosti Centralne izborne komisije BiH i raspoloživim budžetom.
363. S ciljem profesionalnog razvoja i usavršavanja državnih službenika/zaposlenika osoblje Centralne izborne komisije BiH je učestvovalo na specijalističkim seminarima i obukama od kojih izdvajamo:
- Zakonske odredbe za ravnopravnost spolova,
 - Upravljanje učinkom,
 - Izrada pravnih propisa u institucijama BiH,
 - Upravni postupak i upravni spor,
 - Implementacija presuda Evropskog suda za ljudska prava,
 - Sticanje uslova za penzionisanje državnih službenika,
 - Kako komunicirati na višem nivou (napredne vještine komunikacije) – webinar,
 - Efektno pregovaranje,
 - Savremena poslovna komunikacija,
 - Pravne implikacije korištenja intelektualnog vlasništva na internet (webinar),
 - Prevođenje i autorska prava (webinar),
 - Prezentacija e-learning sistema obuke državnih službenika,
 - Primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka,
 - Obuka za novozaposlene državne službenike,
 - Izrada Planova integriteta,
 - Pisana i usmena prezentacija,
 - Stres menadžment.

2. Zaključna razmatranja

364. Centralna izborna komisija BiH je i u 2014. godini značajan dio svojih aktivnosti usmjerila na uspostavljanje međunarodne saradnje i razmjenu iskustava kroz aktivno učešće na konferencijama, seminarima i raznim oblicima edukacija, što omogućava upoznavanje sa najaktuelnijim trendovima u razvoju izbornih sistema u demokratski razvijenim zemljama i primjene zakona iz oblasti finansiranja političkih stranaka. Učešćem na međunarodnim konferencijama Centralna izborna komisija BiH nastoji dati puni doprinos u afirmaciji Bosne i Hercegovine, kroz uspostavljanje saradnje s tijelima za provedbu izbora drugih zemalja, nastavak saradnje sa OSCE-om, Vijećem Evrope, IDEA International kao i aktivnim učešćem na konferencijama u okviru Udruženja evropskih izbornih zvaničnika (ACEEEO) i radu Udruženja svjetskih izbornih tijela (A-WEB) konferencijama koje organizuje Evropska komisija i Razvojni program Ujedinjenih naroda.
365. U izvještajnom periodu Centralna izborna komisija BiH je nastavila proaktivni angažman u ACEEEO-u, učešćem u radu njegovog Izvršnog odbora kao i učešćem u radu 23. Godišnje konferencije i Generalne skupštine ACEEEO-a.
366. Po pozivu međunarodnih organizacija, institucija i asocijacija, predstavnici Centralne izborne komisije BiH uzeli su učešće u radu seminara/okruglih stolova/ konferencija sa sljedećim tematskim sadržajima: jačanje kredibiliteta u izbornim procesima; učešće žena u izbornom procesu i javnom životu i planiranje Općih izbora, provođenje i supervizija izbora, revizija političkih partija – regionalna iskustva, predstavljanje Alatk za upravljanje izbornim rizikom u Zapadnoj Aziji i Sjevernoj Africi, osiguranje zaštite ličnih podataka u cyber prostoru: izazovi i perspektive za zemlje jugoistočne Evrope, borba protiv rasne diskriminacije i netolerancije u BiH.
367. Predstavnici Centralne izborne komisije BiH su učestvovali u posmatračkim misijama koje su posmatrale lokalne izbore u Republici Koreji, parlamentarne izbore u Republici Moldaviji i vanredne parlamentarne izbore u Republici Srbiji.
368. Tokom 2014. godine nastavljena je saradnja s nevladinim sektorom, a posebno s Udruženjem izbornih zvaničnika u BiH i Koalicijom „Pod lupom“.
369. S ciljem postizanja što boljih rezultata rada, Centralna izborna komisija BiH je u svom Programu obuke osoblja Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH predvidjela i aktivnosti koje se odnose na stručno usavršavanje zaposlenih. Tokom 2014. godine državni službenici Centralne izborne komisije BiH učestvovali su na obavezujućim edukacijama koje je organizovala Agencija za državnu službu BiH.

V. DIO

**JAVNOST RADA
CENTRALNE
IZBORNE
KOMISIJE BiH**

1. Javnost rada Centralne izborne komisije BiH

370. Centralna izborna komisija BiH javnost rada smatra veoma važnim segmentom svoga funkcionisanja i zbog toga posebnu pažnju u ovom izvještaju posvećujemo upravo tome. Centralna izborna komisija BiH svoju zakonsku obavezu, kada je u pitanju javnost rada i sloboda pristupa informacijama, ispunjava kroz dosljednu primjenu osnovnih principa javnog informisanja, kao što su: otvorenost, istinitost i odgovornost, koordinacija, pravovremenost i korisnost. U informisanju javnosti Centralna izborna komisija BiH uglavnom koristi opće prihvaćena formalna sredstva informisanja, kao što su: internet, konferencije za novinare, izjave i saopćenja za javnost. Vodičem za pristup informacijama je propisano da se informacije o radu Centralne izborne komisije BiH mogu dobiti i neformalno, putem telefona u kontaktu sa stručnim savjetnikom za odnose s javnošću. Na taj način je olakšan put pristupa informacijama kojim raspolaže Centralna izborna komisija BiH. Formalno podnesenih zahtjeva za pristup informacijama u 2014. godini je bilo 120, na koje je Centralna izborna komisija BiH odgovorila pravovremeno u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama.
371. Mediji, politički subjekti i nevladine organizacije su u najvećoj mjeri zainteresovani za rad Centralne izborne komisije BiH. Javnost rada Centralna izborna komisija BiH uglavnom osigurava na sljedeće načine:
- obavještavanjem javnosti o održavanju sjednica,
 - davanjem obavještenja o aktivnostima Centralne izborne komisije BiH,
 - izjavama za javnost predsjednika i članova Centralne izborne komisije BiH,
 - održavanjem konferencija za javnost,
 - omogućavanjem posmatračima političkih subjekata, udruženjima građana i međunarodnim posmatračima da prisustvuju sjednicama, da posmatraju druge aktivnosti Centralne izborne komisije BiH, kao i da imaju pristup svim relevantnim dokumentima u skladu sa zakonom, osim ako predsjednik Centralne izborne komisije BiH, u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu ili u drugim slučajevima, odluči drugačije,
 - objavljivanjem donesenih odluka, putem internet stranice Centralne izborne komisije BiH i u „službenim glasnicima”,
 - na drugi način koji odredi Centralna izborna komisija BiH.
372. Centralna izborna komisija BiH je nastojala da svoj rad što direktnije predstavi javnosti, što potvrđuje i činjenica o prisustvu brojnih predstavnika pisanih i elektronskih medija, uključujući i RTV servise, sjednicama Centralne izborne komisije BiH. Članovi Centralne izborne komisije BiH pokazali su veliku susretljivost u davanju izjava, informacija i zakonskih tumačenja izbornog procesa, kako bi se otklonile sve nedoumice koje su ponekad medijski bile pogrešno interpretirane.
373. Sjednice Centralne izborne komisije BiH su javne osim u slučajevima kada Centralna izborna komisija BiH raspravlja i odlučuje o pitanjima koja imaju karakter tajnosti u skladu sa zakonom, kada to zahtijevaju razlozi zaštite morala, javnog reda, sigurnosti države, prava privatnosti ili ličnih prava.

374. Sve relevantne informacije i odluke koje donosi Centralna izborna komisija BiH mogu se dobiti na:
1. *Internet stranici Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, www.izbori.ba, koja svojim sadržajem informiše javnost o aktivnostima Centralne izborne komisije BiH, uključujući zakonsku i podzakonsku regulativu i baze podataka za koje ne postoje zakonske prepreke objavljivanja.*
 2. *Konferencijama za novinare i u saopćenjima za javnost. Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godini održala 17 konferencija za novinare i objavila 187 saopćenja za javnost. Konferencije su organizovane u onim situacijama kada je trebalo saopćiti važne odluke i stavove Centralne izborne komisije BiH i kada se smatralo da saopćenje za javnost ne može skrenuti dovoljno pažnje primalaca informacije.*
375. Pisani mediji u BiH su u 2014. godini objavili 1.928 članaka o radu Centralne izborne komisije BiH, što potvrđuje visok stepen otvorenosti i transparentnosti Centralne izborne komisije BiH prema javnosti.
376. U 2014. godini objavljeni članci su se uglavnom odnosili na: organizaciju i održavanje Općih izbora 2014. godine; izborne rezultate; provedbu posrednih izbora itd.

2. Zaključna razmatranja

377. Centralna izborna komisija BiH javnost rada smatra važnom pretpostavkom za vjerodostojnost svog djelovanja. Stoga, posebna pažnja se posvećuje što potpunijem i razumljivijem informisanju domaće i međunarodne javnosti o svojim ciljevima i mjerama za njihovo ostvarivanje, kao i o rezultatima svojih aktivnosti. Primjenom različitih oblika informisanja Centralna izborna komisija BiH je i tokom 2014. godine redovno obavještavala javnost o svim važnijim aspektima svog djelovanja. Saopćenja za javnost o odlukama Centralne izborne komisije BiH objavljuvana su neposredno nakon sjednica na kojima su određene odluke donesene.
378. Na internet stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba omogućen je uvid u zakonsku i podzakonsku regulativu koja se odnosi na djelovanje Centralne izborne komisije BiH, te upute i obrasci za primjenu važećih propisa poštujući ključne principe informisanja javnosti.
379. Centralna izborna komisija BiH će nastaviti praksu objektivnog i pravovremenog informisanja javnosti o svom radu. U dosadašnjem radu nije bilo primjedbi na pristup informacijama koje su u posjedu Centralne izborne komisije BiH.
380. Jedan od dugoročnih ciljeva Centralne izborne komisije BiH je kontinuirani rad na jačanju imidža ove institucije u javnosti.

VI. DIO

**SINTEZA
ZAKLJUČNIH
RAZMATRANJA I
PREPORUKA**

1. Sinteza zaključnih razmatranja

381. U 2014. godini Centralna izborna komisija BiH se fokusirala primarno na dosljednu implementaciju zakona iz svoje nadležnosti te na pripremu i provođenje Općih izbora, kao i pravovremeno donošenje normativnih i provedbenih akata čijim unapređenjima se nastojao pojednostaviti izborni proces, povećati povjerenje i transparentnost cjelokupnog izbornog procesa. Najvažnije izmjene se odnose: na uvođenje bolje kontrole i sigurnosti (bolja rješenja za zaštitu izbornog materijala, poboljšanja rada mobilnih timova, uvođenje nove aplikacije za evidentiranje prigovora i žalbi, verifikaciju potpisa tokom procesa registracije birača, te verifikacije potpisa podrške političkih subjekata); proces je učinjen pristupačnijim, efikasnijim i transparentnijim uvođenjem nove sheme pakovanja; skraćivanjem rokova za birače koji glasaju putem pošte na 2 dana umjesto prijašnjih 10 dana, te izradom audio verzije Izbornog zakona BiH za slabovidna lica; poboljšanja u edukaciji (rana obuka za potencijalne predsjednike biračkih odbora; video obuka biračkih odbora i informativno-edukativnu kampanja, čiji cilj je bio povećanje izlaznosti birača sa fokusom na žene, mlade, apstinentne i invalidne osobe) dok je uspostavljanjem SMS centra svaki birač slanjem SMS poruke na telefonski broj 091 12 12 12, mogao provjeriti lokaciju svog biračkog mjesta.
382. U oblasti sigurnosti izbornog procesa Centralna izborna komisija BiH je pravovremeno obavijestila sva relevantna ministarstva unutrašnjih poslova i sigurnosne agencije da je raspisala Opće izbore 2014. godine nakon čega je Ministarstvo sigurnosti BiH formiralo Odbor za sigurnost Općih izbora i Operativni štab na čelu sa Direkcijom za koordinaciju policijskih tijela koji je koordinirao aktivnosti na terenu, a u čijem radu su, pored predstavnika Centralne izborne komisije BiH, učestvovali i predstavnici svih sigurnosnih agencija u BiH. Opća je ocjena da je su Opći izbori 2014. godine protekli u dobroj atmosferi bez većih incidenata i cjelokupan posao je obavljen u skladu s najvišim sigurnosnim standardima.
383. U toku priprema za Opće izbore 2014. godine Centralna izborna komisija BiH susretala se i s određenim problemima, kao što su: neažurnost podataka o osobama koje imaju status raseljenih čime je otežana identifikacija ovih osoba u Centralnom biračkom spisku kako bi one mogle ostvariti svoja prava utvrđena članom 20.8 Izbornog zakona BiH, zatim nemogućnost registracije određenog broja birača koji su trebali glasati izvan zemlje zbog nedostatka dokumentacije (dokaz o identitetu, dokaz o državljanstvu, dokaz o prebivalištu, neidentičan potpis, nepotpisan obrazac, itd), prijavama o zloupotrebama ličnih dokumenata za glasanje putem pošte.
384. U periodu izbornih aktivnosti, učesnici izbornog procesa podnosili su prigovore i žalbe koji se odnose na: odluke Centralne izborne komisije BiH kojima je prijava političkog subjekta za učešće na Općim izborima 2010. godine bila odbijena ili odbačena; ovjeru kandidata na kandidatskim listama; odbijanje upisa u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH; odluke Centralne izborne komisije BiH u vezi s upisom u Centralni birački spisak za glasanje za Brčko distrikt BiH; postupak imenovanja članova biračkih odbora za Opće izbore 2014. godine; povredu člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH kojim je zabranjeno vođenje plaćene izborne kampanje putem elektronskih i štampanih medija; kršenje izborne šutnje,

povrede biračkog prava na biračkim mjestima, ponovno brojanje glasačkih listića, poništenje izbora.

385. U svim fazama izbornog procesa izjavljeno je 67 žalbi Apelacionom odjeljenju Suda BiH, od kojih je Sud BiH 66 žalbi odbio ili odbacio, a jednu djelimično preinačio, u dijelu koji se odnosi na kaznu uklanjanja kandidata sa kandidatske liste, čime je 99% odluka Centralne izborne komisije BiH potvrđeno. Na konačne i pravosnažne odluke Centralne izborne komisije BiH, kojim je odlučivano u izbornom periodu za provođenje Općih izbora u BiH do 10. januara 2015. godine, nije podnesena nijedna apelacija.
386. U 2014. godini, Centralna izborna komisija BiH u okviru aktivnosti izgradnje informacione infrastrukture, nastavila daljnju implementaciju JIIS-a i inicirala provedbu njegove IV. faze. Za Opće izbore 2014. godine prvi put izvršeno je javno – elektronsko žrijebanje za redoslijed političkih subjekata na glasačkom listiću. Zatim, svim općinskim/gradskim izbornim komisijama je osiguran pristup programu za evidentiranje prigovora i žalbi zahvaljujući čemu je Centralna izborna komisija BiH bila informisana o broju i statusu podnesenih prigovora i žalbi na lokalnom nivou.
387. Centralna izborna komisija BiH je u 2014. godine bila domaćin delegacija Izborne komisije Malezije, Centralne izborne komisije Ruske Federacije, Saveznog izbornog instituta Meksiko, Izborne komisije Gruzije, Izborne komisije Dominikanske Republike, Izborne komisije Jordana, Centralne izborne komisije Kirgistana, Vrhovnog izbornog vijeća Republike Turske, Izborne komisije Makedonije, Izborne komisije Slovenije i Centra za demokratske studije Kamerun koji su posmatrali Opće izbore 2014. godine.
388. Centralna izborna komisija BiH je i u 2014. godini nastavila dobru saradnju sa Agencijom za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA), Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice, ministarstvima unutrašnjih poslova na svim nivoima, Ministarstvom civilnih poslova BiH – Sektor za državljanstva i Izbornim komisijama s ciljem formiranja što ažurnijeg Centralnog biračkog spiska neophodnog za održavanje izbornog procesa.
389. Troškovi Općih izbora 2014. godine iznose 7.620.897,95 KM od čega je 7.592.318,68 KM finansirano iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine i 28.579,27 KM iz donacije Vijeća Evrope.
390. Političke stranke koje su Centralnoj izornoj komisiji BiH do 23. 12. 2014. godine podnijele postizborni finansijski izvještaj iskazale su troškove izborne kampanje u iznosu od 8.632.256,35 KM.
391. Uprkos značajnim naporima koje je Centralna izborna komisija BiH uložila u edukaciju i obuku eventualnih predsjednika i članova biračkih odbora i na Općim izborima 2014. godine birački odbori su ocjenjeni kao najslabiji dio izborne administracije.
392. Opća je ocjena međunarodnih promatrača da Centralna izborna komisija BiH uživa povjerenje među zainteresovanim stranama u izbornom procesu i da su izbori

provedeni na efikasan način. Međutim, još uvijek postoji mnogo prostora za poboljšanja jer je i u ovom izbornom ciklusu, kao i u prethodnim, identifikovano nekoliko oblasti koje zahtijevaju reakciju zakonodavnih tijela, s ciljem unapređenja izbornog procesa u Bosni i Hercegovini, kako bi on u potpunosti bio u skladu s uvjerenjima OSCE-a i drugim međunarodnim obavezama i standardima za demokratske izbore.

393. U 2014. godini Centralna izborna komisija BiH je provela prijevremene izbore u tri općine: Banovići, Srebrenik i Laktaši, izvršila pripreme za provođenje prijevremenih izbora za načelnika općine Domaljevac-Šamac, Istočni Dravar i prve izbore za načelnika Općine Stanari i Skupštinu općine Stanari i provela je izbore za organe lokalne uprave i samouprave na području 6 općina/gradova.
394. Iako Interresorna radna grupa za izmjene i dopune Izbornog zakona BiH nije aktivno radila u 2014. godini, Centralna izborna komisija BiH je kontinuirano isticala potrebu za daljnjim radom na izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH i uklanjanjem uočenih slabosti i nedostataka izbornog zakonodavstva.
395. Centralna izborna komisija BiH je provođenjem aktivnosti iz svoje nadležnosti, utvrđene Zakonom o finansiranju političkih stranaka, tokom 2014. godine osigurala značajan nivo transparentnosti izvora finansiranja političkih stranaka.
396. Po pitanju implementacije preporuka Grupe zemalja Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije – GRECO, iz Evaluacijskog izvještaja za Bosnu i Hercegovinu iz trećeg kruga evaluacije Bosne i Hercegovine – Transparentnost finansiranja političkih stranaka, implementirane su samo dvije od devet preporuka i to jedna preporuka na zadovoljavajući način i jedna preporuka djelimično. GRECO u Izvještaju o usaglašenosti za Bosnu i Hercegovinu u okviru teme II – Transparentnost finansiranja političkih stranaka, na 64. Plenarnoj sjednici (Strasbourg, 16–20. juni 2014. godine) konstatuje da je Bosna i Hercegovina postigla malo vidljiv napredak u pogledu provedbe preporuka. Konstatacije GRECO-a nedvosmisleno ukazuju na činjenicu da realizacija preporuka zavisi od izmjena zakonske regulative.
U skladu sa zaključkom Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH sa 68. sjednice, a u vezi s preporukama GRECO-a koje se odnose na transparentnost finansiranja političkih stranaka u BiH, Bosna i Hercegovina treba da pristupi realizaciji preporuka GRECO-a i sve nadležne institucije BiH hitno trebaju preduzeti aktivnosti kako bi se te preporuke ispunile.
397. Tokom 2014. godine Centralna izborna komisija BiH je izrazila punu spremnost da se aktivno uključi u predlaganje rješenja za realizaciju preporuka GRECO-a, ukoliko se formira Interresorna radna grupa za izradu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka, te predložila da unutar Interresorne radne grupe budu tri člana Centralne izborne komisije BiH.
398. Na planu međunarodne suradnje Centralna izborna komisija BiH je i u 2014. godini nastavila aktivan angažman u ACEEEO-u, učešćem u radu njegovog Izvršnog odbora, učešćem na 23. Godišnjoj konferenciji i Generalnoj skupštini ACEEEO-a, a nastavljena je i saradnja sa Udruženjem svjetskih izbornih tijela (A-WEB) kao i s tijelima za provedbu izbora i komisijama za sprječavanje sukoba interesa drugih

zemalja te učešće na konferencijama, seminarima/radionicama i posmatračkim misijama.

399. Tokom 2014. godine Centralna izborna komisija BiH je nastavila saradnju s nevladinim sektorom, a posebno s Udruženjem izbornih zvaničnika u BiH i uspostavila saradnju sa Koalicijom „Pod lupom“.
400. Centralna izborna komisija BiH će nastaviti praksu objektivnog i pravovremenog informisanja o svom radu i kontinuirano će raditi na jačanju imidža ove institucije u javnosti.
401. Tokom 2014. godine nastavljeni su radovi na sanaciji aneksa zgrade Centralne izborne komisije BiH gdje će biti smješten Centar za edukaciju Centralne izborne komisije BiH, a u budžetskom zahtjevu Centralne izborne komisije BiH za 2015. godinu planirana su sredstava za nastavak radova na Centru za edukaciju.
402. Kao i u prethodnom periodu Centralna izborna komisija BiH želi preporučiti da je u narednom periodu neophodno posvetiti pažnju daljnjem unapređenju izbornog zakonodavstva uz aktivan angažman njenih članova koji bi svojim znanjem i iskustvom mogli doprinijeti donošenju kvalitetnih zakonskih rješenja.

2. Preporuke

403. Na osnovu navedenog i dosadašnjih stečenih iskustava u primjeni zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH, predlažemo da Parlamentarna skupština BiH prihvati sljedeće preporuke:

A) Pristupiti izmjenama izbornog zakonodavstva u pravcu

- Osigurati popunu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH u skladu s odredbama Ustava Federacije BiH (17 Bošnjaka, 17 Hrvata, 17 Srba i 7 delegata iz reda ostalih).
- Razmotriti procedure kandidovanja, imenovanja i obuke članova biračkih odbora;
- Propisati sankcije za predsjednika, članove i zamjenike u biračkim odborima koji neopravdano izostanu na dan izbora sa svog biračkog mjesta.
- Osigurati finansijska sredstava i uvesti obavezu edukacije za predstavnike političkih subjekata, javnost i birače putem štampanih i elektronskih medija.
- Riješiti određena pitanja u procesu glasanja putem pošte, glasanja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inostranstvu, glasanja u odsustvu, glasanja nepotvrđenim glasačkim listićem te ranog glasanja.

- Utvrditi mogućnost uvođenja tehničkih pomagala za glasanje nepismenih i osoba sa invaliditetom kao što je elektronsko glasanje (skeniranje glasačkih listića, elektronsko prebrojavanje),
- Preispitati sve zakonom utvrđene radnje i rokove koji utiču na objavljivanje rezultata izbora kako bi se skratio rok za potvrđivanje i objavljivanje rezultata izbora,
- Staviti u procedure prijedloge izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH, utvrđenih u okviru rada Interresorne radne grupe za pripremu izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH, Zakona o finansiranju političkih stranaka i Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine koji su pripremljeni 2012. godine (28 prijedloga izmjena) i drugih tehničkih izmjena po zahtjevu Interresorne radne grupe za izmjene i dopune Izbornog zakona BiH.
- Provesti presudu Suda za ljudska prava u Strasbourgu⁵⁵.
- Provesti Odluku Ustavnog suda BiH, broj: U - 9/09 od 26. 11. 2010. godine⁵⁶, koja se odnosi na Grad Mostar, a u vezi s Rješenjem Ustavnog suda BiH od 18. 1. 2012. godine;
- Preispitati odredbe člana 1.6, 1.7 i 1.7a Izbornog zakona BiH u kontekstu odredbe člana IX stav (1) Ustava BiH.
- Otkloniti uočene kontradiktornosti izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH⁵⁷ koje se odnose na ravnopravnu zastupljenost spolova na kandidatskim listama i izornoj administraciji. S obzirom da općinske/gradske izborne komisije mogu imati 3, 5 ili 7 članova, a birački odbori 3 ili 5 članova, 40% ravnopravnu zastupljenost manje zastupljenog spola nemoguće je implementirati u slučaju općinskih/gradskih izbornih komisija (93 OIK/GIK-e) i biračkih odbora koji broje po tri člana. Propisani procenat, također, može proizvesti nemogućnost implementacije i pri sačinjavanju kandidatskih listi političkih subjekata, kao i proturječnost u kontekstu primjene postojećih normi člana 4.19 stav (4) Izbornog zakona BiH. Stoga je neophodno pronaći adekvatno rješenje u navedenim slučajevima.
- Razmotriti odredbe Poglavlja 9A Izbornog zakona BiH koje se odnose na izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH, u kontekstu Poglavlja IV. tačka B. Ustava Federacije BiH. U vezi s tim, neophodno je dograditi izorno zakonodavstvo u smislu jasnijeg definisanja odgovornosti za nepoštovanje rokova propisanih za konstituiranje zakonodavnih organa vlasti.
- Preispitati Poglavlje 6 Izbornog zakona BiH koje se odnosi na zaštitu izbornog prava u smislu reduciranja širokog pristupa izbornim žalbama i tužbama, trostepene nadležnosti, uvođenje taksi i slično.

⁵⁵ Sejdić i Finci protiv BiH – Presuda od 22. 12. 2009. godine

⁵⁶ Službeni glasnik BiH, br. 63/11

⁵⁷ Službeni glasnik BiH, br. 18/13 od 11. 3. 2013. godine

- Neophodno je da do raspisivanja izbora 2016. godine nadležni državni i entitetski organi preispitaju i ažuriraju broj lica s biračkim pravom koja imaju status raseljene osobe, u smislu zaštite integriteta Centralnog biračkog spiska.
- Preispitati broj mandata kao i granice izbornih jedinica u skladu s odredbama izbornog zakona BiH.
- Intenzivirati aktivnosti na rješavanju pitanja entitetskog državljanstva za birače iz Brčko distrikta BiH. U Brčko distriktu BiH postoji preko 38.800 birača koji nemaju određeno entitetsko državljanstvo koje opredjeljuje upis birača u odgovarajuću izbornu jedinicu u Federaciji BiH ili Republici Srpskoj. Nadalje, potrebno je otkloniti i diskriminaciju državljana Federacije BiH iz Brčko distrikta BiH koji ne glasaju ni za jedan kanton, čime im je uskraćeno pravo da biraju delegate u Dom naroda Parlamenta Federacije BiH.
- Kroz realizaciju IV. faze projekta Jedinostveni izborni informacijski sistem BiH⁵⁸ – JIISBiH nastaviti proces izgradnje izborne informacione infrastrukture čime će se osigurati uvezivanje svih izbornih operacija u jedan jedinstven sistem.
- Sve izmjene i dopune Izbornog zakona BiH nužno je donijeti pravovremeno kako bi Centralna izborna komisija BiH usvojila neophodni set podzakonskih propisa, instalirala i testirala odgovarajući softver u okviru Jedinostvenog izbornog informacionog sistema BiH – JIISBiH, te provela obuku izborne administracije u Bosni i Hercegovini. U budućnosti sve izmjene i dopune Izbornog zakona BiH bi trebalo raditi u neizbornoj godini.

B) Oblast finansiranja političkih stranaka

- Ponovno preispitati postojeće zakonodavstvo u oblasti organizovanja i političkog djelovanja političkih stranaka i njihovog finansiranja (Zakon o političkim strankama)⁵⁸ i nastojati ispoštovati preporuke GRECO-a⁵⁹.
- Centralna izborna komisija BiH izražava punu spremnost da se aktivno uključi u predlaganje rješenja za realizaciju preporuka GRECO-a, ukoliko se formira Interresorna radna grupa za izradu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka.

C) Podrška razvoju ljudskih potencijala i unapređenju saradnje sa svim zainteresovanim stranama

- S ciljem uspostavljanja Centra za edukaciju Centralne izborne komisije BiH koji će služiti kao regionalni edukativni i resursni centar za izbornu administraciju, političke stranke, nevladin sektor, medije i sve zainteresovane strane, neophodno je

⁵⁸ Pri formiranju novih političkih stranaka uvesti obavezu da CIKBiH daje svoje mišljenje kako bi se, između ostalog, onemogućilo da jedna osoba registruje dvije političke stranke u različitim sudovima ili registracija dvije političke stranke pod istim imenom.

⁵⁹ [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2010\)5_BiH_One_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2010)5_BiH_One_EN.pdf)

osigurati kadrovsku, finansijsku i materijalnu podršku za uspješnu realizaciju ovog projekta.

Parlamentarna skupština BiH potvrđuje opredjeljenje da se očuva nezavisnost Centralne izborne komisije BiH kao organa čije nadležnosti proizilaze iz nadležnosti Parlamentarne skupštine BiH, a u smislu daljeg osiguranja finansijske, kadrovske i normativno-pravne stabilnosti Centralne izborne komisije BiH.

Prilikom utvrđivanja prijedloga za izmjene i dopune izbornog zakonodavstva neophodno je uključiti Centralnu izbornu komisiju BiH.

Broj: 04-1-07-10-396-1/15

Predsjednik

Sarajevo, 16. april 2015. godine

dr. Ahmet Šantić